ዘነበ ወላ

ልጅነት

ልቦለድ
2000 ዓ.ም

የመጀመሪያ ሕትመት መጋቢት 2000 ዓ.ም
የሁለተኛው ሕትመት ሰኔ 2000 ዓ.ም

© ዘነበ ወላ ወጋ

ኢሜል Zenebewola @ Yahoo.com.
የመ.ሣ.ቁ 25360 ኮድ 1000 አዲስ አበባ

ሙሉ የባለቤትነት መብቱ የተጠበቀ ሆኖ በጽሑፍ ከደራሲው በተሰጠ ፈቃድ ካልሆነ በስተቀር፣ ይህን መጽሐፍ እንደገና ማሳተም፣ መቅዳት ወይም መተርጎም አይቻልም።

ያለ ደራሲው የጽሑፍ ፈቃድ ወይም የቅጂና ተዛማጅ መብትን ከደነገገው አዋጅ ቁጥር 410/96 መሠረት ካልሆነ በስተቀር ከመጽሐፉ ምንም አይነት ክፍል መልሶ ማሳተም፣ መቅዳት ወይም በሌላ በማንኛው ዓይነት ዘዴ ማባዛት፣ ማሠራጨት አይፈቀድም።

ከዚህ የሕትመት ውጤት ጋር በተያያዘ በባለቤቱ (ደራሲው) እና በሕግ ያልተፈቀደ ተግባር የሚፈጽም ማንኛውም ሰው በደራሲው (ባለቤቱ) ላይ ለሚደርሰው ጉዳት በአዋጅ ቁጥር 410/96 መሠረት ኃላፊ ነው።

የሽፋን ስዕል፦ ነገደ ኃይሌ
የሽፋን ዲዛይን መስከረም ጉሳዬ

ከመድፍ ቀረሽ ሰላምታ ጋር!!!

ለአባቴ (*ሁዱጋ) አቶ ወላ ወጋ
ለእናቴ (*ኤሊሺሬ) ወ/ሮ ወርቅነሽ ባላ
ለዶ/ር ተወልደብርሐን ገብረእግዚአብሔር
ለዶ/ር ሙሴ ኃይሉ
ለአቶ አስፋ ጉሣዬ
ለአቶ ወልደገብርኤል አባተ
ለተማሪ አባይነህ ድርጎ
ለዶ/ር አብርሐም ፈለቀ
ለአቶ ሽመልስ አራርሶ

...ስንቱን አስታውሼ እችለዋለሁ? ይህንን ስል እዚህ መጽሐፍ ውስጥ ያልጠቀስኳቸው ወዳጆቼ ሁሉ በልቤ እያብሰለሰልኳቸው ነው። ወዳጆቼ በሕይወት ያሉም፣ ያለፉም ናቸው። ላለፉት የላሊበላን ፅድቅ፣ በሕይወት ላሉት የማቱሳላን ዕድሜ ይስጥልኝ፤ እያልኩ ይህችን ስንኛራት 'ፉት ቢሏት ጭልጥ' ያለችብኝን ልጅነት፣ ስጽፋት ግን ዓመታት የፈጀችብኝን ትንሽ መጽሐፍ መታሰቢያ ትሆናቸው ዘንድ ሳበረክት ከመድፍ ቀረሽ ሰላምታ ጋር ነው።

ዘነበ ወላ
ከልኢቱ፣ እሥራ ምዕት ጉዞአችን ላይ ተበረከተ
(ቂርቆስ) አዲስ አበባ

---

*ሁዱጋ፤ በጋሞ የማዕረግ ስም።
*ኤሊሺሬ፣ በጋሞ የአክብሮት መጠሪያ።

ዕድሜ ከእንጀራ ይሰጥልኝ!!!

ይህችን ልጅነት ስል ርዕስ የሰጠኋትን መጽሐፌን በርካታ ወዳጆቼን፣ ባልንጀሮቼን አስነብቤያቸዋለሁ። ሁሉም ጊዜያቸውን ሰውተው የሰጡኝ አስተያየት ገንቢ ነው። ሁሉንም ከልብ አመሰግናለሁ። በተለይም ፈጠራዬን ከጥንስሱ ጀምሮ ያውቂ የነበረው ጋሼ ሰብሐት ገብረ እግዚአብሔር ስዘናጋና መጻፉን ችላ ስለው በተደጋጋሚ በማስታወስ፣ አንድ ምዕራፍ እንዳነበበትም በመጠየቅ አትግቶኛል። ራሱ ጋሼ ሰብሐት «የአገራችን ዝሬዎች አርሻን ለወይፈን ለማስተማር የሚጠምዱት ልምድ ካለው በሬ ጋር ነው» ያለኝ አባባል በዚህች ትንሽ መጽሐፍ ላይ እውነት ሆኖ አግኝቼዋለሁ። የአርትኦት ሥራውንም አግዞኛል።

ባለቤቴና የልጆቼ እናት ወይዘሮ ፀሐይ በላቸው ፀሐፊዬ በመሆን ለሰጠችው ግልጋሎት ከፍተኛው ምሥጋናዬ ይድረሳት።

ከምፒዩተራቸውን እንድሠራበት በመስጠት ለተባበሩኝ ጓደኞቼ ለአቶ ጥምቀት አሰማማውና ለአቶ እስክንድር ኃይሉ ላደረጉልኝ እግዛ ልባዊ ምሥጋናዬን እያቀረብኩ፤ ቸርነታቸውን ስመዝነው ለእንዲህ አይነቶቹስ አምላክ ከበረከቱ አብዝቶ በሰጣቸው አሰኝቶኛል።

ጋሼ ሰብሐት ሲጽፍ «እኔ ቤቴ የምለውን ዓይጥ አገሬ ትለዋለች» ይላል። ለእኔ የአገሬ ድንበር የሚጀምረው ከቤቴ ነው። የቤቴ ጌታ (አከራዬ) አቶ ተስፋዬ እሸቱ ከመላው ቤተሰቡ ጋር ለሰጠኝ ሰላም ከምሥጋናዬ ድርሻ አለው። ከእነዚህ ወዳጆቼ መካከል አንዱ ቢጓደል አትጠራጠሩ። ይህችን ሙከራ አናያትም ነበር። ይህንን መጽሐፍ አንብባችሁ ከወደዳችሁት ላቅ ያለውን ምሥጋና ለቡድን አባሎቼ አቅርቡልኝ። የጐደለ ካለም ተወቃሹ እኔ ነኝ።

ሁለት ሺህ ዓመተ ምህረታችንን እያከበርን ነው። ለአገራችንም ሆነ ለምድራችን ሰላም የበኩላቸውን ለማድረግ የጣሩትን ሁሉ ኅሰባቸው በፍቅር ነው። ለሁሉም እሱ አይመረመሬው የሃሳባቸውን እንዲከውኑና በአገራችን ሥልጣኔ ላይ የበኩላቸውን እንዲያዋጡ ጤና፣ ዕድሜና እንጀራ ይሰጥልኝ።

ዘነበ ወላ
ጥር 2000 ዓ.ም
ቂርቆስ አዲስ አበባ

ማውጫ

ተ.ቁ		ገጽ
1.	ፈጣሪና ፍጡር	7
2.	ሀሁ	18
3.	ወደ ሐኪም ቤት	26
4.	ወላጅ እንደ ሐኪም	32
5.	ባልና ሚስት	42
6.	ከሀሁ እስከ ወንጌል	46
7.	ጆሮ ቆራጭ	54
8.	ቤት ለእንግዳ	64
9.	ይህች ምራቅ ሳትደርቅ	73
10.	ሰኞ	78
11.	ዓይነጥላዎቻችን	84
12.	መጣና ጌታችን ላመት ከብራችን	101
13.	ወደ ሙቪ	106
14.	ተራኪው	111
15.	የልደት ስጦታ	118
16.	ሌባና ፖሊስ	127
17.	ዕንቁጣጣሽ	134
18.	«በዕውን ልብ»	143
19.	መጫወቻ ፍለጋ	145
20.	ትንቢት	152
21.	ይዋጣላቸው	155
22.	ሽቀላ	161
23.	ክርስትና አባት	173
24.	ዕርቀ ሰላም ሲወርድ	179
25.	ካምቦሎጆ የማይዝኑ ተመልካቾች	183
26.	ዘለአለማዊነት	188
27.	ቤንዚል በአገራችን አገኘን	198
28.	አድባር	203
29.	ኳስ አበደች	210
30.	አባባ ጃንሆይ	216
31.	ድንኮተኛው ኮከብ	218
32.	የታሰረው ጋኔን	224
33.	ፋኖ ተሰማራ	239
34.	ምትሀተ መስኮት	243
35.	ንባብን በጥበብ	248
36.	ምሥጢር	252
37.	መውሊድ	258
38	የቴያትር ሀሁ	267
39.	ውዝዋዜ	270
40.	ምሕረት	274
41.	ፍተሻ	278
42.	ጥናት	282
43.	ኩረጃ	294

መግቢያ

ኧረ ልጆች! ልጆች! እንጫወት በጣም
ከእንግዲህ ልጅነት ተመልሶ አይመጣም
ልጅነቴ! ልጅነቴ! ማርና ወተቴ

***

ልጅህን በሚሔድበት መንገድ ምራው በሸመገለ ጊዜ ከእርሱ ፈቀቅ አይልም።

መጽሐፈ ምሳሌ 11:16

***

ዕውቀትን ከአንቀልባ እስከ መቃብር ዘመን ፈልጓት።

ነብዩ መሐመድ (ሰ.አ.ወ)

***

ልጅህን በቀን አንዴ ግረፈው። አንተ ምን እንዳጠፋ ባታውቅም እሱ ያስታውሰዋል።

የቻይናዎች አባባል

***

«የክብር ሰው ጣዕመ መዓዛ እስከ ዓለምዳርቻ ይደርሳል»

ገድለ ክርስቶስ ሰምራ

***

«ሕፃናትን በእጆቻችን ልናቅፋቸው ባንችል በልባችን እንቀፋቸው»

ሪደርስ ዳይጀስት

***

«ለንፁሃን ሁሉም ነገር ንፁህ ነው»

የአረቦች ምሳሌ

***

ልጆቻችሁ በእናንተ በኩል መጡ እንጂ ከእናንተ አልወጡም።

ካህሊል ጊብራል

***

«ተረት ተረት»
«የላም በረት»
ሆድህ ይተርተር በብረት»

እማዬ

***

ልጆቻችንን ዓይናቸውን ገልጸው እንዲያልሙ እናስተምራቸው

ስሙን የዘነጋሁት ፀሐፊ

***

እንቡጧ ገላ የአብሽ ገለባ
ሜዳ ነው ብዬ ገደል ስገባ
ገደል ገብቼ ልወጣ ስል
ጅቡ መጣብኝ ከቂጤ ሥር...

ፈጣሪና ፍጡር

አያቴ አንጥረኛ፤ አባቴ ሸማኔ
ወንድሞቼ ቀጥቃጭ፤ አዝማሪ ነኝ እኔ
ቤተሰቤ ሁሉ የእጅ ሙያ አላቸው
ለእናት አገራችን የሚያኮሩ ናቸው
ድምፃዊ ታምራት ሞላ።
ግጥምና ዜማ -ቶማስ አበበ።

ቁንጋይ ብላችሁ ልትጠሩኝ ትችላላችሁ። በሕይወቴ ለመጀመሪያ ጊዜ ያወኳቸው ሰዎች አባትና እናቴን ነበር። የአባቴ ቁመናና መልክ አሁንም ትውስ ይለኛል። ዜራሞ ኢንቻ ጠይም፣ አጭርና ወፍራም ነበር። አዘውትሮ የሚለብሰው ሹራብና ቁምጣ ሲሆን፣ ብዙውን ጊዜ ስንደል ጫማ ይጫማ ነበር።

በሰንበት ቀናት ነጭ በነጭ ተፈሪ ቅድ ጠባብ ሱሬውን ይታጠቅና ከላይ ረጅም ቀሚስና ሹራብ ለብሶ በላዩ ላይ ሳሪያን ኮቱን ይደርብበታል። ነጭ በነጭ ወይም አረንጓዴ ቢጫ ቀይ ነጠላ ከላይ ይከናነባል። ጥቁር ወይም ነጭ ጫማውን ይጫማል። ስድስት ባትሪ ጎራሽ ሬዲዮም ነበረን። ይህንን ሬዲዮናችንን ዳንቴል ያለብስና አንገቶች እስከ መጨረሻው ከፍቶት ይንሸራሸራል። እኔንም የክት ልብሴን አልብሶኝ በሚንሸራሸርበት ሁሉ ያስከትለኝ ነበር። ሬዲዮናችን ከአፅናፍ እስከ አፅናፍ እያንባረቀ ዕቁብ ወደሚጥልበት አጎራባች ቤት ተያይዘን እንሄዳለን። ብዙም ሳንቆይ ሬዲዮናችን የዕለቱን ዜና እወጃ መጀመሩን ያበስረናል።

«እንደምን ዋላችሁ ዜና እናሰማለን። ዜናውን የማሰማችሁ አሳምነው ገብረወልድ» ነኝ ሲል ጋዜጠኛው ጆሮ ገብ በሆነ ድምፅ የታዳሚውን ቀልብ ይገዛል።

ከዕቁብተኞቹ አንዳንዶቹ «ዛሬር ይመስገን» በማለት ለሬዲዮናችን እጅ እየነሱ ምላሽ ይሰጣሉ። ሁሉም ታዳሚዎች ዜናውን ለማድመጥ በእድናቆት ያቆበቁባሉ።

«በቅድሚያ ርዕስ ዜናዎቹን እናሰማለን። ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ በግብፅ፣ በሶቪየት ኅብረት፣ በቼኮዝላቫኪያ፣ በቤልጅግ፣ በፈረንሣይ፣ በፖርቱጋልና በዩጎዝላቪያ ያደርጉት የነበረውን አፊሴላዊ ጉብኝት አጠናቀው ትናንት እኩለ ሌሊት ላይ መናገሻ ከተማቸው ገብተዋል» ሲል ቀደም ብሎ በጫጫታ ተሞልቶ የነበረው ቤት ፀጥ ረጭ ይላል። ዕቁብተኛው ሁሉ ጆሮ የሆነ ይመስል ቀልባቸው በሬዲዮኑ መልዕክት ይገዛል። ዳኛው ብር ከዕቁብተኛው እየተቀበለ መቁጠሩን አቁመዋል። ፀሐፊው ብዕሩን እንደቀሰረ ያደምጣል። የዕቁብተኛው አስተናጋጅ እማማ ብርሌ የጠላ ማንቆርቆሪያቸውን እንደያዙ በማሉኑና በጓዳው መካከል ባለው በር ቀጥ ብለው ቆመው ያደምጣሉ።

ጋዜጠኛው የዕለቱን ዜናዎች ርዕስ ጉዳይ ካሳወቀ በኋላ ትንተናውን በሰፊው ተያያዘው። ሁሉም እወጃው ቀልባቸውን ስቦት ሬዲዮኑ

የሚያስተላልፈውን ዜና በትኩረት ይከታተላሉ:: ወግም ከያለበት አይፌ. ልቅም፣ የስላምታ ልውውጥም የለም፣ ብርጭቆ እንኳ አይንኳኳም፣ የዜና እወጃው በመጨረሻው ምዕራፍ ላይ እስከሚደርስ ለአድማጭ ሁሉ የሕይወት ምንጭ መረጃው ሆነ::

አዲስ አበባ፦ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በተፈጥሮ አደጋ ለተጐዱ የፓኪስታን ዜጐች ሰባት ሺ ፓውንድ ዕርዳታ ላኩ::...

ኒውደልሂ፥ በሕንድ ግማሽ ሚሊዮን የሚሆኑ የደቡብ ራጀስታን ግዛት የ620 መንደር ነዋሪዎች ሕዝብ በችጋር የሚሰቃይ መሆኑን የደረሰን ሪፖርት አመለከተ::

ጋዜጠኛው የዕለቱን ዜና በሚያስገመግም ድምፁ አንቆርቁሮ ሲያበቃና «በሰላም ዋሉ» ሲል፣ «አሜን እናንተም በሰላም ዋሉ» ብለው ታዳሚዎቹ ምላሹን ለሬዲዮኑ ይሰጡታል::

«ሰባት ሺ ባውንድ አስር አስር ብሩ አንድ ሁለት ተብሎ ሰባት ሺ ባውንድ ሞልቶ ነው የተላከው?» አባቴ በጣም ግር ብሎት ጠየቀ::

«ቢሆንስ ምን ችግር አለው? አገራችን ማሩን፣ ወተቱን ታፈልቃለች ከዚያ ላይ ቆንጥሮ መላክ ነው» አሉ የዕቁቡ ዳኛ::

«እቶ ዜራሞ፣ ፓውንድ እንጂ፥ ባውንድ አኮ አይደለም ያለው አሳምነው:: ፓውንድ የእንግሊዝ ገንዘብ ነው:: አንዱ ፓውንድ ወደ እኛ ገንዘብ ቢመነዘር በትንሹ 5 ብር ሊሆን ይችላል» አለ የዕቁቡ ፀሐፊ በአዋቂ መንፈስ::

«ኃይሉ፣ አሱስ ቢኖር አይደል? ብቻ እግዚአብሔር ከዚህ መዓት ይጠብቀን» አለ አባቴ::

«ምን ይመጣል? አገራችን ለምለም ነች:: ሰላም አለን:: እንሠራለን:: ታለም መንግሥታት ጋር በልማት እንወዳደራለን:: ፓኪስታንና ሕንድ ግን ሰላም የላቸውም በጦርነት ይፋጃሉ:: ጎርፉም፣ ችጋሩም ይጨክንባቸዋል» አለ ፀሐፊው በርግጠኝነት::

«ኃይሉ፣ እህል ስንል አንድ ነገር ትዝ አለኝ:: በቀደም በቾ ነበርኩ» አሉ ዳኛው ከአፉ ነጥቀው:: «እህሉ ጥንቡን ጥሏል:: የሚሸምተውም የለም:: ምን የመሰለ ማኛ ጤፍ አንድ ኩንታል በአሥር ብር ሸመትኩ:: መኪና አራት ሽልንግ አስከፍሎኝ አዲስ አበባ ይገፍ ገባሁ::»

«ይኸውልዎት፣ እዚህ ጥንቡን ጣለ የሚሉት እህል እዚያ የሰማየ ሰማያት ያህል የራቀ ነው» አለ ፀሐፊው::

«እግዚኦ! እዚህ አገራችን የሚበላው የጠፋ እህል እዚያ ተራቡ ማለት ነው?»

«አመብርሃንን!»

«አንተ ከየት አገኘኸው ይህንን ወሬ?»

ወደ ሬዲዮኑ ጣቱን ጠቆመ::

ይህን ጊዜ ስለ ሬዲዮ አሠራርና አፈጣጠር ሁሉም የመሰለውንና የሰማውን መሰንዘር ይጀምራል:: በመጨረሻ የሚደርሱበት ጭብጥ «አባ ጠቅል ምን ይሳነዋል? ትልቁን ጋንጩር አቡነ ጴጥሮስ ሃውልት'ጋ አስሮ ውሎውን ያስለፈልፈዋል» ይላሉ::

አንዱ ከኋላው ቆመጥ ይዘው ያሳደዱት የሚመስል ጋዜጠኛ በሬዲዮ ማውራት ጀመረ:: ቤቱ ውስጥ ዕቁብተኛው እንደገና ፀጥ አለ::

«... ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ የኢትዮጵያን ሙሉ የሥልጣኔ ዕድገት በማብሰር የሰሞኑን አፊሴሊያዊ ጉብኝት አልመልከቶ ለመላው ሕዝባቸው ያደረጉትን ታሪካዊ ንግግር አሁን እናሰማለን::»

አባባ ጃንሆይ መናገር ጀመሩ::

«የምንወድህና የምትወደን ሕዝባችን ሆይ፣ በተደረገልን የወዳጅነት ጥሪ መሠረት ያደረግነውን ረጅም የጉብኝት ጉዞ ፈፅመን በልዑል እግዚአብሔር ቸርነት በምንናፍቀውና በሚናፍቀን ሕዝባችን መካከል ተመልሰን በመገኘታችን እጅግ ከፍ ያለ ደስታ ተሰምቶናል::»

ትልልቆቹ ሰዎች ፈገግ ብለው፣ ሙሉ ትኩረታቸው በአባባ ጃንሆይ ንግግር ተይዟል:: አባባ በቀለ ሲጋራ ሲለኩሱ ቀልቤ ተሳበ:: አንዱም ሳይስቡለት አመዱ እየረዘመ እየረዘመ ሄደ:: እሳቸው ሙሉ በሙሉ ጆሮ ሆነዋል:: አባባ ጃንሆይ አሁንም እየተናገሩ ነው::

«ከዚህ ቀደም... ካደረግናቸው ጉብኝቶች በተመለስንበት ጊዜ የተደረገልንን መልካም የወዳጅነት አቀባበልና ያሳደረብንንም ስሜት ገልጠንላችሁ ነበር:: በአሁኑ ጉዟችን ከጎበኘናቸው አገሮች መንግሥታት መሪዎችና ከሕዝቦቻቸውም የተደረገልን አስደናቂ አቀባበልና የተገለጠልን እውነተኛ የወዳጅነት ስሜት ለእኛ ብቻ ሳይሆን ለመላው ኢትዮጵያ ሕዝብ ጭምር ስለሆነ የደስታችንን ስሜት ልናካፍላችሁ ወደድን::...

የአባባ በቀለ ሲጋራ ልትከስም ቁራጭዋ ላይ ሲቀር ጣታቸውን ቅጥል አደረገቻቸው:: ልክ ጉንዳን እንደነከሳቸው ሁሉ ከጣታቸው ወደ መሬት ጥለዋት በጫማቸው አወደሟት:: አባባ ጃንሆይ አሁንም እየተናገሩ ነው::

«...ምድረ ግብፅን ከረገጥንበት ጊዜ አንስቶ በየሔድንበት ሥፍራ ሁሉ ከመንግሥቱ ባለሥልጣኖችና ከሕዝቡ የተደረገልን ከፍ ያለ አቀባበልና የተገለጠልንም ከልብ የሆነ የወዳጅነት አስተያየት ከፍ ያለ የደስታ ስሜት አሳድሮብናል::»

እስካሁን አብሮን የነበረ አንድ የኮሌጅ ተማሪ ምንም ሳይል ምንቅር ብሎ ወጥቶ ሄደ:: አባቱና የዕቁቡ አድምተኞች በመገረም አንዴ ቀና ብለው አይተውት እንደገና ጆሮአቸውንና ቀልባቸውን ወደ ሬዲዮኑ መለሱ:: አባባ በቀለም ሌላ ግስላ ለኮሱ::

«...እንደምታውቁት ግብፅና ኢትዮጵያ ያላቸው ግንኙነት በመቶ ሳይሆን በብዙ ሺህ ዘመናት የሚቆጠር ነው:: የሁለቱ አገሮች ሕዝቦች የቅርብ ጎረቤቶች ከመሆናቸውም በላይ፣ ከአንድ ወንዝ ውሃ የሚጠጡና ተመሳሳይ ባህል ያላቸው ሲሆኑ ብዙ የሚያስተሳስሯቸው ግንኙነቶች አሉ::...»

እማማ ብርሌ የቀዱትን ሻይ ለዕቁቡ ፀሐፊ ቀስ ብለው አቀበሉት:: በዝግታ ተቀበላቸው:: በማንኪያ ስኳር እየስፈረ ሻዩ ውስጥ ይጨምራል:: አፌን የሚጣፍጥ ምራቅ ሞላው:: አንድ፣ ሁለት፣ ሦስት ማንኪያ ስኳር ጨመረ፥ «አሁን ፉት ሲለው በጣም ይጣፍጠዋል» አልኩና በሆዴ አሰብኩ:: እሱ ግን እያማሰለ ጃንሆይ ወደሚያወሩለት

አባቴ ከፊደል በፊት የራሱን የአፍ መፍቻ ቋንቋ እንድለይ ያደረገኝ በሰለሞን ጥበብ ነበር:: አንድ ቀን ሽማ እየሠራ ከአገሩ ልጅ ጋር ሲጨዋወቱ ቆይተው ይሰነባበታሉ:: አባቱ እዚያው በተቀመጠበት ያልቋጨው ጉዳይ ስለነበረው «ጎንጀባ ሃያ! ሃያ!» አለ::

«ዜራሞ 'ሃያ!' ቁጥር ነው?»

«አይደለም! አይደለም! ፋንጋዬ? ዛሬ የዘሮችህን ቋንቋ የምትጠይቅበት ዕድሜ ላይ ደረስክ:: ጥሩ ነው:: ተመስገን:: አንተም አታሳግጥብንም እኛም አንሳቀቅም:: አንድ ላይ የምንግባባበት ቋንቋ ይኖረናል» አለና የዘር ማንዘሬን፣ የምንጅላት፣ የቅንጅላቴን ቋንቋ ማስተማሩን ጀመረ::

«ሃያ ፋንጌ::»
«ምንድን ነው?»
«ና እያልኩህ::»
ተጠጋሁት::
«ባ!» አለኝ በእጁ አንድርቅ እያመላከተኝ::
«ምን ማለት ነው?»
«ሂድ እያልኩህ ነው::»
ራቅኩት::
«ኡታ::»

ዝም ብዬ የእጁን ጥቆማ በማየት ተቀመጥኩኝ::

«ትክክል! ተቀመጥ እያልኩህ ነበር» አለና የመምህርነቱ ውጤት ስላረካው ፍንድቅ አለ::

በየዕለቱ የሚያስተምረኝን ቃላት ግጣጥሜ በደንብ መናገርና ማድመጡን እየቻልኩበት ሔድኩ:: እናቴም በአስተማሪነቱ ትሳተፋለች:: በዚህም ጥረታቸው በአጭር ጊዜ ውስጥ ቋንቋው እየተዋሃደኝ መጣ:: በዚህ መልክ ከቤተሰቤ ጋር በዘሮቻችን በጋሞ ቋንቋ መነጋገር ተሳካልኝ::

አባቴ ለልጅ ተረት ማውራት አያውቅበትም:: ጨዋታን ጨዋታ ሲያመጣው ተረቱን አዕምሮው ለወጉ በሚስማማው መልኩ ያፈልቅለታል:: የተረትን ያህል በሚጥም መልክ ስለራሱ መራርና አስደሳች ሕይወት መተረክ ግን አሳምሮ ይችልበታል:: በዚህ የማሳደግ ዘዴው ነበር ገና በልጅነቴ አባቴን በደንብ ያወቅኩት::

በአባቴ የሽመና ሥራ አመቺነት ብዙውን ጊዜ የምናሳልፈው አብረን ነበር:: ዛሬ ይህን የሕይወቴን ምዕራፍ ስተርክላችሁ፤ በዚያኔው የልጅነት ሕይወቴ በርካታ ወጎችን እየተጨዋወትን፣ ከሥራ ነፃ ስንሆንም እየተላፋን በፍቅር አብረን ማሳለፋችንን በደንብ አስታውሰዋለሁ::

አባቴ ትንሽ ጠጅ የቀማመሰ እንደሆነ ባሕርዩ ይለወጣል:: የኢጣሊያን ጊዜ ቂሙን ይቆሰቁስና ከእናቴ ጋር ንትርክ ይጀምራል:: በዚህ ጊዜ ቆንጆ ምሽግ ከሆነችው አልጋዬ ላይ እውጣና አደፍጣለሁ:: ለእኔ በማይገባኝ ሃሳብ ቲንታርከው ምሽቱ ሲገፋ ተኳርፈው ወደ መኝታቸው ያዘግማሉ::

ሕይወት አንዳንዴ መራር እንደምትሆን እየገባኝ የመጣው በዚያው በጨቅላነት ዕድሜዬ ነበር:: ንትርካቸው ከፍቶ ድምፃቸው እውጪ ከዘለቀ በቅርብ ያሉ ጎረቤቶቻችን፣ (በአብዛኛው የክርስትና አባቴ አባባ ኃይሌ) ይመጡና እርቀ ሰላም እንዲወርድ ያደርጋሉ::

በወቅቱ ያ ሕይወታችን አብዛኛውን ጊዜ ጨዋታ ቢመስለኝም፣ አሁን ሳስበው ለኔ የምርምር የማወቅና የመጠበብ ጊዜም ነበር:: ያለፈውን ቀን ንትርክ ትንሽዋ ልቤ አትረሳውም:: አባቴ ግን ረስቶት በሚቀጥለው ቀን ከወገቡ በላይ ራቁቱን ይሆንና አልጋ ላይ በደረቱ ተኝቶ «ጀርባዬን እከከኝ» ይለኛል:: በዚህ ወቅት የአስተካከክ ስልቴ ይለወጣል:: አባቴ «አዎን! እሱ'ጋ!» ሲለኝ፣ ያልበላው ጎኑ ላይ አከዋለሁ::

«አሁን ምንድነው ያልኩህ?» ይለኛል በጋሞ ቋንቋ፣ በግማሽ ጎኑ ቀና እንደማለት እየከጀለው:: «ለእናትህ አግዘህ ነው? እረፍ!» ይለኛል:: አባቴ «ጋሼ! አንተን አያገባህም:: በእኔና በእሷ መካከል አትግባ» ብሎ ገስጦኝ ተመልሶ ይጋደማል:: «ጋሼ» ሲለኝ ሁሌም በማላጥ ስሜት ነው:: እኔ ግን ያገባኛል በሚል ስሜት፣ የበላሁ የጠጣሁትን ያክል ጀርባውን ቡጥጥ አደርገዋለሁ::

«ዋይ!» ብሎ ዘሎ ይነሳል::

እኔም ተፈናጥሬ ከአልጋው እመሬት እወርዳለሁ::

«ብታርፍ ይሻልሃል! እከክልኝ አልኩህ እንጂ ማን እንደ ድመት ቧጭረኝ አለህ?»

ብዙ ተለማምጠኝና አግባብቶኝ እንታረቃለን:: ጨዋታ እንጀምራለን::

«ዜራሞ፣ እኔ፣ አንተና እማዬ እንዴት ተገናኘን?»

«በጣም የሚገርም ነው» ጥያቄዬ ቀልቡን ይስበዋል::

«እኔ ለምን የአባባ ጃንሆይ ልጅ አልሆንኩም?»

በመገረምና በመደነቅ ፈገግ ይላል:: «ባሎቴ ትሰሚዋለሽ ልጅሽ የሚጠይቀኝን?»

እማዬ ጓዳ የዕለት ሥራዋን እያከናወነች ነው:: ትኩረቷ ሥራው ላይ በመሆኑ መልስ አልሰጠችንም:: አባቴ ወደ እኔ መለስ ብሎ በፈገግታ እያስተዋለኝ «ጋሼ፣ ይሄ የእኔም የጃንሆይም ጉዳይ አይደለም:: ሁሉን የሚያከናውነው አንድ እግዚአብሔር ብቻ ነው:: ይህንን አሁን የምነግርህን ጨዋታ ጤናህ ተስተካክሎ መማር ስትጀምርና ነፍስ ስታውቅ ትምህርትህ ውስጥ ታገኘው ይሆናል:: እኔ ግን ስገምት እኔ እናትህና አንተ የተገናኘነው እንዲህ ይመስለኛል...» በጥንቃቄ፣ ዘግ ባለ አንደበትና በውብ የአተራረክ ዘዴ ወጉን ይቀጥላል::

እኔም በፀጥታ አደምጠዋለሁ::

«እግዚአብሔር በወርቅ ዙፋኑ ላይ ተቀምጧል:: እናንተ ሕፃናቱ ደግሞ እርሱ እግር ስር ተደርድራችሁ ተቀምጣችኋል:: ከዚያም እግዚአብሔር በስማችሁ እየጠራ፣ 'ፋንጋይ አንተ ዜራሞና ባሎቴ'ጋ ሂድ!' ሲልህ ወደ እኛ ትመጣለህ:: 'መኮንን አንተ ደግሞ ጃንሆይ'ጋ

ሂድ!' ይላል እግዚአብሔር። ጓደኞችህን ቀጢሳውንም፣ ሊሳይንም፣ መኩዬንም እንዲሁ ወላጅ እንድንሆናችሁ ያደለናል። በዚህ አይነት ሁኔታ ነው የተገናኘነው። አንዱን መሪ፣ ሌላውን ተመሪ የሚያደርገው እግዚአብሔር ብቻ ነው። ሁላችንም ግን እሱ ፊት እኩል ነን። ገዢ ተገዢ የለም። ሁላችንም የእሱ ፍጡራን ነን» እያለ ከእኩያው ጋር እንደሚያወጋ ሁሉ ትንታኔውን ይጨምርበታል።

እናቴ የእግር ውሃ አሙቃ ፀሳህን አድርጋ ሰጠችን። አባቴም ቀና ብሎ እያወጋኝ ለመታጠብ እግሩን ሳህኑ ውስጥ ጨመረ። «ዋይ! ምነው ባሎቴ? ዶሮ ነኝ እንዴ? በይ ቀዝቃዛ ውሃ በርዢልኝ።»

እየሳቀች በረዘችለት።

የእኔን እግር መጀመሪያ አጠበ። የራሱን እየታጠበም «ይኸውልህ የኔ ጎረምሳ በዚህ ሁኔታ ነው የተዋወቅነው።»

«ዜራሞ፣ አቤት! ብዙ ነገር ታውቃለህ። ስንት ዓመትህ ነው?»

«ጋሼ፣ እውነቱን ልንገርህ? እናትህ ታላቄ ነች።» አለኝ ፈጣሪዬ እንደ እግዚአብሔር ዕድሜ አልባ ሆነብኝ።

እናቴ ባሎቴ ጋጋ ትባላለች። እማዬን እምዬ ማርያም ፊቷ ላይ በርካታ ቦታዎች ላይ ሰማታለች። ጠይም፣ አጭር፣ ቀጭን ሆና በሥራ ላይ እንደ ጉንዳን ኃያል ፍጥረት ነች። በርካታ ሥራዎች አሏት። እንጀራ ትጋግራለች፣ ጠላ ትጠምቃለች፣ አረቄም ታወጣለች። ሌሊት ከእንቅልፏ ተነስታ ቀኑን ሙሉ እንደሸማኔ መወርወሪያ ከወዲያ ወዲህ ቱር- ቱር ስትል ጀምበር ትጠልቃለች። አንዳንዴ ዕኩለ ሌሊት ላይ ነው የዕለት ተግባሯን የምታጠናቅቀው።

ነፍስ አውቄ እናቴን ሳስተውላት ሁሌም የማውቃት እንዲህ ስትባትል ነበር። ሞልቶላት ተዝናናች ቢባል የአሥር ሣንቲም ቡና ገዝታ አፍልታ፤ ጉረቤቶቻችንን ጠርቼላት፤ ቤት ያፈራው ቁርስ ቀርቦ፤ አብረቻቸው ታድማ አንድ ስኒ ቡና በጠጣች ጊዜ ነው። ይህ ለሷ ከፍተኛ የመዝናኛ ዓለም ነበር። ቡና እየጠጣችም የምትፈትለው ጥጥ ወይም የምታዳውረው ልቃቂት ከእጇ አይጠፋም። ሕይወት ለእሷ ምንጊዜም ሥራ ነው።

አንዱ ሕፃን ድንገት ቢጮህ «ፋንጋይ!»

«እኔ አይደለሁም ቀጢሳውና ሴምላል ተጣልተው ነው» ስላት፤ ክንዷ ላይ ተለቅልቆ የደረቀ ሊጥ በደህነኛው እጇ እያስለቀቀች ብቅ ብላ «ምን ያጣላችኋል? አንተ ሴምላል አታርፋም!?»

ሴምላል፣ ቀጢሳው የቧጨረውን ፊቱን እያሻሸ፣ ንፍጡን አሁንም አሁንም ሽቅብ እየሳበ ያጉረመርማል።

«ንፍጥህን ትምጋለህ? እንፍ! በልና አውጣው። አይዞህ ይተካልሃል» ብላ ሴምላልን ገስጣው ወደ ቀጢሳው ዞራ «አንት ድባኖ! የምታሸንፈኝ እንዳይመስልህ ብታርፍ ይሻልሃል!»

ቀጢሳው ብዙ ምስራፍ እንደሮጠ ሁሉ ቁና ቁና እየተነፈሰ ሴምላል ላይ እንዳፈጠጠ ነበር። ሁላችንንም ተቆጥታን፣ ተስማምተን

እንድንጨዋወት አስጠንቅቃን፤ ስታበቃ፣ ከቋት ጠብ የማይለውን ሕይወቷን ፈር ለማስያዝ በጥድፊያ ወደ ኩሽና ትገባለች።

እናቴ የፈለገውን ያህል ትኩረቷ ሥራ ላይ ቢሆን፣ ሁሌም እኔ በእሷ ዕይታ ውስጥ ነኝ። «እግርህን ሰብስብ ወሽላህ እየታየ ነው። ኧረ አፍህን ደግሞ እንዴት እንዴት ነው የምታደርገው?» ብላ ገስጣኝ ጓዳ ትገባለች። እንዲህ ከወዲያ ወዲህ ቱር ቱር እያለች እንዴት እንደምታየኝ እየገረመኝ ሳለ ወዲያው ደግሞ አንድ ነውር የምትለውን ነገር አደርጋለሁ። እንዴት እንዳየችኝ አይገባኝም። እኔ ሳያት ጀርባዋን ሰጥታኛለች። ዞራ ሳታየኝ «አንተ ልጅ የሚነግሩህን አትሰማም እንዴ? ዋ! ዛሬ ብታርፍ ይሻልሃል!» ብላ አስፈራርታኝና አስጠንቅቃኝ ሥራዋን ትቀጥላለች።

እናቴ ሲሞላላትና ፋታ ስታገኝ ለልጅ ተረት ማውራቱን አሳምራ ታውቅበታለች። ወጋችን ወደ መራሩ ጉዳይ ካነጣጠረ «ይህ የልጅ ጉዳይ አይደለም» ብላ ትዘጋውና ባፋጩንና ዕድሜ ልክ ውስጤ የሚቀረውን ሌላ ታሪክ ትዘረብኛለች።

«አንድ ጊዜ አባትህ ጥርሱን አመመው። የጥርስ ሕመም እኔ አላውቅም። እሱ ግን ሕመሙ በዘሬ አለ ነው የሚለው። አያትህንም እንደሚያማቸው አጫውቶኛል። አንዴ ታዲያ እኔም ሥራ በዝቶብኝ ሳልከተለው ቀረሁና፣ በጣም እየተሰቃየ አስነቅላለሁ ብሎ ወደ ልዑል መኮንን ሆስፒታል ሄደ። ኡዲዬ! የእኔ ሥራ! ሸማኔው ወንዝ ጥርግ አድርጎ እየወሰደው 'አዬ ይሄኔ ቤቴ ብሆን ኖሮ አንዴ እወረውር ነበር' ይላል። እኔም የዚህ ሸማኔ ቢጤ ነኝ፤ በዚሁ ሥራዬ ምክንያት የዚያን ዕለት ዓለሜን ሳላይ ቀረሁ።

«ልንገርህ ነው። በሽታው ጠናበትና ሆስፒታሉ አካባቢ እንደ ደረሰ ሜዳው ላይ ተኛ። እዚያ ወድቆ *አባከና የሚለው አጣ። ያኔ እንደ አሁኑ ሆስፒታሉ አጥር አልነበረውም። አባትህ የተኛው ልክ ዋናው መንገድ ዳር ላይ ነው። አንድ ሰው መጣና ከተኛበት ቀሰቀሰው። እየተሰቃየ ቀና ብሎ ቢያይ አጠገቡ ጃንሆይ ቆመዋል።»

«አባባ ጃንሆይ?!» ተገርሜ ጮኽኩኝ።

«አዎን ጃንሆይ ራሳቸው። ሕመሙ ድራሹ እልም አይልም? አይዞህ አሉና አሁንም የሆነውን ጠየቁት። ጥርሱን አሞት እንደተኛ ነገራቸው።

«ጃንሆይም አብረዋቸው ላሉት ሐኪሞች ዞር አሉና 'አክሙት እንጂ እገሌ' ብለው ትእዛዝ ሰጡ። በጥድፊያ ተንከባክበው፣ በብስክሊሊት ወስደው አከሙት።

«በብስክሊሊት አሳፍረው?» ጓጓሁ።

«አዎን በብስክሊሊት። ብስክሌት ብልህ እናንተ ከነከበደ ጋር የምትጫወቱበት አይነት አይደለም። የትልቅ ሰው አለ፣ ተጋድመውበት የሚነዱ። ወስደው አከሙና ሲለቁት፣ የእናቴ ልጅ፣ ጥርስ ሲያም

---

* አባከና፤ በኦሮሚኛ የዚህ ጌታ ማለት ነው።

አሳር ነው የሚያሳየው:: ከተነቀለም ፈውሱ ፈጣን ነው:: እንደ ልጅነቱ እየቧረቀ መጥቶ ሁላችንንም ደስ አሰኘን...»

«ወይኔ! እኔም በኖርኩ:: ብስክሊሊቷን አብሬው እነዳት ነበር:: ያኔ ግን እግዜር ወደ እናንተ እንድመጣ ገና አልላከኝም ማለት ነው?»

ግር አላት::

እንዴት እንደተገናኘን አባቴ ያጫውቶኝን በአጭሩ አወጋኋት::

«አይደለም:: አባትህ ደሞ ነገር ቆበላሻል:: እኔ እንደማስታውሰው እንዴት መሰለህ? እጣኑ ቂርቆስ ብዙ ሕፃናት ሰብስቦ በሦስት ስሙኒ፣ በብር፣ በሦስት ሽልንግ ይሸጣል:: እኔ አየሁህና ደስ አልከኝ:: የዚያኔ ነው ፋንጋይ ያልኩህ:: ስጠራህ ደስ ብሎህ መጣህና አቀፍከኝ:: እኔም እጣኑ ቂርቆስ የጠየቀኝን አምስት ሽልንግ ከፈልኩና ገዛሁህ:: ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የእኛ ልጅ ሆንክ::»

«እጣኑ ቂርቆስም ሆነ እግዚአብሔር አንድ እኮ ናቸው::»

«አዎን ሁለቱም አንድ ናቸው» አለቺኝ በእርግጠኝነት፣ ወይም ወጉን ለማሳጠር::

እማዬ መዋሸት ነውር እንደሆነ ደጋግማ የምታስጠነቅቀኝን ያክል፤ ለበጐ ሲሆን እንዴት ማበል እንዳለብኝ የምታስጠናኝ ጊዜም ነበር:: ይሁን እንጂ ሁሌም ጠንካራ እውነተኝነቷ ስለሚገዝፍ እኔም በአብዛኛው የምከተለው ይህንኑ ባሕርይዋን ነበር::

ቤተሰቦቼ 'የአንድነት' እድር አባል ናቸው:: አንድ ቀን እማዬ ወርሐዊ መዋጮውን ሄዳ መክፈል አልቻለችም:: አባቴም ሰሥራ ከወጣበት አልተመለሰም:: እድርተኛው የሚሰበሰብበት ቦታ ቅርብ ስለነበር እኔን ላከችኝ::

«ብሩን ጭብጥ አድርገህ ያዝ፣ ዜራሞ ኢንቻ ሲሉ አቤት በል:: ካርዱን ስጣቸው:: ስለ አባትህ ሲጠይቁህ ሸማ ለደንበኞቹ ሊያደርስ ጠዋት ነው የወጣው በል:: እናትህን ካሉህ ትናንትና አክስቴን አሞዋት ከሄደችበት አልተመለሰችም በላቸው::»

«እሺ::»

«ስትመለስ እንጎቻ ጋግሬ እጠብቅሃለሁ:: በል ብርርር ብለህ ሂድ!»

የእድሩን መዋጮ ከፍዬ ተመለስኩ::

«ከፈልክ?»

«አዎን::»

«ታዲያ ምነው አኮረፍክ?»

«ምንም::»

በዚህ መካከል *አደይ ዝማም ወደ ቤታችን እየሳቁ ገቡ:: እን ዳዩኝ«አይ ፋንጋይ! እድርተኛውን ሁሉ በሳቅ ሆዳችንን አፈረሰው::»

«በምን ምክንያት?» አለች እማዬ፣ ትንሽ ፈገግ ብላ አደይ ዝማምን እያየች::

---

*አደይ፤ እናት፣ እማዬ፣ እማማ ለማለት በትግርኛ የሚጠቀሙበት ቃል::

«ዜራሞ ኢንቻ ሲባል አቤት አለ:: አባቱን ሲጠየቅ ሸማ ሊያደርስ ከሄደበት አልተመለሰም አለ:: እናትህስ? ሲሉት አትናገር ብላኛለች እንጂ እቤት ውስጥ አረቄ እያወጣች ነው::»

«አንተ!» ብላ አፈጠጠችብኝ፤ ዓይኖቿ ግን አይቆጡም::

«አንቺ ነሽ» አልኳት::

«እኔ ምን አልኩኝ?»

«እትዋሽ እያልሽ ሁልጊዜ ትቆጪለሽ፣ ስባቂ እያልሽ ትማቻለሽ:: አሁን ደግሞ ብዋሽ...»

ከትከት ብላ ስቃ በብሩህ ዓይኖቿ ቁልቁል አየችኝና «አይ ፋንጋይ! እስኪ ልብ ይስጥህ:: በል ሂድና ትንሿ ጎርንዳ ሳህን ውስጥ ያስቀመጥኩልህ እንጎቻ አለ፤ ውስድና ብላ» ብላኝ በቅርቡ የፈፀምኩትን ሌላ የቂልነት ድርጊት ለአደይ ዝማም ልታወራላቸው ስትጀምር፤ አደይ ዝማም አቋርጠዋት የራሳቸውን ልጅ የጐይቶምን ቂልነት ለእማዬ ያጫውቷት ጀመር "እትዬ ባሉቴ የእኔም ጉድ ያው እንደ ፋንጋይ እኮ ነው! በቀደም ዕለት ከትምህርት ቤት ሲመጣ ምሳውን ጓዳ አስገብቼ ደብቄ ያስቀመጥኩለትን እስጠዋለሁ አልበላም" አለ::

"ለምን?"

"አንቺ ከዘመዶችሽ ጋር በጐመን እየበላሽ ለእኔ በአይብ ትሰጪኛለሽ?"

ሁለቱም ከልብ የኮረኮሯቸውን ያህል ሳቁ::

ካለፉት ሳምንታት በአንደኛው ቀን አባቴም ሆነ እናቴ ቤት ውስጥ አልነበሩም:: እኔ ከምጫወትበት መጥቼ የምበላው እፈልጋለሁ:: መሶቡንም፣ ድስቱንም ስከፍተው አንድ አይነት ምግብ አገኘሁ:: እማዬ በዚህ ሰዓት ያለችው ጉልት ነው:: በልጅ እግሬ ሮጬ ጉልት ደረስኩ:: ቂርቆስ ቤተክርስቲያን አፋፍ ላይ ቆሜ «እማዬ! እማዬ!»

«ወይ! ወይ!» አለቺኝ መደቧ ላይ እንደተቀመጠች:: ገበያተኛው ይተራመሳል::

«ድስቱ ውስጥ ያለውን ነው የምበላው፣ ወይንስ መሶቡ ውስጥ ያለውን?»

«የመሶቡን እንዳትነካ ያባትህ ነው:: ድስቱ ውስጥ ያለውን ብላ!!»

ገበያተኛው በሳቅ አውካካ:: እኔም ፊቴን ወደ ጉዳዬ መለስኩ:: በሶምሶማ ሩጫ ወደ ቤቴ ስሄድ ቲቲ ውሻዬ ቀደመችኝ:: በፍጥነት አስከነዳችኝ:: እቤት ስንደርስ በሩ ተከፍቷል:: አባቴም መሶቡ አጠገብ የተቀመጠለትን ምግብ በሳህን ይዞ ቆሟል:: ልክ እንዳየኝ «ፋንጋዬ ደንስ!» ሲለኝ ጆሮዬ ተከፈተ:: ለካ ሬዲዮናችን እየዘፈነች ነበር!

አያቴ አንጥረኛ፤ አባቴ ሸማኔ
ወንድሞቼ ቀጥቃጭ፤ አዝማሪ ነኝ እኔ
ቤተሰቤ ሁሉ የእጅ ሙያ አላቸው
ለእናት አገራችን የሚያኮሩ ናቸው::...

ሀሁ

ኧረ ልጆች ልጆች፣ እንጫወት በጣም
ከእንግዲህ ልጅነት ተመልሶ አይመጣም
ልጅነቴ! ልጅነቴ ማርና ወተቴ፣

'እንጫወት በጣም' በልጅነት ከምንዘምራቸው መዝሙሮች መካከል አንዱ ነበር:: ማን እንደደረሰው አላውቅም:: ማን እንዳስጠናን አሁን ትውስ አይለኝም:: ማንም ሰው ሳያሳየን፣ እርስ በራስ እየተማማርን፣ ወይም ፈጥረን አልያም ከአካባቢያችን ልጆች ተምረን፣ እንደዚሁም ከድሮ ልጆች ወደ ዘንድሮ ልጆች ተላልፈው የምንጫወታቸው በርካታ የጨዋታ አይነቶች እንደነበሩን አሁንም አስታውሳለሁ:: ትዝ ከሚሉኝ መካከል ሌባና ፖሊስ፣ የእጅ ቦምብ፣ አሌቡም፣ ሹሌ፣ ሰኞ ማክሰኞ፣ ዕቃ ዕቃ፣ ብይ፣ ጠጠር፣ ... እና ሌሎችም ነበሩ::

ቄስ ትምህርት ቤት በተመዘገብኩበት በመጀመሪያው ዕለት ከጥቂት ሰዓታት በኋላ መማር በጣም ጠላሁ:: ትዝ ይለኛል አባቴ ትምህርት ቤት እንዲያስገባኝ የጠየኩት እኔው ነበርኩ:: እሱ ግን “ቆይ ፉንጋይ እስኪሻልህ ትንሽ ታገስ'' ሲል በምክር መልክ ሐሳቤን ተቃውሞ ነበር::

"እምቢ ተሸሎኛል! እንዴ! እነነቢጥ፣ እነመኩዬ ቀጫጫ ውስጥ ትምህርት ቤት ገብተዋል” ስል የመማር ጉጉቴን ገለጽኩለት:: እንዳልኩትም እነ መኩዬ ቀጫጫው፣ እነ ኃይሉ ዶሮ ሞራ በተቀባ ግድግዳ ላይ በከሰል ፊደላቱን እየጻፉ "ይቺ 'ሀ' ነች፣ ስትገለበጥ 'በ' ትሆናለች" እየተባባሉ ሲጨዋወቱና በልጅ መንፈስ ሲመራመሩ አየኋቸው:: የማላውቀው ችሎታ እንዳላቸው ገባኝ:: ይህንን እውቀት የገበዩት ከቄስ ትምህርት ቤታቸው እንደሆነ ተገነዘብኩ:: ሲሳይ ጉቢጥ 'ኢትዮጵያ በነፃነቷ ለዘለዓለም ትኑር' ብሎ ፃፈና ጮክ ብሎ አነበበው:: መንፈሳዊ ቅናት በአእምሮዬ ተፀነሰ::

ከአባቴ ጋር ስንመካከር ትሰማ የነበረችው እናቴ "እንዴ! አንተ ምን ቸገረህ?" አለችው:: "እማራለሁ ካለ አስገባው:: ለእኔም እረፍት ነው:: አንድ ውሪ በጮኸ ቁጥር ነፍስና ሥጋዬ እየተ ለያዬ ተቸግሬያለሁ::"

"እሂሂ ይች ውሸት አሉ አንባዬ አዳል:: አሁን የልጅሽን አመል አጥተሽው ነው? እኔ ምን ቸገረኝ የዛሬን ሽልንግ ከፍዬ አስመዘግበዋለሁ:: ነገ ግን እንቢ አልማርም ካለ አንቺው እዳሽን ትችያለሽ::"

"ግዴለም:: እንዴ! እንኳን ሽልንግ አንድ ብርም ቢሆን ለልጄ እከፍልለታለሁ" አለችና ሃሳቧን እንደተቀበላት ገምታ የሰርክ ልብሴን ታወልቅልኝ ጀመር:: አፈርማ ቀለም ካኪ ኮትና

ቁምጣ የክት ልብሴን አለበሰችኝ:: በጣም ደስ ስላለኝ ስታለብሰኝ እቁነጠነጣለሁ:: አርፌ ልብሴን እንድቀይር ትገስጠኛለች:: ግስጣዋን ችላ ብዬ አንዴ እቅፍ አድርጌ ሳምኳት:: በማሾፍ ጠቀሰችኝ:: አባቴ ቆሞ ፈገግ ብሎ ያየኛል:: የባቄላ እሹቅ በደንብ ዘግና በኪሴ ጨመረችልኝ:: ቦት ጫማዬን አደረኩ::

ሁለቱ የት ትምህርት ቤት ብገባ የተሻለ እውቀት እንደምገበይ ይነጋገሩ ጀመር:: በዚያን ወቅት በአካባቢያችን አራት የቄስ ትምህርት ቤቶች እንደነበሩ ትዝ ይለኛል:: አንደኛው በቂርቆስ ደብር ውስጥ፣ ሁለተኛው ብረት ጋራጅ፣ ሌላው በአቅራቢያችን የኔታ ተክለወልድ የሚያስተምሩበት ሲሆን፣ አራተኛው ራቅ ያለውና ምድር ባቡር ኩባንያ ያለው ነበር::

ብዙዎች አብሮ አደጎቼ የሚማሩት ቂርቆስ ደብር ውስጥ ነበር:: የተወሰኑት ብረት ጋራጅ ሲማሩ፣ ቦቻራ እባቱ ምድር ባቡር ስለሚሠሩ እዚያ አስገቡት:: ለቁጥጥር የማያመች ቢሆንባቸው ብረት ጋራጅ አካባቢ አስቀየሩት::

እኔም ብረት ጋራጅ አካባቢ ያለው እንደሚስማማኝ ተማምነው እዚያ እንድማር ወላጆቼ ወሰኑ:: እንደምክንያት ያቀረቡት ከብዙዎቹ የሰፈር ልጆች ጋር ከተማርኩ ከትምህርቴ ይልቅ ጨዋታው ቀልቤን ይሰርቀኝና ሰነፍ እንዳልሆን፣ የሚሻለው ብዙ የማውቃቸው ልጆች የሌሉበት ብመዘገብ እምነታቸው ስለነበር ይመስለኛል:: እኔ ደግሞ የትኛውም አካባቢ ብገባና ብማር ግድ አልነበረኝም:: ፍላጎቴ መማር ነውና ሁሉም ነገር ቀስ በቀስ የሰመረ መሰለ::

እናቴ ከጆሮግንዷ ሥር አራት ፍራንክ አውጥታ ሰጠችኝ:: ሻሽዋ ዝርዝር ፍራንክ ማስቀመጫ የምስጢር ኪሷ ነበር:: በፍራንኩም ሮጬ ከጀማል ሱቅ ፊደል ገዝቼ እንድመጣ ላከችኝ:: መንገድ ላይ ሳህሉ መቃን አገኘሁትና ትምህርት ቤት ልገባ መሆኑን ነገርኩት:: ቀጭን ረጅም ስለሆነ መቃ ቅፅል ስሙ ነው:: ደስ ብሎት ወደ ትምህርት ቤት መሄዱን ትቶ አጅቦኝ ሱቅ ሔደን ፊደል አብረን ገዛን:: እግረመንገዱንም "ፉንጋይ እኛ ትምህርት ቤት ተመዝገብ አብረን እናጠናለን" አለና ተለማመጠኝ:: ባይለኝም ወላጆቼ የመረጡት ትምህርት ቤት እሱም የሚማርበት ነው::

አባቴ ቀኝ እጄን ይዞኝ በግራ እጄ ፊደሌን አንግቤ ሳህሉ መቃ አጅቦኝ እውቀት ወደምገበይበት፣ የጥበብ አዝመራ ወደ ፈካበት፣ ማይምነትና አላዋቂነት ወደሚጠፋበት እምባ አመራን::

በዚህ መንገድ ስሔድ የመጀመሪያ ጊዜዬ ነበር:: ከእኛ መንደር ምንም የተለየ አዲስ ነገር አላየሁበትም:: አባቴ "ፉንጋዬ መንገዱን ልብ አድርገህ እይ ስትመለስ እንዳይጠፋህ:: ግን ተወው እስከምትለምደው እኔ ራሴ ቀትር ላይ እየመጣሁ እቀብልሃለሁ::"

"እኔ እኮ አውቀዋለሁ፣ አባባ ዜራሞ" አለ ሳህሉ:: በቀኝ እጁ ብርጩማውን በግራ እጁ ፊደሉን ይዞ፣ በላስቲክ ኮዳ ውሃውን ሞልቶ በአንገቱ ላይ አንጠልጥሏል::

"አሃ! ለካ አንተም አለህ:: ልክ ነህ ሳህሉ እንዳትለያዩ::"

"እሺ::"

"ጎን ለጎን እንቀመጣለን?" እኔ ጠየቅሁ::

"እኔ እኮ አቡጊዳ ነኝ::"

ግር አለኝ::

"ምን ማለት ነው?" አባቴ ጠየቀው::

"ፉንጋይ አሁን የሚማረው ሀሁ ነው:: እኔ ግን አቡጊዳ ስለሆንኩ የምቀመጠው ሌላ ቦታ ነው::"

"የቱ ይበልጣል?"

"አቡጊዳ ነዋ!"

"ጎሽ የኔ ልጅ በርታ:: በወራት ቀደም ስላልክ ነው የተሸጋገርከው?::"

"አዎን:: በቀደም ለታ ነው ከሀሁ ወደ ሀ-ግእዝ ሁ -ካኢ፣ ከዛ ሀ-ግእዝ ለ-ግዕዝ፣ ከዛ አቡጊዳ የተዘዋወርኩት::"

ተናደድኩ:: "ድሮ አስገባኝ ስልህ እምቢ ብለኸኝ አስበለጥከኝ" አልኩ፣ ማልቀስ እየቃጣኝ::

"አዬ ጋሼ የትናንት የትናንት ወዲያውን ትተህ ዛሬም በሆነልህ:: አሁን አንተ ልትማር?" አለና ከራሱ ጋር ተሳሳቀ:: እኔ ራሴን ከማወቀው በላይ ያውቀኛል::

አነስተኛ ጅረት እንደተሻገርን ትምህርት ቤቱ አካባቢ መድረሳችንን የሕፃናቱ ጫጫታ አበሰረን:: ወደ ግቢው ስንዘልቅ ተማሪዎቹ በአንዲት አነስተኛ ዛኒጋባ ውስጥ ተሰባስበው በዜማ ፊደል ይቆጥራሉ:: አርፍደው የመጡትን ተማሪዎች የኔታ ከዛኒጋባዋ ውጪ ባለ መስክ ላይ ሲቀጡ ነው የደረስነው::

አንዳንዶቹ ተንበርክከዋል:: አንድ ሁለቱ በእግራቸው ሥር እጅ በጆሮ ይዘዋል:: የኔታ የተንበረከኩትን እያስነሱ እጃቸውን በአለንጋ እየገረፉ ወደ መማሪያው ክፍል ያስገቡአቸዋል::

መቃ በርጩማውን፣ ፊደሉንና የውሃ ኮዳውን በሚቀመጥበት ቦታ አኑሮ ተመለሰና ተንበረከከ:: እኔም ተከተልኩትና ተንበረከኩ:: እሱ በሹክሹክታ "ፉንጋይ፣ አንተ'ኮ አርፋጅ አይደለህም:: እኔ የተንበረከኩት አርፍጄ ነው::"

"አዬ ጋሼ ገና መቼ ምን አይተህ ነው ለመንበርከክ የቸኮልከው? አይዞህ ትደርስበታለህ!" እያለ አባቴ አንቀርቅቦ አነሳኝና ከጎኑ አቆመኝ:: ፊደሌ ከእጄ አምልጦ ወደቀ:: አንስቼው ቀና ስል ከዬኔታ ጋር ፊት ለፊት ተፋጠጥን::

ጠባብ ግንባር፣ ፊንጣጣ ወጋ ወጋ ያደረገው ጠይም ፊት፣ ጉንጫቸው ደግሞ ጉንዳን እንደወረረው ሁሉ በጺም ተሸፍኗል:: ትልቅ የቁስ ጥምጣም አናታቸው ላይ ከምረዋል:: ፀሐይ

ብትወጣም ጋቢያቸውን እንደተከናነቡ ናቸው:: በላሌ ሱሬ ታጥቀዋል:: ባዶ እግራቸውን ናቸው:: ኮስታራነታቸው ለልጅ ልብ ይከብዳል:: ጥቋቁር ዓይኖቻቸውን ሳስተዋለ ስቀው የሚያውቁ አይመስሉም::

"እንደምን አደሩ አባ!" አለ አባቴ እጅ እየነሳቸው::

"ዛሔር ይመስገን" ብለው አፀፋውን መለሱ:: አለንጋቸውን አጥፈው የገዛ እጃቸውን ቸብ ቸብ እያደረጉ ቀረቡን::

"ልጄን እንዲያስተምሩልኝ ይገፎው መጥቻለሁ::"

"ማለፊያ እናስተምረዋለን" አሉና ቁልቁል እያዩኝ "አንተ ማሙሽ ስምህ ማን ይባላል?" አሉኝ:: ጥቋቁር ዓይኖቻቸው ሳይረግቡ ያስተውሉኛል::

"ፉንጋይ ዜራሞ::"

"ምን?"

"የቤት ስሙ ነው ፉንጋዬ የምንለው:: ትክክለኛ ስሙ ተስፋዬ ነው" አለ አባቴ:: "ስናቆላምጠው የኔ ፉንጋ፣ ፉንጌ እያልነው ተለመደና ትክክለኛ ስሙ መስሎት ነው ለእርሶ መናገሩ" አለ አባቴ በትህትና::

"ሁሉም ሕፃን ባይሆን አብዛኛው የቤት ስም ይኖረዋል:: ተስፋዬ ግን ማለፊያ ስያሜ ነው:: ስንት ዓመትህ ነው?" ብለው ጠየቁኝ::

"ሰባት"

አባቴ ሳቀብኝ እጁን ጭብጥ አደረኩት፣ አልሞላህም ብለው እንዳያስወጡኝ ስለፈራሁ:: እሱ ግን ችላ ብሎኝ "አይሞላውም" አላቸው::

"መቼ አጣሁት?" አሉና እኔን "በል ሂድና እዚያ ከልጆች ጋር ሆነህ ተማር" አሉኝ::

የአባቴን እጅ ለቅቄ በፍጥነት ከልጆች ጋር ተቀላቀልኩ:: ሕፃናቱ ፊደል መቁጠራቸውን ትተው ካልተለመደ ዓለም እንደመጣ ልዩ ፍጥረት ፍጥጥ ብለው አዩኝ:: አንደኛው ተጠጋልኝና ከአጠገቡ አስቀመጠኝ::

"ፉንጌ" አለኝ ሳህሉ መቃ::

ዞሬ አየሁትና "ልምጣ?"

"እዛው ሆነህ ነው የምትማረው" አለኝ መቃ በለሆሳስ::

"እሺ!" ብዬው ወደ አባቴና የኔታ ዞርኩኝ:: የሚነጋገሩት አይሰማም:: አባቴ ኪሱ ገብቶ ገንዘብ አውጥቶ ሳንቲሙን ቆጠረና ሲከፍል አየሁት:: ዞሮ አየኝ:: ተያየን:: በዓይን ተሰነባበትን::

"ላስተምርህ?" አለኝ አጠገቤ ያለው ልጅ:: ስሙ አሰፋ እንደሆነ እየነገረኝ::

"እሺ" አልኩና ፊደሌን አስተካከልኩ::

"ገልብጠኸዋል!" አለና አስተካከለልኝ:: ከያዘው ሚር መዞ አንዷ ፊደል ላይ ጠቁሞ "ሀ" አለኝ::

"ሀ" አልኩ::

"ሁ" አለኝ አጠገቧ ያለችውን ፊደል::

"ሁ" አልኩ::

"ሂ" አለኝ የተማረ አስተማሪዬ፤

"ሂ" ፟

"ሃ"

"ሃ እንደገና?" ስል ጠየኩኝ::

"አዎን:: ይኼም ሃ ነው የሚባለው" አለኝ::

ቀና ብዬ አየሁት:: ዓይኖቹ በርበሬ መስለዋል "ዓይንህን አሞሃል?" አልኩት ትምህርቱን ችላ ብዬ::

"አዎን አሁን የወሬ ሰዓት አይደለም:: የትምህርት ነው:: እንማር አለበለዛ አለቃችን ይገርፍሃል::"

አካባቢውን ቃኘሁ:: ሁሉም ልጆች ፊደላቱን ለመለየት እየተጣጣሩ ነበር:: የመምህሬን ዓይን ተከትዬ ሳስተውል አንድ ልጅ ላይ አፍጧል:: ልጁ እኔ ላይ አፍጧል:: አስተያየቱ እልቅናውን ያመለክታል::

"ሄ" አለኝ አስተማሪዬ ዓይኑን ከአለቃችን ላይ ነቅሎ::

"ሄ" ስል መለስኩ::

"ህ"

"ህ"

"ሆ"

"ሆ"

አስተማሪዬ እየጠቆመኝ፣ መልካቸውን ለመለየት እየሞከርኩ እስከ ፐ ዘለቅን::

እንደገና "ሀ" ሲል፣

"ቆይ ደክሞኛል" አልኩና ከኪሴ አሹቅ አውጥቼ ቃምኩ::

"ስጠኝ!"

ዘግኜ ሰጠሁት::

ያ አፍጦ ሲያየኝ የነበረው ልጅ ቱር ብሎ መጣና "ለኔም ስጠኝ" ብሎ እጁን ዘረጋ:: አጠያየቁ የመለመን ሳይሆን፣ የማዘዝ ያክል ነበር::

"ለምን እሰጥሃለሁ? አልሰጥም!"

ፊደል አስቆጣሪዬ ነጥር ነገር እንዳልሠራ ምክሩን ሲለግሰኝ "ስጠው! አለቃችን እኮ ነው!" ብሎ በሕይወቴ ከመጀመሪያው አለቃዬ ጋር አስተዋወቀኝ::

"አለቃችን ቢሆንስ?" ስል ግር ብሎኝ ጠየቅኩ::

"ብትሰጠው ግን ይሻልሃል! ዋ!" አለና ከሰጠሁት አሹቅ እየቃመ፣" አለበለዛ እምቢ ካልከው ይገርፍሃል::"

"ለምን ይገርፈኛል?" አሁንም ግር እንዳለኝ ጠየኩ:: እስከ ዛሬ እኔን የመግረፍ መብት ያላቸው እናትና አባቴ ብቻ ነበሩ:: አልፎ አልፎ እማማ ረታሽም ይገርፉኛል:: የለፈራችን ትልልቅ

ሰዎች ግን ጥፋት ካጠፋሁ ይቆጡኛል እንጂ ገርፈውኝ አያውቁም:: ይህ አይነቱ ቅጣት የማይደርስብኝ አጥፍቼ ስገኝ ነበር:: ቆሎዬን አልሰጥም በማለቴ የምገረፍበት ምክንያት ግን አልገባህ አለኝ::

"አለቃችን ስለሆነ" አለና ልጁ እጁ ላይ የቀረችውን ርጋፊ ሰጠው::

አለቃው በፍጥነት ቃማትና፣ እጁን ወደ እኔ ዘረጋ:: እኔ በበኩሌ በእምቢታዬ እንደፀናሁ ነው::

መቃ ቱር ብሎ መጣና "ፉንጋይ፣ ይኸውልህ፣ ቂጣም ሆነ ቆሎ ከቤትህ ካመጣህ ለአለቃችን ትንሽ፣ ትንሽ መስጠት አለብህ:: አለበለዛ ሰበብ ፈልጎ ይገርፍሃል:: ትንሽ ስጠው" ብሎ የአብሮ አደግ ምክሩን ለግሶኝ ለራሱም እንዲሰጠው እጁን ዘረጋልኝ::

ዘግኜ ሰጠሁት::

መቃ በነዚያ ዘርዛራ ጥርሶቹ አሹቁን እየከካ፣ ከድርሻው ለጌታቸው አለቃችን ገበረ::

"በቃ ተወው! በኋላ ግን ይቆጭሃል" አለና ጌታቸው በነብር አየኝ በል አፍጠብኝ፣ መቃ የሰጠውን አሹቅ ቃመ:: ከዚያ አንጀ ግራንጃችንን ሲያደምጡ ወደነበሩት ሕፃናት ዞረና "በሉ ተማሩ" አለ በአዛዥ ድምፅ::

አስተማሪዬ ትዕዛዙን ሲቀበል "ሀ!"

"ቆይ ትንሽ እንረፍ!"

"ኧረ! አሁን የእረፍት ሰዓት አይደለም:: ሀ" አለኝና "ለጌታቸው አሹቅ ከልክለኸው አሁን ይሄን ሰበብ አድርጎ ይመታሃል" አለኝ፤ እረፍትህንማ በትንሽ አሹቅ ንፍገት ገደልካት በሚል ትዝብት እያስተዋለኝ::

ይሔ የጀመርኩት የትምህርት ቤታችን ደንብ ግራ አጋባኝ:: ጌታቸው እማዬ የለጠችኝን አሹቄን በእጅ አዙር ተቀብሎ እየከካ በጥላቻ ዓይን ያስተውለኛል:: "አትማሩም?!" ብሎ ጮኸ::

"ሀ" አለ አስተማሪዬ::

ዝም ብዬ አሹቄን መቃም ቀጠልኩ::

ጌታቸው ቱር ብሎ ተጠጋና በኩርኩም ቆጋኝ::

ጩኸቴን ለቀቅኩት::

የኔታ ዳዊት የሚማሩ ልጆች መካከል ሆነው "ምንድነው?"

"ይኼ ጌታቸው ይማታል!" አልኩ በልቅሶ ዜማ::

"ውሸቱን ነው የኔታ ተማር ስለው ከኪሱ አሹቅ አውጥቶ ይቅማል:: አሰፋ ምስክሬ ነው:: እውነቴን አይደለም አሰፋ?!" ብሎ ጌታቸው አስተማሪዬ ላይ አፈጠጠበት::

"ልክ ነው የኔታ!" አለ አሰፋ ረጃጅም ቅልጥሞቹን ዘርግቶ እንደመቆም እያለ::

"አንተ ማነው ስምህ? አርፈህ ተማር ጥሬም ካለህ እረፍት ላይ ትደርስበታለህ"

ተረጋግተን መማር ልንጀምር ስንል፣ አከክ መላ አካላቱን የወረረው አንድ ቀጫጫ ልጅ በቀኝ እጁ ግራውን እያከከ "ስጠኝ?" ብሎ እከካም ግራ እጁን ዘረጋልኝ:: አካሉ ይቀፋል፣ አለማመኑ ያሳዝናል:: ቆንጥሬ ሰጠሁት::

"ሀ" አለ መምህሬ፤

"ሀ" አልኩ ባኮረፈ ድምፅ:: አንዴ መቃም አምሮኛል፣ ይህ መብቴ ግን በአለቃችን ሥልጣን ታግዷል::

"ሄ" ጋ ስንደርስ፤

መቃ በፍጥነት አጠገቤ መጥቶ ተቀመጠና "ፉንጋይ የምመ ክርህን ብትለማ ይሻልሃል:: ለጌታቸው ትንሽ አሹቅ ስጠው" አለኝ:: ቀና ብዬ ሳይ ጌታቸው መቃ ወንበር ላይ ተቀምጦ ያፈ ጥብኛል::

"አልሰጥም"

"አይ! ሰበብ ፈልጎ ይገርፍሃል፣ ያንበረክክሃል፣ በኩርኩም ይቆጋሃል:: የኔታ ደግሞ የሚሰሙት እሱን ብቻ ነው:: እኛም ፈርተን ጥፋተኛ መሆንህን እንመሰክራለን" አለኝና አሹቅ እንድ ሰጠው እጁን ዘረጋ::

በእንቢተኝነቴ ትከሻዬን ሰበቅሁ:: ለመቃ ግን ትንሽ ዘግኜ ሰጠሁት:: ተቀበለኝና እኩል ለእኩል አካፍሎ ለጌታቸው ገበረ:: የተቀረውን ለነዚያ ዘርዛራ ትንንሽ ጥርሶቹ አቀበለና ከካቸው:: አቆረጣጠሙ በአፌ ምራቅ እንዲሞላ አደረገኝ:: ሳይጣደፍና ሳይ ፈራ ቦታው ተመልሶ ተቀምጦ ፊደሉን አነሳ::

ጌታቸው በጣም በሽቆ መቃ የሰጠውን ጥሬ እየቃመ፣ አጠገቡ ያኖረውን አርጩሜ አንስቶ አንዴ ሾጥ አደረገኝ::

ጮኸኩ::

"ምንድነው?" የኔታ ቀና ሳይሉ ጠየቁ::

"ይህ አዲሱ ልጅ በደንብ አይማርም" እያለ ጌታቸው ለየኔታ እየተናገረ፣ በአኳኋኑ ገና አሳርህን አሳይሃለሁ በሚል ዛቻ አፈጠጠብኝ::

"ኧረ አንተ ልጅ ተው ተማር!" ብለው ገሰጡኝ::

ከግቢው ውጪ ከፍተኛ የጩኸት ድምፅ ተሰማ:: በሩ ተበርግዶ ተከፈተ:: ቦችራን እናቱ እማማ አሰለፈች በገመድ ጠፍረውት እየጎተቱት ገቡ:: ደንብሮ እንዳይፈረጥጥ ታላቅ እህቱ ገነት ትልቅ አርጩሜ ይዛ ከኋላ ተከትላለች::

እማማ አሰለፈች እርር ድብን እያሉ "ይኸው የኔታ፣ ይዘነው መጥተናል:: ይህ ዱር ቤቱ የሆነ ልጅ!" አሉ::

የኔታ ከበርጩማቸው ላይ ፍየል እንዳየ ነብር እመር ብለው ተነሱና "እህ! አንተ የዱር ድመት፣ በመጨረሻ ተገናኘን?"

ዘንቦ እንዳባራ ሁሉ የተማሪዎቹ ጩኸት ፀጥ ረጭ አለ:: ዓይኖቻቸው ተጎልጉለው ወጥተው ቦችራ ላይ አፍጠዋል:: እኔና አሹቄንም ረሳን:: የቦችራ ጩኸት አየሩን ሞላው:: ለማፈትለክ ይታገላል:: ለጋ ጉልበቱ በሦስት ሰዎች ተጠምዶ ሊቋቋም አልቻ ለም:: ንፍጡ፣ እንባውና ላቡ ፊቱን አርጥበውታል::

"ወይኔ ኡ! ኡ! ኡ! አንቺ ነሽ ያስያዥሺኝ አ!" ብሎ እህቱ ላይ አፈጠጠ::

"ፐ! ዱርዬው ተያዘ!" አለ ጌታቸው::

"ዱርዬ አልከው? የሰፈሬ ልጅ ነው እነግረዋለሁ!" አልኩ እየተቆጨሁ::

"ተይ አንቺ ቀጫጫ! ብታርፊ ይሻልሻል፤ አለበለዛ እጨ ፈልቅሻለሁ:: ደሞ ለዱርዬነቱ ምን ምስክር ያስፈልገዋል? ትም ህርት ቤት እሄዳለሁ እያለ ካምቦሎጆ አይደለም የሚውለው? ዛሬም እንደተለመደው ፓስቴውን እየበላ ሲሽሎከሎክ ተያዘ:: ተው ትንሽ አሹቅ ስጠኝ!?"

ትከሻዬን በእምቢታ ሰበቅኩ::

ቦችራ አሁንም የድረሱልኝ ድምፁን ያሰማል:: አካላቱ በአቧራ ተለውሷል:: ለማምለጥ ሲጣጣር ባልተሳካ ትግሉ ሰውነቱ ተላልጧል::

የኔታ ክንብንባቸውን አውልቀው ወንበራቸው ላይ አስቀ መጡ:: አለንጋቸውን አንስተው "እሺ የእኛ የዱር ድመት፣ የት ከረምክ?" ብለው ቃጡና ባለ ኃይላቸው በአለንጋቸው ዠለጡት::

እሪታውን አቀለጠው:: ተስፋ ሳይቆርጥ አሁንም ለማ ምለጥ ይታገላል:: እናቱና እህቱ ሳያላውሱ ይዘውታል:: እማማ አሰለፈች "የኔታ እግር እግሩን! አዎን እሱጋ! አይ፣ ከፍ አሉ:: እያዩ፣ ሰበብ ይሆንቦታል! አዎን አሁንም ዝቅ! ዝቅ" ይላሉ ሆዳ ቸው እየተሸበረ፣ ውጫዊ አካላቸው የተደሰተ እየመሰለ::

ከእኛ ጋር የምትማረው ታናሽ እህቱ ሂሩት ይህ ሁሉ ግርፊያ በወንድሟ ላይ ሲወርድ ስታይ ሳይነኳት ማልቀስ ጀመረች::

እኔ በማየውና መኖር በጀመርኩት አዲስ ሥርዓት ላይ ጥላቻ አደረብኝ:: ሽንቴ ወጠረኝ:: በግርግሩ መካከል እንዴት ማምለጥ እንዳለብኝ አብሰለሰልኩ:: ቦችራ ተሰማ ተይዞ ባይመጣ የዬኔታን አለንጋ የምቀምስበት ወቅት ደርሶ እንደነበር አስታ ወስኩ::

የሚመለከተውን ጭፍግ ሕይወት መቋቋም የተሳነው አንዱ ሕፃን ፊሱን ጡጥ! አደረጋት:: ሌሎቹ ዞረው አዩትና ሳቁበት:: ጭንቁን ያረገበው ሕፃን አጠገቡ ወዳለው ልጅ እየጠቆመ "እኔ አይደለሁም እሱ ነው የፈሳው" ሲል ተከራከረ:: ቢሆንም በእፍ ረት ከአፍ የወደቀ ጥሬ አከሏል::

ቦቸራ ተጠልፎ ወደቀ:: በተዘረረበት፣ በላዩ ላይ የሚወርደውን አለንጋ ለመቋቋምና ለመመከት እየሞከረ "የኔታ፣ ሁለተኛ አይለምደኝም! ሁለተኛ !..." ተማፀነ::

የታነቀ እውነቱን ይናገራል፣ ነገርግን የሚያምነው የለም እንዲሉ፣ የኔታ በአፀፋው አላኹበት:: "አሄሄ! እንተዋወቃለንኮ በቸራ! እባብ ለእባብ አለ... ሁሌም አንተ ወጥመድ ውስጥ ስትገባ ማምለጫ ጥበብህ ሁለተኛ አይለመደኝም ነች!" ብለው የበሉ የጠጡትን ያህል ገረፉት:: በአሰነዛዘራቸው የእማማ አስለፈችን ምክር ልብ ያሉ አይመስልም:: ጥምጥማቸው ወልቆ መሬት ተንከባለለ:: የተላጠ ድንች የሚመስለው መላጣ እናታቸው እርቃኑን ቀረ::

በዚህ ወቅት የሁሉም ትኩረት ቦቸራ ላይ መሆኑን አየሁና ሹልክ ብዬ ወጣሁ::

ወደ ሐኪም ቤት

"ልጆቻችሁ በእናንተ በኩል መጡ እንጂ ከእናንተ አልወጡም"
- ካሊል ጊብራል

ወደ ሰፈሬ ለመመለስ መንገዱ ምንም አላሳሳተኝም:: ጠዋት አባቴ እንዳልሳሳት ባሳሰበኝ መሠረት ምልክት ባደረኳቸው ነገሮች መሪነት ሠፈሬ ተመለስኩ:: አበራ ወፍጮ ቤት አካባቢ ስደርስ ትምህርት ቤት ያልገቡትን የሰፈሬን ልጆች ከርቀት አየኋቸው::

ቀጢሳውና ሴምላል የጭቃ ብይ ሲጫወቱ፣ ቁልጭና ባሬቾ ቆመው ይመለከቱዋቸዋል:: እኔ እያለከለኩ አጠገባቸው ስደርስ ጨዋታቸውን አቁመው እንደ ልዩ ፍጥረት አፍጥጠው አዩኝ::

"ተማሪ ቤት ገብተህ አልነበረም?" አለኝ ቀጢሳው በመደነቅ እያስተዋለኝ::

"ወጣሁ!" አልኩ ቁርጥ ቁርጥ በሚል ትንፋሽ:: ከኋላዬ ማንም እንዳልተከተለኝ ዞሬ መንገዱን እየቃኘሁ::

"መቼ?"

"ድሮ::"

ሁሉም ሳቁ::

ሴምላል የተንጠለጠለ ንፍጡን ከአፍንጫው ላይ በእጅጌው እየጠረገ" ጠዋት እኮ ድሮ አይደለም:: ተማሪ ቤት የገባኸው ዛሬ ጠዋት ነው:: የወጣኸውም ዛሬ ነው" ብሎ አረመኝ::

"ለምን ወጣህ?" ብሎ ቁልጭ በንዴ ስሜት ብልጣብልጥ ዓይኑን ሳያረግብ ጠየቀኝ::

"ይጋረፋሉ:: ቦቸራን በገመድ ጠልፈው ሲገርፉት ሳይ ፈርቼ ሮጬ ወጣሁ" አልኳቸው፣ አኳኋኑ አሁን እንደሆነ ሁሉ እየዘገነነኝ::

"ቦቸራ ተያዘ?!" አለ ባሬቾ ደንግጦ::

"አዎን ተያዘ:: የኔታ ጠልፈው ጥለውት በጣም ገረፉት:: ሲገርፉት ጥምጥማቸው ተፈቶ ወደቀ:: ደግሞ መላጣ ናቸው፣ የተላጠ ድንች ይመስላል:: ሲገርፉት... ሲገርፉት... እሱ ደግሞ ሲጮኽ ሲጮኽ እማማ አስለፈች ቆመው ሲያስገርፉት... ጎሽ የኔታ ትንሽ ዝቅ... እያሉ ሲያስደበደቡት" አልኩና ልክ እሳቸው እንደሚጋረፉት አይነት አስር አስር ጊዜ መሬት ላይ ቃጣሁ::

"ሄደን በአጥር ቀዳዳ ሲገርፉት እንይ?!" አለ ቀጢሳው::

"መንገዱን ማን ያውቀዋል?" አለ ባሬቾ::

"ቃንጌ አሳየን?" አለ ሴምላል::

"እኔ? እምቢ !" አልኩና ወደ ቤቴ አፈገፈግኩ::

"ተወው! እኔ አውቀዋለሁ እንሂድ" አለ ቀጢሳው:: የጭቃ ብዩን ለመሰብሰብ እንኳን ጊዜ ሳይኖረው ወደ ቄስ ትምህርት ቤቱ አቅጣጫ መሮጥ ጀመረ:: ሌሎቹ ተከተሉት::

እየፈራሁ እየቸርኩ፣ ለወላጆቼ ምን አይነት ምክንያት ባቀርብ እንደምታመን እያብሰለሰልኩ ወደ ቤቴ ማዝገም ጀመርኩ:: እናቴ የቡና አተላ ልትደፋ ወጥታ ከርቀት አየችኝ:: እሱ ነው? እሱ አይደለም በሚል ስሜት እያጣራች ነው:: እኔ ቀስ እያልኩ እግሬን እየጎተትኩ ወደፊት እንፏቀቃለሁ:: እኔ መሆኔን ለየች:: መደነቅም መገረምም በገጽዋ ላይ ይነበብ ጀመር:: አተላውን በፍጥነት ደፍታ በቆመችበት፤

"ዜራሞ" ስትል አባቴን ተጣራች::

"ወይ !" ቤት ውስጥ ሆኖ መለሰላት::

"ና... ጉዳችንን እይ!" መሳቅ ጀመረች::

ከሸማኔ ጉርጓድ ውስጥ ባዶ እግሩን ቱር ብሎ ወጥቶ እንዳየኝ በሃፍረት ፈገግታ ፈዞ ቀረ::

"አላውቅልህም! እኔ እንጃ! መጥፎ ትምህርት ቤት ነው ያስገባኸኝ:: ይጋረፋሉ" አልኩ እየተጠጋሁት::

"ገና ከመግባትህ ምን አጥፍተህ አቀመሱህ?" አለና አፈፍ አድርጎ ተሸክሞኝ ወደ ቤት ገባን:: እያወረደኝ "እንዴ! ቂጥህን ምን አረጠበው?" አለና ቂጤን አዙሮ አየው::

"ሽንቱን ለቆት ነዋ! አፈር በሆንኩ! ምን አድርገህ ነው ይህንን ያህል ያሸበሩህ?!" አለችና አካላቴን ደባበሰኝ፤ በሽንት የረጠበ ልብሴን ማውለቅ ጀመረች:: ቦት ጫማዬም በሽንት ተሞልቷል::

"ይጋረፋሉ::"

"ምን አጥፍተህ?" አባቴ ጠየቀኝ::

"ምንም አላረኩም:: አለ.ቃችን አሹቅ ሰጠኝ አለኝ:: እምቢ አልኩኝ:: አሁንም ለመነኝ:: እምቢ አልኩኝ:: ከዚያ በኩርኩም ጭንቅላቴን ኳ! አደረገኝ"

"በሽታ ይምታው! ጉቦ መሆኑ እኮ ነው" አለች እማዬ ሕመሜ እየተሰማት:: "ታዲያ እንዴት ትምህርት ቤቱን ጥለህ ወጣህ? ሽንትህን እስከ መሽናት ያደረሰህ ጭንቅ ይሄው ነው?!" አለች ለራሷ ያህል::

"እሱ ብቻ አይደለም:: በቸራን ይዘው፣ ጠልፈው ጥለው በጉማሬ ሲደበድቡት አየሁና ፈርቼ ቀስ ብዬ ሮጬ ወጣሁ::"

"ወይ ጉድ" አለ አባቴ:: "ኮቸራለ ይገባዋል:: ይሄ አውደ ልዳይ! ትምህርቱን ትቶ ውሎና አዳሩ ካምቦሎጆ ሆኗል:: በይ ልብሱን ቀይሪለትና ለየኔታ ነግሬ..." ብሎ አባቴ የመፍትሔ ሃሳብ ሊያቀርብ ሲል፣

"እምቢ! ሁለተኛ እዚያ ትምህርት ቤት አልገባም!" ብዬ ማልቀስ ጀመርኩ::

እማዬ አቅፍ አድርጋ ይዛኝ "ተወው" አለች:: "መማር ካልፈለገ አታስገድደው:: በዱላ ከብት እንጂ ሰው ይታገዳል? ገና ከአሁኑ ብቅ ሲል በዱላ ከጀመሩት ደነዝና ፈሪ ሆኖ ነው የሚቀረው:: ስንቱ ሕፃን ነው ከማለዳው ትምህርቱን እየጠላ የቀረው?!"

"ምን ቸገረኝ? እኔ እንደሆን አንዴ ሽልንጌን ከፍዬ እንዲማር ሞክሬያለሁ:: ከዚህ በኋላ ከዕዳው ነፃ ነኝ" አለና ወደ አርቡ ሄደ::

"ግዴለህም:: እኔ ባሎቴ! እንኳን ለአብራኬ ክፋይ ለሌላ ውም አውቅበታለሁ:: የፉንጋይን ጉዳይ ለእኔ ተወው" አለችውና ወደእኔ ዞራ "ፉንጋይ፣ የማይጋረፉበት ቦታ ብወስድህ አትማርም?"

"እማራለሁ!"

ስድስት ሰዓት ላይ መቃ ፊደሉን ይዞልኝ መጣ:: ከእነሱ ትምህርት ቤት መውጣቴን ስነግረው በጣም አዘነ:: እንዳልወጣ ሲለማመጠኝም "ፉንጋዬ፣ ዝም ብለህ ነው የፈራኸው:: ለአለቃችን የዚያን ጊዜ ትንሽ አሹቅ ብትሰጠው ምንም አይነካህም ነበር:: እኔም ሀሁን ቶሎ ቶሎ አስጠናሃለሁ:: ወዲያው ሀ-ግእዝ፣ ሁ -ካኢብ ትባላለህ:: ከዚያም ሀግዕዝ፣ ለግዕዝ ትደርሳለህ:: በመቀጠል አቡጊዳ እንደገባህ እኩል እንሆናለን:: ጎን ለጎን እንቀመጣለን:: ብስክሌት አስነዳሃለሁ::" አባቱ አባባ ወልደሥላሴ ፈረንጅ ቤት ስለሚሠሩ ብዙ የፈረንጅ መጫወቻ ቤታቸው አላቸው:: አብረን ነው የምንጫወትባቸው::

"እንቢ! አልፈልግም!" ጮኩኝና "ከፈለክ እዚህ አስጠናኝና ሌላ ትምህርት ቤት አብረን እንግባ::"

መቃ ሌላ ትምህርት ቤት የመግባቱን ሃሳብ አልጠላም ነበር፣ እናቱ እማማ አመለወርቅ እሺ አይሉትም:: በማስጠናቱ ተስማምቶ ከአቡጊዳ ያልዘለለ እውቀቱን ያካፍለኝ ጀመር::

በመማማሩ ሒደት የፊደላቱን ብዛት ለመለየት የሚደረገው ጥረት አሰልቺና አታካች እየሆነብኝ ሄደ:: በድግግሞሽ ከፊደላቱ ጋር መተዋወቄ ግን እየጨመረ መጣ:: የመቃ መምህርነት በጣም ተስማምቶኛል:: ሲደክመኝ "እንረፍ" ስለው አይቃወመኝም:: እሱም ወዲያው "እሺ" ይልና ካረፍን በኋላ የልጅ አስተዋይነቱን እንደመለከት ይጋብዘኛል::

"ፉንጋይ አይ 'ጨ' ሦስት ቀለበቶች አሏት::"

"አዎን! ይህችኛዋ ደግሞ ሽፋፋ ነች አልኩት::

"አዎን 'ፖ' እቺስ ቶ? እጆቿን ዘርግታለች::"

"እቺስ የተጠቀለለችው?"

"አዎን 'ወ' ነች!"

"ይህችኛዋስ እግሮቿን ቀጥ አድርጋ ቆማ እጆቿን ወደ ሰማይ ስቅላለች" አልኩት 'ዞ'ን እያሳየሁት::

"ልክ ነህ" አለኝና መቃ ጨዋታ ቀየረ:: "ነገ ከበደን ልንጠይቀው ሐኪም ቤት እንሄዳለን:: አንተም ከእኛ ጋር ለምን አትሄድም?"

ከበደ ወልደሥላሴ ታላቅ ወንድሙ ነው:: አሞት ደጃች ባልቻ ሆስፒታል መተኛቱን ሰሞኑን ቡና እየተጠጣ ወላጆቻችን ሲያወሩ ሰምቻለሁ::"መሔድ እፈልጋለሁ:: ቆይ እማዬን ልጠይቃት" አልኩና ፊቴን ወደ ጓዳ መልሼ "እማዬ፣ ነገ ሐኪም ቤት ሔደን ከበደን እንጠይቀው?"

"አይ! መጠየቅ እንኳን ነበረብን:: ዳሩ ይሞላልኛል ብለህ ነው?" አለችኝ:: ሊጥ እያቦካች ነው::

ፊጥኜ ሄጄ ባጎነበሰችበት አቀፍኳት:: ሐኪም ቤት ይዛኝ ሄዳ እንድታሳየኝ እየሳምኳት አለማመጣት ጀመር::

"አቤት ያንተ ነገር!" አለችና ካጎነበሰችበት ቀና ብላ አየችኝ:: እጇ ላይ ሊጡ በወፍራሙ ተመርጓል::" አንድ ነገር ሰማህ 'ውለዱ! ሱሬ ባንገት!' ነው:: ምን ይሻልሃል? እሺ ሥራ ከሌለኝ እንሄዳለን::"

"ውይ በናትሽ እሺ በይኝ!!"

አቅማማችና "እሺ!"

መቃ አብሮኝ ቢሰማትም ፈቃደኝነቷን አበስርኩት:: በጣም ተደሰተ:: ጠጋ ብሎልኝ አግዳሚው ወንበር ላይ ተቀምጠን እንደገና ያስተምረኝ ጀመር:: ከ'ሀ እስከ ፐ' ቆጠርን::

መቃ ፊደሉን ቋጭ አድርጎ የሐኪም ቤት ልምዱን አጫወተኝ:: በሚቀጥለው ቀንም ሆስፒታል ስንሄድ መቃ እንደነገረኝ ወንድምየው የተኛው ፎቅ ላይ ነበር:: ከፍሉ ውስጥ ለንገባ ከበደ አንዲት ንፁህ አልጋ ላይ ተኝቷል:: ብርቱካን፣ሙዝ፣ ፍራፍ

ሬዎች በወረቀት ከረጢት፤ አረንቻታው በጠርሙስና በብልቃጥ መድኃኒት ራስጌው ባለች አነስተኛ ኮመዲኖ ተደርድረዋል።

ከበደ ከፍራፍሬዎቹ ለእኔና ለመቃ እንዲሰጡን እናቱን አስታወሰ። ከየአይነቱ ተሰጠን። እስክምንጠግብ በላን። አንዳንድ አረንቻታ ተደገመን። እየጣፈጠን ጠጣን። ፎቅ ላይ ቆመን በማዶ ሰዎች ሲያልፉና ሲጯጯሁ፣ መኪናዎች ከወዲያ ወዲህ ሲተላለፉ አስተዋልን። ይህ ሁሉ አድናቆቴን ከፍ አደረገው። አልምቾቱም ማረከኝና ከበደን ሐጋ ብዬ "መርፌ ይወጉሃል?" አልኩት። በዚያን ሰሞን እኔም ጉሮሮዬን አሞኝ አስር አለቃ ወልዴ መውጊያ መርፌአቸውን እማዬ በትንሽ ድስት እየቀቀለችላቸው አከመውኛል። በዚህም «እጁ መድኃኒት ነው!» ትልልቅ ሰዎች ሲሏቸው ሰምቻለሁ።

"ተወግቼ አላውቅም። የምጠጣው መድኃኒትና የምውጠው ኪኒን ብቻ ነው" አለኝ ፈገግ ብሎ።

"ትምህርት ቤትህ ትሄዳለህ?"

"ካልዳንኩ እንዴት ትምህርት ቤት እሄዳለሁ?"

"ሐኪሞቹስ አይቆጡህም?"

"ለምን ይቆጡኛል? አይቆጡኝም። ቶሎ እንድድንላቸው ግን ያክሙኛል?"

"አንዳንተ አሞኝ እኔም እዚህ ብተኛ ደስ ይለኝ ነበር።"

ከበደ በጣም ሳቀ።

እማማ አመለወርቅ ልጃቸው ከታመመ ወዲህ እንዲህ ስቆ አይተውት ስለማያውቁ ተገርመው "ምን ተገኘ?" ሲሉ እሳቸውም ፈገግ ብለው ጠየቁት።

እኔ ያልኩትን ነገራቸው።

አዋቂዎቹ በሙሉ ሳቁ።

"አይ የልጅ ነገር" እያሉ ከሌላ ገጠመኛቸው ጋር አዛምደው መጨዋወቱን ቀጠሉ። እኔም ምኞቴን በልቤ ይዤ እዚያው በዚያው ረስቼ ከእኩያ ጓደኛዬ ጋር ጨዋታ ጀመርኩ።

በሚቀጥለው ቀን እማዬ አተር ክክ በሰሌን ላይ አስጥታ የሰፈር ልጆች እንዳይዘግኑ፣ ዶሮዎች እየጫሩ እንዳይበትኑት የማው እጠብቃለሁ። "በደንብ ከጠበቅክ የማደርግልህን እኔ ነኝ የማውቀው" ስላለችኝ የሰፈር ልጆችን አንዴ እንኳ አላዘግን ብያቀው ቸዋለሁ።

ቀጢሳው እየኮመከኝ፣ እየተለማመጠኝ ሊዘግን ሲል፣ ከእንቅልፉ እንደባነነ ሁሉ ከሳቁ ውስጥ ነቅቼ "ተው!" ስል ተቆጣሁት።

"እምቢ ካለ በግድ እንዘግናለን" አለች መኩዬ ቀጫጫው። ደፋር ነች።

"እማዬ!" አልኩ ክኩን እያስተዋልኩ።

መኩዬ እሳት እንደነካት ሁሉ እጇን በፍጥነት ሰብስባ እግሬ አውጪኝ አለች።

"ምንድነው?" አለች ማድቤት እንዳለች።

"ይህቺ መኩዬ በግድ ልትዘግን ነው።"

"አንት ቀጫጫ፣ አታርፍም? ዋ! የመጣሁ እንደሆን ፊስዘን ነው የማስጨርስዘ" አለች እዚያው ማዕድቤት ውስጥ እያለች።

መኩዬና ቀጢሳው እንደ ወፍ በረሩ። በሃምሳ አለቃ ታደሰ ቤት ግድግዳ ተከልለው ግማሽ ጭንቅላታቸው እየታየኝና ዓይኖቻቸውን እያቁለጨለጩ ይለማመጡኛል።

"ብታርፉ ይሻላችኋል። ይኼ ክክ እኮ የእጣኑ ቂርቆስ የስለት ክክ ነው" አልኳቸው ጮክ ብዬ፣ የእማማ በለጡ ገጠ ብልሃት ትዝ እያለኝ። እማዬ ማድቤት ውስጥ ሥራዋን እየሠራች የምለውን ሰምታ ስትስቅ ትሰማኛለች።

እማማ በለጡ የሽሮ ክክ ፀሐይ ላይ ካሰጡ እሳቸው ሳያዩ እኛ ዘግነን እንደምንቅም ያውቃሉ። ስለዚህ ክካቸውን ሲያሰጡ የምንጫወተውንም ልጆች ሆነ በየቤታችን ያለነውንም በሙሉ ጠርተው ይሰበስቡናል። ሳቂታ ናቸው። ሲቆጡም እየሳቁ ነው። በነጣጣነታቸው ትልልቅ ሰዎች በለጡ ገጠ ይሏቸዋል። ልጆች ግን እማማ ብልጧ ነው የምንላቸው። ወደ ክካቸው እያሳዩን "ተመልከቱ ይህ ክክ የእጣኑ ቂርቆስን ጠበል ጠዲቅ የማደርግበት የስለት ክክ ነው። አሁን እኔ አስጥቼው ሳላየው ዘግኖ የበላ ልጅ ወዮለት። እኔ ባላየው እጣኑ ቂርቆስ ስለሚያየው ተቆጥቶ ሆዱን አሳብጦ ፈስ በፈስ አድርጎ ነው የሚገለው። ስለዚህ እንዳትቀሰፉና እኛንም ከፍተኛ ሃዘን ላይ እንዳትጥሉን፣ አደራ እንዳትዘግኑ። ላልሰሙት የሰፈር ልጆች ሁሉ ንገሯቸው" ይሉና ትንሽ ትንሽ ክክኩ ቆንጥረው ይሰጡናል። መኩዬ ቀጫጫው ፈርቶ ሲያፈገፍግ "አይዞህ አሁን ብላ። እኔ ስለሆንኩ ቆንጥሬ የስጠኋችሁ እጣኑ ቂርቆስ ምንም አይልም" ይሉን ነበር።

ልጆች ሳለን ትልልቅ ሰዎች የመከሩንን እንሰማለን፣ የሚነግሩንን ሁሉ እንደ ሕግ እናከብረዋለን። ይዞችኛዋ የእማማ በለጡ የሥነ ልቡና ትእዛዛቸው በትንሿ ሕሊናችን ውስጥ ገዢ የምትፈጸም ኃያል ሕግ ነች። ከሚያሳድገን ከእጣኑ ቅዱስ ቂርቆስ ጋር በክክ ሌብነት መጣላት ስለማንፈልግ ትእዛዟን በፍጥነት እንፈጽማታለን።

መኩዬ ቀጫጫው ከዕለታቱ በአንዱ ቀን ቅዱስ ቂርቆስ ቤተ ክርስቲያን ደጅ ላይ ዱምቡሎ አገኘችና አንስታ ፓስቴ በላችበት። እጣኑ ቂርቆስ ስላያት ሆዷን አሳመመው። በጣም አስቀመጣት። ለረጂም ጊዜ ታመመች። ሞተች ሲባል፣ ብዙ መድኃኒት ጠጥታ ዳነች። ከዚያን ጊዜ ወዲህ ቀጫጫ ሆነች። በስሟ ላይ ቀጫጫው የሚለው ቅጥል ተጨመረባት። ለእንቁጣጣሽ አበባ ሰጥታ ፍራንክ ስታገኝ ከቂርቆስ ላይ የሰረቀችውን ዱምቡሎ ለደብሩ ከፈለች። አሁንም የእማዬን ክክ ካልዘገንኩ ብላ

የምታስቸግረው መኩዬ ቀጫጫው 'ፊስ ያለበት ዝላይ አይችልም' እንዲሉ ሆኖ እግሯን ሰብሰብ አደረገች::

"ጎሽ የእኔ አስተዋይ! ልክ ነህ:: ይህንን የስለት ክኬን ትነኩና ወየውላችሁ" አለች እማዬ ከማድቤቱ ብቅ ብላ::

ከልጆቹ ጋር መፋጠጡ ጋብ አለ:: የአባባ መሹ ዶሮ ግን በማን አለብኝነት ግዙፍ አካሉን እያንጎማለለ፣ አካባቢውን እየ ቃኘ፣ ሚስቶቹንም በኩራት እየጠራ ወደ ተሰጣው ክክ ተራ መደ::

"እሽ!ሽ!ሽ!" አልኩት::

በዶሮኛ አቅራራ:: እኔን እስከነመፈጠሬም ችላ ብሎ ከኪሻው ላይ ተፈናጥራ የወደቀች አንድ ክክ አነሳና ሳይበላት መልሶ መሬት ጥሎ ሚስቶቹን ጋበዘ:: ተንደርድረው ወደ እሱ እየሮጡ መጡ:: አንደኛዋ ቄብ ዶሮ ጥሬዋን ለቀም አደረገቻት:: ወላዷ ዶሮ ቄቧን አባረረቻት:: አውራው ወደ ከኩ ማዕድ ተራመደ::

"እሽ! ሽ! ሽ!"

አቅራራ::

ተናድጄ ባዶ እጄን ልገጥመው ተንደረደርኩ::

አውራ ዶሮው እግሩን እንፈራጦ ጠበቀኝ::

"እሽ! እሽ! ሽ! ሽ!" ብዬ በእጄ እየቃጣሁ ገሰጥሁት::

ሽቅብ ዘሎ ከንፈሬን ነከሰኝ:: ድብን የሚያደርግ ቁንጥጫ ያክል ተሰማኝ:: ትንሽ ቆይቶ ደም ከከንፈሬ ላይ ይፈስ ጀመር:: ተደናግጬ ጨኸቴን ለቀቅኩ:: እናቴ ከተፍ አለች:: ጉዳዬን እያጣራች የመጀመሪያ ዕርዳታ እንዲደረግልኝ የምጣድ ማሰሻ መጣ:: እኔ ግን በዜማ "ቶሎ ወደ ሐኪም ቤት ውሰዱኝ!" እያልኩ እሪታዬን አስነካሁት::

ወላጅ እንደ ሐኪም

"የሰው ልጆች ሁለት ነገሮችን ስናጣ ይቆጨናል፤ አንዱ ልጅነትን ሲሆን፣ ሌላው ጤናችንን ነው"
-የአረብኛ ምሣሌ

የአባባ መሹ ዶሮ ባደረሰብኝ የመንቆር ጥቃት ለጥቂት ቀናት ቁስለኛ ሆንኩኝ:: ዶሮውም የማኅበረሰባችንን ሕግ የማይከ ተል አመፀኛ በመሆኑ ታረደ:: እንድበቀለው አባባ መሹ ምሳ ጋበዙኝ:: ጎረቤት ሄጄ ምግብ የመመገብ ልማድ ስላልነበረኝ ግብ ዣቸውን አልተቀበልኩትም::

በልጅነቴ ወቅት በጣም ሕመምተኛ ነበርኩ:: ከአንዱ ሕመም ሰድን ሰንበትበት ብሎ ሌላኛው ይከተላል:: በዚህም ሳቢያ ወላጆቹ ያልተሳሉት ታቦት፣ ያላማከሩት የመድኃኒት አዋቂ፣ ያልበጠሱት ቅጠልና ያልማሱት ስር እንዳልነበረ በደንብ አስታ ውሳለሁ::

ነፍስ ከማወቄ በፊት ሞተ ተብዬ 'ጉድጓዴ ተምሶ ልጤ ቀርሶ' አበቃለት ሲባል እንደገና ሕይወት እዘራለሁ:: ቀኪው፣ ችፌው፣ የሆድ ሕመሙ ይፈራረቅብኛል::

ጤናዬ በተለያዩ ጊዜያት ቢከዳኝም ልጅነት ስለነበር እያነ ከስኩም ሆነ ሻል ሲለኝ እየተንፏቀቅኩ ከጓደኞቼ ጋር እጫወ ታለሁ:: ስቃዬን ስለሚያስረሳኝ መጫወቱን እወደዋለሁ:: ወላጆ ቼም ጨዋታው ከሕመሙ ፋታ እንደሚሰጠኝ ስለሚገባቸው በቅርብ ርቀት እየተቆጣጠሩ እንድሳተፍ ያደርጉኛል::

ከዕለታት በአንዱ ቀን እሽቅድምድም መጫወት ጀመ ርን:: ከእማማ ጎደቴ ጠጅ ቤት ሮጦ የአባባ ዘውዴን ግቢ ነክቶ መምጣት ነበር ርቀቱ:: መኩዬ ቀጫጫው ከፊቴ ትሮጣለች:: እንደ ወፍ እየበረረች ነበር:: እኔም እከተላታለሁ፤ ጥሩ ጤንነት እየተሰማኝ:: መኩዬን እንቅፋት ቡድስ አደረጋትና መሬት ተዘረ ረች:: የአውራ ጣትዋ ጥፍር ንቅል አለ:: በወደቀችበት አራት ፍራንክ መሬት አየች::

"ባትጋሩኝ... በትኩስ... እንጀራ... በመርፌ ቀዳዳ!" አለች ሕመሙ በሠራ አካላቷ እየተሠራጨ:: ሕመምዋን ዋጥ አድርጋ ቢደሰታ ፍንድቅ ባለ ስሜት:: ዓይኖቿ ግን እንባ አቅረዋል:: ሕሷም እንደ እኔ ሰበበኛ ነች::

በልጅነታችን ፍራንክ ወይም ሌላ ጠቃሚ ዕቃ ያገኘ ሕፃን "ባትጋሩኝ! በትኩስ እንጀራ በመርፌ ቀዳዳ!" ቀድሞ ካለ ማንም ሊካፍለኝ ብሎ አያስገድደውም:: ለፍጥነትም ሲባል አሳጥሮ "ባትጌ" ማለት ይቻላል::

"በናትህ ቀንኜ እግሬ ላይ ሽንትህን ሽናልኝ" ብላኝ መኩዬ የመጀመሪያ ዕርዳታ እንድለግሳት ተማፀነችኝ:: እግሯን እንፈራጣ ተቀምጣለች:: አራት ፍራንኩን ባታገኝ ኖሮ በጩኸት ምድር ሰማዩን ታደባልቀው ነበር:: አሁን ባለፀጋ በመሆንዋ የጥፍ ሯን መነቀል ችላ አለችው:: እኔም ወሸላዬን አወጣሁና አውራ ጣትዋ ላይ ሽናሁላት::

"ኡህ! ኡ! ሲያቃጥል!" አለች ሳቅም ልቅሶም በተቀላ ቀለበት ድምፅ::

በደንብ ሽናሁባት:: የአውራ ጣትዋ ደም ታጠበና ጮማ የመሰለ ነጭ ሥጋ ወጣ:: ቁራጭ ጨርቅ ከወደቀበት አንስተን አውራ ጣቷን ጠቀለልንላት:: በረባሶዋን አስተካክላ አደረገች:: በዚህ መልክ የመጀመሪያ ዕርዳታው ሕክምና ተጠናቀቀ::

የእኔም ሆነ የአብሮ አደጎቼ ሐኪሞች በአብዛኛው ወላጆቻችን ነበሩ:: አንዳንዴ ሕክምናቸውም ፍቱን መድኃኒት ይሆናል:: በተወሰነ ደረጃ ግን መፍትሔ ይጠፋል:: በዚህ ጊዜ ነበር ጣር ላይ ሆነን ወደ ሐኪም ቤት የምንወሰደው::

"ተማሪ ትምህርቱን እንዲገልጽለት ቡና መጠጣት የለበትም" የሚሉት ወላጆቻችን ራሳችንን ስንታመም አቦል ቡና በስኒ ይቀዱና ስኳር ጨምረውበት ጠና አዳም ነክረው ይሰጡናል::

ሆዳችንን ሲያመን 'ድንገተኛ' እንድናኝክ ያደርጉናል:: መጋኛ ሲመታን በሲኒ ክበር ደፍ ላይ በበሳ ተፈቅፍቆ፣ ትንሽ አመድ፣ በላዩ ላይ ውሃ፣ ጨው ወይም ስኳር ይጨምሩበትና በጥብጠው "ጅው አድርገው ይሻልሃል!" ይሉናል:: እንታዘዛለን:: ጤንነታችን ብዙም ሳይቆይ ይመለሳል:: ጉንፋን ሲይዘን ባህርዛፍ ይቀቅሉና ያጥኑናል::

አንድ ዕለት ሆዴን ቆረጠኝ:: እማዬ ሆዴን ዳበሰችውና በጣቷ ወጋ ወጋ አድርጋ መረመረቺኝ "ቆይ ነገ ጠዋት መድኃኒት እሰጥሃለሁ:: ጠዋት፣ ጠዋት ነው የሚዋጠው" አለቺኝ:: ጠዋት እንደተነሳሁ መድኃኒቱን እንድትሰጠኝ አስታወስኳት:: ቁርሴን በሶ እየሰጠችኝ፣ "ይህንን ብላ አሁን መድኃኒቱን እዘጋጅልሃለሁ" አለቺኝ:: ሳሕኑን ተቀብዬአት የተጨበጠውን በሶ መግመጥ ጀመርኩ:: በጣም መረረኝ:: "እማዬ ይመራል!"

"ዝም ብለህ ብላ:: ጭርስ አድርገው መድኃኒቱን ቀጥዬ እሰጥሃለሁ:: ሻይ ደግሞ ስለሚፈላልህ የሚመረው ይጣፍጣል::"

ሻይ እኛ ቤት ብርቅ መጠጥ ነው:: ተናፍቆ ስለሚጠጣ፣ ሻይ እንደልቤ ለመጠጣት እንዲያስችለኝ በሰውን ከነመምረሩ አጣድፌው ጀመረ::

አባቴ ፈገግ ብሎ አስተዋለኝ 'ሲያርስ የዋለ ማረሻ ግርግዳ ላይ ተሰቅሎ፣ ቤት የዋለው ማንኪያ ገንፎ ውስጥ ጥልቅ አለ' አለና በጋሞኛ ተረተብኝ:: "ኧረ! ቀስ በል ያንቅሃል! በልኩ ብትጎርሰው ምን አለበት?"

እማዬ በጆሮግንድዋና በሻሽዋ መካከል ባላት ምስጢር ኪስ ውስጥ ሣንቲም እንዳለ ፈተሸች:: አላገኘችም:: "ዜራሞ እስኪ ለፋንጋይ ሻይ ቅጠልና ስኳር መግዣ ስድስት ፍራንክ ስጠኝ?"

"እንዴ! ይሄ ቤት የአረብ ቤት ነው እንዴ!? የምን ሻይ ነው?" አሳት:: እሱም በሶ እየበላ ነበር::

"ተወው ባክህ እኔ ለልጄ ሆድ አላንስም" አለችና ወደእኔ ዞር ብላ "ጭርስ አድርገህ ጠብቀኝ:: እኔ ደግሞ ወሬ ሳላይ አፍ ታም ሳልቆይ ከተፍ እላለሁ" አለቺኝና ራስጌ ካለው መሃረብዋ ፍራንክ ወስዳ ወደ ሱቅ በረረች:: እኔ ደግሞ እሷ ሳትመለስ በሶውን ለመጨረስ ዋጥ፣ ዋጥ ማድረጌን ቀጠልኩ::

"ኧረ! ጋሼ እንዳያንቅህ" አለ አባቴ:: አበላሌ አላማረውም:: "አሁን የጎረስከውን ሁለቴ ልትጎርሰው ትችል ነበር" ጆሮ ዳባ ልበስ ብዬ 'ወጠቅሁ':: እማዬ ስትመጣ በሶውን ጨርሼ ውሃ እየጠጣሁ ነበር:: "ጎሽ የእኔ ፋንጋ!" አለቺኝ ሰሃኑን እየተቀበለቺኝ::

ቤታችን በዚያን ወቅት የሻይ ማንቆርቆሪያ አልነበረም:: ትንሿን የወጥ መቀነሻና ማሞቂያ ድስት ምድጃው ላይ ጣደች:: በዚህች ድስት የሚፈላ ሻይ ቃናው ወጥ ወጥ ይላል:: ይሁን እንጂ ያው ሻይ ስለሆነ ተሻምተን እንጠጣዋለን:: በሻይ መጠጣቱ ምንጊዜም ቅድሚያ የሚሰጠኝ ለእኔ ነበር::

እማዬ ሻይቅጠሉን በፈላው ውሃ ውስጥ እየጨመረች "እንዴት ነው፣ ይጣፍጣል አይደል?"

"ይመራል::"

"ግዴለህም፣ ሆድህ ሲድን መጣፈጡን ትረዳለህ" ብላ ብርጭቆ ለማምጣት ወደ ጓዳ ገባች::

አብሰለሰልኩ:: የእማዬ ባሕርይ ሁሌም እንዳስገረመኝ ነው:: ሁሌም በአስተሳሰብ እልፍ እርምጃ ትቀድመኛለች:: እንዲህ አይነት መራር ምግብ ሰጥታኝ "ይጣፍጣል!" ብላ ቀምሳ ትባርከልኛለች::

"እንዴ? ይህንን ምኑ ይጣፍጣል ትይኛለሽ እንጀራው እኮ ሻግቷል!" ብዬ ሙግት እገጥማለሁ::

"ዝም በል! ይሄ ምኑ ሻገተ? አሳየህም ወጡ ውስጥ ቅቤ ዛቅ አድርጌ ስጨምርበት?" ብላ ደህና ጉርሻ ጠቅልላ ትጎርስና "ልጂ የድሃ ልጅ ያገኘውን በልቶ ነው የሚያድገው" ስትለኝ መሻማት እጀምራለሁ:: ቅቤ የገባበት ወጥ በጣም እንደምወድ በደንብ ታውቃለች::

ጣት የማያስቆረጥም ወጥ የሠራች ዕለት ለእኔና ለአባቴ እያቀረበችልን "ብሉ እስኪ እንደነገሩ ቢሠራም" ትላለች::

እኔ ደግሞ ቶሎ ቶሎ እየጎረስኩ "እማዬ ይሄ ወጥሽ እኮ በጣም ይጣፍጣል:: ለምን እንደነገሩ ነው የተሠራው ትያለሽ?" ስላት፣

የለበጣ ሳቅ እየሳቀች "እሺ የእኔ ውሻ፣ አንተም ወጥ ታውቃለህ?!" ብላኝ ፈገግ ትላለች:: እስተያየቷም እኔን እኔ ከማውቀው በላይ እሷ እንደምታውቀኝ ብልህ ዓይኖችዋ አብጠር ጥረው ያሳዩኛል::

ሻዩን መቅዳት ጀመረች::

"ባሎቴ" አባቴ ተጣራ::

"አቤት::"

"በሞቴ ይሄ ብርድ አንጀቴ ውስጥ ገብቶ አንሰፈሰፈኝ:: ለእኔም በክብር ዘበኛው ብርጭቆዬ አንድ ቅጅልኝ" አለ አባቴ፣

እናትና ልጅ ተሳሳቅንበት:: እሱም አብሮን ሳቀ ዕሱ፡ ፀሐያማ ነው::

ለእኔ ስኳሩን በዛ አድርጋ፣ ለእሱም በሚወደው ብርጭቆ ቀዳችና ሰጠችን:: "እኔ ለቡና እንጂ ለሻይ ግድ የለኝም" ብላን "ቶሎ ቶሎ ጠጣ፣ አሁን ሆድህን ያሽልሃል::"

ከሰዓት በኋላ... ስሞክር አንድ ያልለመድኩት አካል ከሰ ውነቴ ውስጥ ሲወጣ አየሁና በድንጋጤ "እማዬ" ብዬ ተጣራሁ::

ከተፍ አለች::

ቁልቁል ከአካሌ ውስጥ የሚወጣውን ነገር አሳየኋት::

"አይዞህ፣ የኮሶ ትል ከሆድህ ውስጥ እየወጣ ነው" ብላ አረጋጋችኝ::

"በበላሁት ቁርስ ውስጥ የኮሶ መድኃኒት ጨምረሽ ነበር?"

"ቂል አትሁን:: እያየኸው? የታባቱ!! ይሄ ነበር ሆድህን የቆረጠህ:: ከዚህ በኋላ ሥጋ ሳይበስል አትብላ::

"እሺ" ብልም ሲያምረኝ ግን አትጨክንብኝም::

አንድ ሰሞን ደግሞ ሆዴ ተነፍቶ ከሌላው አካላቴ ሁሉ ገዝፎ መታየት ጀመረ:: ምን ማድረግ እንደሚገባት እማዬ ጎረ ቤቱን ማማከር ጀመረች:: በዚህ ወቅት የአባቴ የሸማ ደንበኛ የሆኑት እማማ ድንቡሎ ድንገት ደረሱና "ለምን አንድ ሲኒ ቤንዚን አታጠጭውም:: የኔን ልጅ ዘሩን ባለፈው ማምንት እን ደው ሆዱ ከበሮ ቢያክል አንድ ሲኒ ቤንዚን አጠጥቼው ዳነ:: ጥርግርግ አድርጎ ወስፋቱን አወጣለት" አሏት::

እማዬም የእማማ ድንቡሎን ምክር ሰምታ ተግባራዊ አደረ ገችው:: ትዝ ይለኛል፣ የዚያን ዕለትም በምወደው ሻይ ተሰፋ ተደልዬ አንድ ስኒ ቤንዚን ጠጣሁ:: ሻይውም ተፈላልኝ:: ይሁን እንጂ የቤንዚኑ ጠረን ሙሉ በሙሉ የሻዩን ጣዕም አጠፋብኝ:: የዚያን ዕለት ቀኑን ሙሉ መኪና ሆኜ ዋልኩኝ:: እያንዳንዱ የምሰማው ድምፅ ሁሉ የሞተር እንደነበር አስታውሳለሁ:: ስራ መድ እንገዳገዳለሁ:: የሚገርመው፣ ተፈላጊው ፊውስ በዚህ መድ ኃኒት ተገኝቶ የሆዴ እብጠት ቀነሰ::

በሕፃንነቴ የስለት ልጅ ይመስል በጣም ሰበበኛ ነበርኩ:: አሁን እንደዋዛ የምተርከው ያ የስቃይ ወቅት ለቤተሰቦቼ መፈ ጠሬ ያሳዘናቸው፣ ይፀፅታቸው እንደነበር አስታውሳለሁ:: ገና ነፍስ በማላውቅበት በ1950ዎቹ በአገራችን ክፉ ረሃብ ተከስቶ ነበር:: 'በእንቅርት ላይ ጆሮ ደግፍ' እንዲሉ፣ እንደ እኔ ከዝቅ ተኛው ማኅበረሰብ ውስጥ ለተፈጠሩ ሕፃናት ጊዜው የሰቆቃ ሆኖ ነበር::

ነፍስ ካወቅሁ በኋላ እማዬ ስለዚህ ወቅት ረሃብ ስትተርክልኝ "ልትሞትብኝ ነበር:: የዚያን ጊዜ ነው ስምህ ፋንታዬ የተባለው:: እንዲህ ፍገዝዝ ብለህ ዓይንህን ብቻ ታስለመልማለህ:: ቅርት አልክ:: ጊዜው ክፉ ነበር:: ረሃብ ደፍን ኢትዮጵያን መታት:: ከታኅሣሥ ግርግር በኋላ በአገራችን ችግር ነገሠ:: ጊዜው የፋዝ

ጊዜ ይባላል:: ጃንሆይ ቢጨንቃቸው ሩዝ ከውጪ አገር አስ መጡ:: እሱንም ፍራንክ እንደልብ ያለው ነው የሚሸምተው:: ችግሮህ ወርቅም፣ ጨርቅም ግዛኝ ብትል ማንም አይሸምት:: ዕቃ ንብረት ሁሉ ጥንቡን ጥሏል:: በጊዜው እፍኝ ጥሬ ይበ ልጣል:: እንደ እኔ አይነቱ ድሃ ገንዘብ ከዬት ያመጣል? ዓይኔ እያየ ልጄ አይሞትም ብዬ፣ አባኮራን ሰፈር ቡላ የሚባል የአገራችን ሰው ወኄሻ አለ:: መድኃኒት አዋቂ ነው:: የልጆች ግግ ይነቅላል፣ የተቀጨ ካለ ያሻል፣ ውልቃትም ካለ ያስገባል:: እጁ መድኃኒት ነው:: አንድ እግሩ ሰላላ ነው:: ሰው ኖሮት አምስተም፣ አስርም ብር ቢከፍል ይቀበላል:: መልስ የለም:: እንደ እኔ አይነት ድሃ ከመጣበትም በነፃ ያክማል:: 'ልጄን አድንልኝ' ልለው ይገፀህ ስሄድ 'አንቺ ባሎቴ' ሲሉኝ ሰማሁ:: ዘወር ብል እትዬ ዘነበች መኮንን ናቸው:: እናቴ የአገር እናት ቤታቸው ሁሌም ሙሉ ነው:: ነፍሳቸውን አምላክ ይማረው አሁን አርፈዋል:: አቤት አልኳቸው::

'ወዴት እየሄድሽ ነው?'

"ልጄን አሞብኝ ቡላ ጋ መድኃኒት ፍለጋ እየሄድኩ ነው::"

'ነይ እኔ'ጋ መድኃኒት አለ እሰጥሻለሁ ግቢ::'

"ጨንቆኛል:: እትዬ መላ አያጡም ብዬ እሺ አል ኳቸው::'

'አንድ እንጀራ በሰሃን አመጡ:: ያኔ እንጀራ ብርቅ ነው:: እንኳን ሊበሉት ሊያዩት ይናፍቃል:: አይ ማጣት! የት አባቱ! የተቻለውና ከርስቱ የሚያስጭን ካልሆነ፣ ማንኛውም ድሃ ቤት እንጀራ አይደለም፣ ጭብጥ ጥሬ አይገኝም:: በርበሬ ድልህ ዛቅ አድርገው ሰጡኝ:: አንተን ከእዝሌ አውርጂ ታቅፌሃለሁ:: ጠረጴዛ ላይ አኖሩልኝና::

'ብይ' አሉኝ::

"እርቦኛል! አይ ሞት! ጨካኝ ነው:: አሁን እትዬ ይሙቱ?" ትንሽ ስትቆጭ ቆይታ ትረካዋን ቀጠለች::

"እየተንሰፈሰፍኩ በላሁ:: አበላሌ እህል ዓይቼ የማላውቅ ይመስላል:: ጠኔም በክፉ ጊዜ ማን ማንን ይታዘባል? ውሃ ሰጡኝ፣ ግጥም አድርጌ ጠጣሁ:: ቡና አፈሉ:: አምሮኛል:: የቡና ሱስም አለብኝ:: ስለ ክፋው ጊዜ እያነሳን ደጉን ጊዜ እንዲ ያመጣው እየተጨዋወትን ጠጣንና ተነሳሁ:: ቡላ'ጋ ለመሄድ:: መድኃኒቱን? አልኳቸው አንተን መልሼ እያዘልኩ!"

'መድኃኒቱን?! መድኃኒቱንማ አንቺ ውጠሻል:: ከእህል በላይ ምን መድኃኒት አለ? ይልቅ ቁጭ በይና አጥቢው:: አሁን ይድንልሻል' አሉኝ እየሳቁ:: ችግሬ ገብቶዋቸዋል:: ቀይ ቆንጆ ናቸው:: ታውቃቸዋለህ? ...እንዳሉኝ ከእዝሌ አውርጄህ ጡቴን አውጥቼ አጎረስኩህ:: ተስገብግበህ ጠባህ:: ለካ ረሃቡ ጡቴ ወተት ማፍለቅ እንዳይችል ከልክሎታል:: ጡቴን ጠባህ ጠባህና ዓይንህን

ገለጥክ:: ተመስገን አልኩኝ:: እንዲህ አይነት የክፉ ቀን እናት ናቸው እትዬ ዘነበች:: እውነትም ተእህል በላይ ምን አይነት መድኃኒት አለ?"

ነፍስ ካወኩ በኋላ በጣም እሰቃይበት የነበረው ሕመም ችፌ ነበር:: አንዳንዴ የአንድ እግሬን መዳፍ ሲወረው፣ በሌላ ጊዜ ሁለቱንም እግሬን ያመኝ ነበር:: ቁስሉ በእግሬ ላይ ችፍፍ ብሎ ከመነፋረቁም በላይ በጣም ይጠኝና ያሳክከኝ ነበር::

መንደርተኛው ባትሪ ድንጋይ ተቀጥቅጦ ከውስጡ የሚወ ጣውን ካርቦን እግሬ ላይ እንድትደመድምልኝ እማዬን መከሯት:: የጨነቃት እማዬ መፍትሔ ያገኘችኝ መስሏት ምክራቸውን ተግ ባራዊ አደረገች:: በተደመደመልኝ ጥቂት ደቂቃ ውስጥ የሚያ ሳብድ ሕመም ይሰማኛል:: ማልቀስ ስጀምር "ዝም በል፣ እየመ ዘመዘልህ ነው" ብለው ከጎረቤቶቻችን አንዷ ያፅናኑኛል:: እማዬ ቶሎ ውሃ ታፈላና በሙቅ ውሃና በሳሙና ታጥብልኛለች:: 'እከክን የስጠ አምላክ ማከኪያን አይነፍግም' እንዲሉ፣ ሳከው ነፍሴ ጥቂት እፎይታ ታገኛለች:: እፎክት እፎክትና አካሌ ይዝ ላል:: አልጋዬ ላይ ተኝቼ ውጪ ውጪውን ሳይ እማዬ ተከዝ ብላ አጠገቤ እንደተቀመጠች አባ ዘለቀ "እንደምንዋላችሁ" እያሉ ገቡ::

አባንም የሰፈር ልጆች ሁሉ እንወዳቸዋለን:: "ልጆችና አረቄ እወዳለሁ:: ሁለቱም ያሞቁኛል" ይሉናል::

ስለ እመቤታችን ድንግል ማርያም፣ ስለ ልጅዋ ኢየሱስ፣ ስለ ቅዱሳኑ፣ መላእክቱና ሰማዕታቱ የተረትን ያህል በሚጥም ቋንቋ ያጫውቱናል:: አንዳንዴ በጨዋታው መካከል ወራቱ ያፈ ራውን እሸት ይገዙልናል:: ሽምብራም ሆነ ባቄላ እሸት ሲደርስ አሁንም የማስታውሰው የኔታን ነው:: ትልቅ ሰርያን ኮታቸው ኪስ ውስጥ "ኃይለ ራጉዔል አንዱን እጅህን ስደድ" አሉኝ እጄ ደርሶ ኮክ ጨበጠ:: እኔን የሚጠሩኝ በክርስትና ስሜ ነው::

"ዛሬር ይመስገን!" አለች እማዬ፣ ተነስታ መስቀላቸውን ለመሳለም እየተዘጋጀች::

"እመት ባለቤቴ፣ ኃይለ ራጉኤል እንዴት ነው?" መስቀል አሳልመዋት "ደህና ናችሁ?" እያሉ ወደ ቤት ዘለቁ::

"እኔ እንጃለት" መለሰች እማዬ:: የሚቀመጡበትን አግዳሚ እያመላከተች::

"አይዝዎት፣ ሞትም ሕይወትም በእሱ እጅ ነው:: አባ ገብረማርያም የሚባሉ የበቁ መነኩሴ እዚህ አራዳ ጊዮርጊስ ደብር ውስጥ ይኖሩ ነበር" ብለው ጨዋታ ጀመሩ:: ከፊት ለፊቴ ባለው አግዳሚ ወንበር ላይ ተቀምጠዋል:: እንደተለመደው ቤቱን ጠበል ረጭተው ስለሚሄዱ እማዬ በትልቅ ጣሳ ውሃ ቀድታ አመጣ

ችላቸውና "እሺ" አለች:: ጨዋታቸው የተረት ያክል ለልጅ በሚ ጥም መልኩ ስለሚተርኩት ስሰማቸው ደስ ይለኛል::

"አንድ ቀን ጌታችን በሕልማቸው መጣና 'ገብረ ማርያም!' አላቸው::

"አቤት አሉ" አባ ጌታችን፣ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን አውቀዋል::

"በል ተነስና ድፍን ኢትዮጵያን እየዞርክ ባርክ:: ከሰሜን እስከ ደቡብ፣ ከምዕራብ እስከ ምሥራቅ እየባረካት እንድትጓዝ መርጬሃለሁ::"

"እንደ ፍቃድህ ይሁን" አሉ አባ:: "ወጣትነታቸው ተመ ለሰ! አንድ ዘንግ ሲደክማቸው እንዲመረኩዙት፣ አንዲት ቢበሏት ቢበሏት የማታልቅ ጭብጦና አንድ ቅል ውሃ ጅው አርገው ቢጠ ጡት መልሶ የሚሞላ ሰጣቸው:: ለሱ ምን ይሳነዋል? ቅሌን ጨር ቄን ሳይሉ ጉዞ ጀመሩ:: ልክ መሃል አራዳ ሲደርሱ አምባ ጓር ተነስቷል:: የአራዳ ልጆች እየተፋጁ ነበር:: አንዱ ለሌላው ሰብቆ የወረወራት ጦር በአየር ላይ እየተወነጨፈች ስትመጣ አባ አስተዋሉና 'ጌታ ሆይ ተልዕኮዬን እስክምጨርስ ይህንን መዓት ከእኔ ላይ ገለል አድርግልኝ' አሉት::

"ጦርዋ በአየር ላይ ቀጥ አንድትል አደረጋት::"

"ማን?" እማዬ የቡና ሲኒ እያቀራረበች ነው:: እንደ ፊልም ትዕይንት ወለል አድርጎ የሚያሳይ ትረካቸው ሕመሜን አስረ ሳኝ:: አካላቴ ሙሉ በሙሉ ጆሮ ሆነ::

"ባለቤቱ ነዋ! አይመረመሬ!"

"እዝጊዎ ለእሱ ምን ይሳነዋል!" አለች እማዬ ስረቅ አድርጋ ስታየኝ መዝለፍለፌ ቀርቶ ነቃ ብያለሁ::

"አባ አልፈው ሄዱ ያለውን ትውልድ፣ መጪውንም ትው ልድ ባረኩት:: ያለፈው ምህረት እንዲያገኝ እየተማፀኑ ድፍን ኢትዮጵያን የተፈጥሮ ፀጋዋን እንዲባርክ፣ ትውልዱም በአግባቡ እንዲጠቀምበትና ብርሃናማውን መንገድ እንዲጓዘው አባ ለመ ኑለት:: ልመናቸውም ተሰማ::

"ዞረው አዲስ አበባ ተመልሰው ልክ አራዳ ጊዮርጊስ ደብር እንደደረሱ 'ተመስገን! ላንተ ምን ይሳንሃል? ከዚህ በኋላስ ውሰ ደኝ!' እንዳሉ፣ ያቺ ጉዞአቸውን ሲጀምሩ ከአራዳ ልጆች የተወረወረች ጦር ከቆመችበት ተነስታ በደረታቸው ተቀበቀበች!::"

"ሞቱ?" አልኩ ሳላስበው::

"አዎን አረፉ:: እሳቸው የበቁ ስለሆኑ የተወረወረባቸውን ጦር አዩት:: እኛ ግን ባናየውም ከእናታችን ማኅፀን ተከፍለን ከወጣንበት ቀን ጀምሮ የተወረወረብን ጦር እየተከተለን ነው:: ስለሆነም፣ ልጆችን በአግባቡ ማሳደግ፣ ሲታመሙ ማስታመም እንጂ፣ አብሬው ፍግም ካላልኩ ማለቱ ተገቢም አይደለም:: ጭንቀትዎን የተረዱት አቶ ዜራሞ ልከውኝ ነው የመጣሁት!" አሉና ጨዋታቸውን ደመደሙ::

"እፁነቶትን ነው፡፡ አንዱን በትንቃ፣ አንዱን በጥይት፣ ሌላውን በስቅላት የሚቀጣው ራሱ ነው፡፡ እኔስ ምን ሳርግ የፈጠረውን በወኍ እስኪወስድ? የወላድ አንጀት አይደል? አልችል ቢለኝ ነው" አለቻቸው፡፡

አባ ሥርዓተ ፀሎታቸውን አድርሰው ቤቱን ፀበል ረጭተው ለእኔ ብርቱኳን ሰጥተውኝ ሄዱ፡፡ አባቴ በዚህ ጊዜ መጥቶ ነበር፡፡ መንደርተኛው ተሰባስቦ የባጥ የቆጡን እያወራ ቡናው ተጠጣ፡፡ በችፌ ሕመሜም ለምን ያህል ጊዜ እንደተሰቃየሁ አሁን ትውስ ባይለኝም ምንም አይነት ሕክምና ሳይደረግልኝ ዳን፡፡

ብዙም ሳልቆይ 'ክትፎ ሜዳ' ኳስ ስጫወት ወድቄ በግራ እጄ ላይ ውልቃት ደረሰብኝ፡፡ የዚያን ዕለት ማለዳ እማዬ አንድ ቦታ ስትልከኝ እንቢ ብያት ተበሳጭታ ረግማኝ ነበር፡፡ ምላስዋ ጥቁር ስለሆነ ብዙም ሳይቆይ ደረሰብኝ፡፡ ሌላው የስቃይ ምዕራፍ ተከሰተ፡፡ እጄን አንከርፍፌ ወደ ቤት ስገባ እናቴ አይታኝ "ውይ በሞትኩት! ምን ሆንህ ነው?"

"አንቺ ረግመሽኝ!" አልኩ በልቅሶ ዜማ፡፡

"እሰይ! እንኳን! ማን አባክ የማዝህን እንቢ በል አለህ?!" አለችኝ፡፡ በአስተያየትዋ ላይ ግን ይህ እርካታ አይታይም፡፡

አባቴ ሮጦ "ለመሆኑ ምን ስታደርግ ይሆን? ስብራት ይሆን ወይስ ውልቃት?!" ብሎ በጥያቄ ያጣድፈኝ ጀመር፡፡

"ስጫወት ነው!" አልኩት በስቃይ፡፡

ጎይቶም አሻር ውልቃቱ እንዴት እንደደረሰ ለአባቴ አስረዳው፡፡ ሲናገር ጥፋተኝነት ይታይበታል፡፡ እኔ ግን ተጋጭተን ስወድቅ ግራ እጄ እንደተሰበረ አውቃለሁ፡፡

ከገጠር የመጣው ባላገሩ ዘመዳችን አቶ ሁሳ ወጌሻነት እንደሚሞክር ተናግሮ፣ ጠዋት፣ ጠዋት ቅቤ እየቀረበለት ያሰቃየኝ ጀመር፡፡ ማንም ጩኸቴን ሊሰማኝ ዝግጁ አልነበረም፡፡ ከአሁን አሁን ይድናል እያሉ ዝም እንድል እያበረታቱኝ ማሸቱን ቀጠለ፡፡ ከዕለት ወደ ዕለት ስቃዬ እየበዛ እብጠቱም ከፍ እያለ ሄደ፡፡ ይህ ባላገር ዘመዳችን ወደ አገሩ የሚሄድበትን ቀን ናፈቅሁ፡፡ እንደ ምኞቴ ሳይሆን ሕይወት ያዘጋጀችልኝን ሲአል ሲያሳየኝ ሰነበተ፡፡

አልጋዬ አጠገብ እማዬ ምግብ አዘጋጅታ አብረን እንድንበላ አቀረበችልን፡፡ በዚህ ወቅት ወላጆቼ ሥጋ የምንበላ ከሆነ ለስላሳውን፤ ዳቦ ከሆነ የቡጡን ከፊቴ እያስቀመጡልኝ የማዕድን ሥርዓት ያስተምሩኛል፡፡ ከአባቴ፣ ወይም ከእናቴ ፊት ከቀረስኩ እጄን "ቷ!" ያደርጉኝና "ከፊትህ ብላ!" ይሉኛል፡፡ ይህንን ደንብ ካወኩት ቆይቷል፡፡ ይህ ባላገር ወጌሻዬ ከፊቴ ሲቆርስ በደህነኛው እጄ "ቷ" አደረኩትና "ከፊትህ ብላ" አልኩት፡፡ አባቴም እናቴም አፍረው ተሸማቀቁ፡፡ እኔም ቂሜን ተወጣሁ፡፡

ለምን ያህል ጊዜያት ግራ እጄን አንከርፍፌ እንደቆየሁ አሁን አላስታውስም፡፡ በተባረከ አንድ ዕለት እዚያው ክትፎ ሜዳ ግራ እጄን አንከርፍፌ ከጓደኞቼ ጋ ብዬ እጫወታለሁ፡፡ አንድ ሽማግሌ ሰውዬ በሜዳው አቋርጠው ሲያልፉ አዩኝና "ና! ማሙሽ!"

ጨዋታውን ትቼ ተጠጋኋቸው፡፡ በርከክ ብለው ሹራቤን ገልጠው አስተዋሉኝ፡፡ ሌላ ሰው እንዳይነካኝ እከላከል የነበርኩት ልጅ ለእኝህ አዛውንት ዝም ብዬ ታዘዝኳቸው፡፡ ጥቂት ከምራቃቸው በስሱ እንትፍ እንትፍ አሉብኝና "የማን ልጅ ነህ?"

"የዜራሞ ኢንቻ፡፡"

"የሽማኔው!?"

"አዎን!"

"ጠዋት እናትህ ይዛህ እኔ ቤት ና፣ እዚያ ማዶ አጥር ግቢው ይታይሃል፡፡ ፈረንጁ ወፍጮ ቤት ፊት ለፊት?"

"አዎን!"

"ያ ግቢ የኔ ቤት ነው፡፡ አይዞህ አድንሃለሁ፡፡ በጠዋት ነው የምትመጡት እሺ?" አሉኝ፡፡

ለምን እንደሆነ ባላውቅም ልቤ መቶ በመቶ አምኗቸዋል፡፡ ጠዋት ከእናቴ ጋር ሄድን፡፡ በጥቂት ደቂቃ ውስጥ በእጄ ላይ ተአምር ሠሩ፡፡ ውልቃቱ ገባ፡፡ በረጅሙ ተነፈስኩ፡፡ ካለፉት ሳምንታት ስቃዬ አዛውንቱ ለዘለአለሙ ገላገሉኝ፡፡

"ስንት ነው የምከፍለው?" ጠየቀች እናቴ፤

"ሁለት ሽልንግ፡፡"

"ምነው አንድ ሽልንግ አይደለም እትዬ?"

"ክፈይ" አልኳት፡፡

ከፈለች፡፡

አዛውንቱም እየሳቁ "ይኸውሎታ! ጉዳተኛው ጥቅሙን አውቆ ዳኘን!" ብለው ሁለት ሽልንጋቸውን ተቀበሉ፡፡

ባልና ሚስት

"...ኧረ ይሻልሻል ይሻልሻል፣
አበበ ቢቂላ ያገባሻል፣
ጥላሁን ገሠሠ ይድርሻል
- ልጆች ሆነን ከዘፈንነው

እናቴ ላይ -አንድ ትልቅ ጠባሳ አለ፡፡ እማማ ማሚቴ ናቸው ድሮ የፈነከቱኝ፡፡ አሁን ድንገት ይህንን ጠባሳ ስነካው በትዝታ ፈረስ ወደኋላ ሽምጥ ጋለብኩ፡፡

ከጓደኞቼ ጋር ዕቃ ዕቃ እንጫወት ነበር፡፡ ይህ ጨዋታ ሴቶችንም ይጨምራል፡፡ እኔን ባል፣ መቅደስን ሙሽራ አደረጉ፡፡ የእናቷ የእማማ ማሚቴ ሻሽ እናቷ ላይ እንደ ቬሎ በከር ሸብ ተደርጎ ቁልቁል ተለቆ አጊጣለች፡፡ አበባም ታቅፋለች፡፡ በእኔ ቁምጣ ላይ ምንም አይነት ለውጥ አልተደረገበትም፡፡ በግራ ትከሻዬ ላይ ያለው ውልቅ ውልቅ እያለ ያስቸግረኝ የነበረው ማንገቻ ከቀኙ ማንገቻዬ ጋር በልጥ ወደ ኋላ ታሰረ፡፡

እኔና መቅደስ ጎን ለጎን ተቀምጠን እጆቻችን ተቆላል ፈዋል፡፡ ሚዜዎቻችን በግራም በቀኝም ከአጠገባችን ተቀም ጠዋል፡፡ አበረ ሻቃ የቆርቆሮ ከበሮውን እየደለቀ "ሙሽርዬ ሙሽር አበባ፣ ይዘህ በጊዜ ግባ!" እያለ ያዜማል፡፡ የከበሮ አመ ታቱም ሰምሮለታል፡፡

"ኃይለሥላሴ ይሙት! የማታጨበጭቡ ከሆነ ከዚህ እናባ ርራችኋለን!" እያለ ሲሳይ ጉቢጥ ሕፃናቱን ያስጠነቅቃል፡፡ "ኃይሉ ዶሮ አታጨበጭብም?!"

ይጥና በዚያ ጆሮ በሚበጥጥ ድምፁ አዝማቹን ካላወርድኩ ብሎ ከዜማው ጋር ግብግብ ገጥሟል፡፡ የድምፁ አወራረድ ባይስምርለትም ፍንደቃው ከልክ በላይ ሆኖ "ሙሽርዬ..." እያለ ሲያላዝን፣ አብነት ባሪያው በእወራረዱ ተበሳጭቶ በካልቾ ለጋና ዝም አሰኘው፡፡

ይጥና ሲነጫነጭ ባሪያው ፈገግ ብሎ በእፍረት አፍንጫ ውን እያላበው "ምሳው እስኪዘጋጅ አሁን ሽርሽር ሄደው ይምጡ" አለና እየተሽኮረመመ ሃሳብ አቀረበ፡፡

ኃይሉ ዶሮ ከሸቦ የሠራትን የሙሽራ መኪና እያጠማዘዘ የኋሊት ሄደና ሙሽሮቹን ሊጭነን አዘጋጀ፡፡ ጡሩንባም የሞተር ድምፅም እያሰማ አጃቢዎች ገለል ብለው መንገድ እንዲለቁለት ያስጠነቅቃል፡፡ የተበጠሰ ማንገቻው እንዳይጠልፈው አስር ጊዜ እየመለሰ ወደ ኪሱ ይከታል፡፡

ውሮም ሌላ የሸቦ መኪና ይዞ በአጃቢነት ተሰልፏል፡፡ ቀጢሳው በከረሜላ ወረቀት የጠቀለለውን ጠጠር ለከበቡን ታዳ ሚዎች በተነላቸው፡፡ ጭብጨባው ጦፈ፣ ዘፈኑም ደመቀ፣ እልል ታው ቀለጠ፡፡ በደንቡ መሠረት የኃይሉ ዶሮን ሹራብ ይዤ ከኋላ ተሳፈርኩ፡፡ ከጎኔ እጇን ከእጄ ያቆላለፈችው መቅደስ ተሳፍ ራለች፡፡

ሚዜዎቻችን በውሮ መኪና ተሳፈሩ፡፡ መስፍን ፑሉቶ እንደ የተሸነቆረ ጣሳ እንደ ካሜራ ዓይኑ ላይ እየደገነ "ገለል በሉ!" እያለ ሙሽሮቹን በተለያየ አቅጣጫ ፎቶ ያነሳናል፡፡

በአጠገባችን ለጉዳያቸው የሚያልፉና የሚያገድሙ ትላልቅ ሰዎች ጭልጥ አድርጎ ከወሰዳቸው ሃሳብ ባነው ለደቂቃም ቢሆን ወደ ገሃዱ ዓለም በመመለስ "ምን ተገኘ?" ብለው ይጠይቃሉ፡፡ አንድም ቀን ሲሰቁ ዓይቻቸው የማላውቀው አባባ ጥላሁን እንኳ ፈገግ ብለው "ያሳድጋችሁ! ለወግ ለማዕረግ ያብቃችሁ" ሲሉ ሰማኋቸው፡፡

እማዬ ወደ ገበያ ስትሄድ "እነማን ናቸው ሙሽሮቹ?" ብላ ጠየቀች፡፡ እኔ መሆኔን እንዳየች" ውይ የእኔው ቶንጋዬ ነው እንዴ ሙሽራው? ቱ! ቱ! ከዓይን ያውጣችሁ"ብላ መርቃን፣ "ታዲያ ወዴት ነው የምትሄዱት?!"

ሲሳይ ጎቢጥ "ሽርሽር!" አለና መለሰላት፡፡

"እንዳትርቁ"! ብላ ፈገግ ብላ አስተዋለችን፡፡

በኃይሉ ዶሮ ሾፌርነት ወደፊት ተጓዝን፡፡ እየተጨፈረ ጉዞው እስከ አበራ ወፍጮ ቤት ቀጠለና መኪናውን ተጠምዞ ወደነበርንበት ቦታ መለስን፡፡

ጨዋታው እንደቀጠለ ነው፡፡ ለምሳ የስንስል ቅጠል ቀርቦ ልን፤ በቆርኪ መጠጥ ታደለን፡፡ ደስ እያለን ተበላና ተጠጣ፡፡ እንደገና ዘፈን ተጀመረ፡፡ ሚዜዎቻችን ተነስተው እስክስታውን አስነኩት፡፡

በዚህ መካከል የመቅደስ ታላቅ እህት ልጃገረዷ መዓዛ መጣችና "በቃ ደከሚቸዋል፡፡ አሁን ትንሽ መተኛት አለባቸው" አለች፡፡

ሙሽሮቹ እየተጨፈረልን ከበረንዳው ላይ ተነስተን እነ መቅደስ ቤት ገባን፡፡ መዓዛ አመቻችታልን ታጣፊ አልጋዋ ላይ ጋደም አልን፡፡ ይህን ጊዜ የመቅደስ እናት የእማማ ማሚቴ ድምፅ ከውጪ ተሰማ፡፡ መአዛ እየሳቀች ከቤቱ ውስጥ ወጣች፡፡ እማማ ማሚቴ መቅደስ ከንዴን ተንተርሳ ጋደም እንዳለች አዩን፡፡ ከው ብለው ቀሩ፡፡ ዘንቢላቸውን በቁማቸው ለቀቁት፡፡ እሳት ለብሰው እሳት ጎርሰው"አንተ ቆሮቆንዳ ቶንጋ! ለመሆኑ ምን አስበህ ነው ልጄን አቅፈህ የተጋደምከው? አንተ ምናምንቴ!" ብለው ቁንጮዬን ጨምድደው ሸቀብ ሳቡኝ፡፡ እንደ ድመት እየጮህኩ ተንጠለጠልኩ፡፡ "መልሰልኝ እንጂ! ገና እንብርትህ ሳይደርቅ!? ምን ልታረጋት ነበር?!" ብለው መዳብ ቀለበት

ባጠለቀ ጣታቸው በኩርኩም ቆጉኝ:: ፍንችር አልኩና በሳሎኑ ወለል ላይ ተዘረርኩ:: ኩርኩሙ ከአናቴ እስከ እግር ጥፍሬ ድረስ ዘልቆ ተሰማኝ:: በጩኸቴ ሰማይ ምድሩን አናወጥኩት:: መቅደስ ግር ብሏት በተሸበረ ስሜት ተጋድማ ታየቸዋለች::

"ተነሽ! አንቺ ምናምንቴ! የምናምንቴ ልጅ! ለቁንቁኑ ትደርሽበታለሽ:: የዘር አይለቅ..." አሉና በጥፊ ሲመቷት ፍንችር ብላ መሬት ወደቀች::

ከደስታ ወደ ሃዘንና ወደ እንዲህ አይነቱ ሽብር ለመሸጋገር ከደቂቃዎች በላይ አልፈጀም:: በቁጣ የሚንጨረጨሩት እማማ ማሚቴ ከአናቴ ደሜ ፊን ብሎ ሲወጣ አይተው ጩኸታቸውን አቀለጡት::

ጎረቤት እየተሯሯጠ ደረሰ "ምነው? ምን ተፈጠረ?"

"ልጄን ገደልኩት!" አሉና አፈፍ አርገው አንስተው እቅፍ አድርገውኝ ቆሙ:: ተነባብረው በሩን ያጨናነቁ ጭንቅላቶች፣ ከብዙ ዓይኖች ጋር ብቅ ብለው ይታዩኛል::

ቀጢሳው ሮጦ ሄዶ ከጉልት ለምትመለሰው እማዬ መርዶ ንኩቴን አረዳት:: ፊትለክ ብላ ግርግሩ መካከል ደረሰች:: ከእማማ ማሚቴ እጅ ላይ ቀልባኝ የመጀመሪያ እርዳታ ይሰጠኝ ጀመር::

የምጣድ ማሰሻ ካለበት ተፈልጎ መጣ:: ጭንቅላቴ ተተኮሰ:: ደሙ ቆመ:: ወደ እኛ ቤት በሸክም ሄድኩ:: አረንቻታ ተገዛልኝ:: አልጋዬ ላይ ጋደም ካልኩ በኋላ እናቴ ሁኔታውን አጣራች:: ጥፋተኛ እኔ ሆኜ ተገኘሁ:: በድርጊቴ በጣም ደንግጣና አፍራ "አንተ! እንኳን ያቀመሱህ! ባሰኸ!"

እኔ ግን ጥፋቴ ምን እንደሆን አልገባኝም:: ከአኳኋናቸው እንደተረዳሁት የሚያስቅ፣ የሚያሳፍርና የሚያስደስት ነገር አለበት::

"ጉድ በሉ! ፉንጋይ መቅደስን አበላሽቷት ነበር" ይላል አንዱ::

"የዘንድሮ ልጆች አያደርጉም አይባልም!" ይመልሳል ሌላው በጣም እየተገረመ::

"የምር እኮ ነው:: ልክ መርፌና ክር እንደሆኑ ወይዘሮ ማሚቴ ጉድሽን እዩ ያላቸው እናት ከች አሉ!"

"አበስኩ ገበርኩ!"

"በቁማቸው ዘንቢላቸውን ለቀው አጠገባቸው ባለ ዘነዘና እናቱን አሉት::"

"አይ ጨኪኑበት:: አሁን እሱ ቢገናኛት ምን እንዳያመጣ ነው? ገና አንድ ፍሬ እኮ ነው:: ያው 'ልብ እንቅርት ይመኛል' አይደል? የሱም ወሽላ...!" ወፋፍራም ሳቅ አካባቢውን አናጋው::

የጨከነችብኝ ዓለምነሽ ነበረች:: "እትዬ ባሎቱ ግደሉት! በቃ ይገደል!" እያለች ወተወተቻት:: ጆሮዋ ስለማይሰማ ስትናገር

ጮክ ብላ ነው:: እኔንም ጠቋሚ ጣቷን እየወዘወዘች "አይቀር ልህም ትገደላለህ!"

እማዬም "እሺ" ለማለት በምልክት ቋንቋ መለሰችላት::

ፊርቼ እማዬን ቀና ብዬ ሳያት፣ ስብስብ አድርጋ አቀፈችኝ::

ብዙዎቹ ጎረቤቶቻችን ግን ጥፋቴን ሰምተው "ወይ ጉድ! ፉንጋይ ይህንን አደረገ?!" ብለው ይገረማሉ እንጂ፣ ሲሳይ ነቢጥ ወይም መኩዬ ቀጫጫው ፍራንክ ሰርቀው ጋስቴ በልተው የተገረፉ ዕለት የሚቆጡትን ቁጣ በገጽታቸው ላይ አላየሁባቸውም::

አባቴ ለፍርድም ለቅጣትም ችኩል ነበር:: እናቴ ግን በፍትሕ አበያየን ረገድ ከአባቴ ትልቃለች:: ጉዳዮቹን አንድ በአንድ ካጣራች በኋላ ነው ወደ ብይን የምትሄደው:: በዚህም መሠረት አባቴ'ጋ የሚያስቀጣ ወንጀል እናቴ'ጋ ምሕረት ያስገኛል::

"ፉንጋይ!" አለችኝ ሰፈርተኛው ወደየቤቱ ከሄደ በኋላ:: "እንዳትደብቀኝ:: ማነው እንዲህ አይነት ባለጌ ነገር እንድታደርግ ያሳየህ?" ሁሌም እውነቱን ለማናገር ታላቅ ኃይል ያላቸው ዓይኖቿ የሠራ አካላቴን እየመረመሩት ነበር::

ከዕቃ ዕቃ ጨዋታችን ዝርዝር ልጀምር ስል አቋረጠችኝና "ተቃቅፋችሁ መተኛቴን ነው ያልኩት!" አለቺኝ በኃይለ ቃል::

"መዓዛ ነች:: መጀመሪያ መቅደስን ታጣፊ አልጋቸው ላይ አስተኛቻት:: ከዚያም እኔን ታቅፋ ከአጠገቧ አስተኛችኝ:: ከዚያ ሳማት!" አለቺኝ:: ጉንጭዋ ላይ ሳምኳት:: "አፏ ላይ ሳማት" አለቺኝ::

"እጣኑ ቁርቆስ የሥራዋን ይስጣት!" ይህች ምናምንቴ" አለች እማዬ ለራሷ ያህል::

እኔ ቀጠልኩ "ከዚያ ወሽላዬን ሳብ ሳብ አደረገችው ቁም ጣዬን አውልቃ" ስል እማዬ ሳቋን ለቀቀችው:: ሳቅዋ ድሮ የማውቀው አይነት የደስታ መግለጫ ሳይሆን የምሬት ነበር:: "ቱ! ቱ! አበስኩ ገበርኩ! እስኪ ራሷ ቂን! ቂን እያለች ጎረምሳ ማንጋጋቱ አንሷት ሕፃናቱን ብልግና ታስተምራቸው?" አለች ወደ ጣራው እንዳንጋጠጠች:: ማስረዳቴን ቀጠልኩ "ከዚያም ወሽላዬ..." ጠቋሚ ጣቴን ቀጥ አድርጌ አሳየኋት::

እሷም "በቃህ!" ብላ ገስጣኝ ማብሰልሰል ጀመረች:: እማዬ ምርመራዋን እንዳጠናቀቀች ስለገባኝ ዝም አልኩኝ::

አባቴ የሸማ ገበያ ፍለጋ ከሄደበት አልተመለሰም:: እሱ ከመጣ የተፈነከትኩበት ጉዳይ እንደገና መጣራት ይጀምራል:: የአባቴን ባሕርይ ጠንቅቃ የምታውቀው እናቴ ቀድማው ራቴን አብልታ አስተኛችኝ::

የድሮ ሰዎች በጣም ይከባበሩ እንደነበር አስታውሳለሁ:: በልጅ ጉዳይ መቀያየም ቢፈጠርም በልጁ ፊት አይነጋገሩም:: አጥፊውን፣ ወይም ተበዳዩን ልጅ ገለል አድርገው እውነተኛው

ጉዳይ ላይ ይወያያሉ። በሽምጋይ አማካኝነት የችግሩን ምንጭ ይመረምራሉ። ይቅር ለእግዜር ተባብለው፣ እንደ ጥንቱ ተዋደውና ተፋቅረው መኖር ይጀምራሉ። እኔንም የዚያኔ "ደግ አደረጉ! ቢመቱህም እናትህ ናቸው!" እማዬ ትበለኝ እንጂ፣ ችግሩን በበነጋው እንደሚመረምሩት ገምቻለሁ።

ያ ጣፋጭና መራራ ትዝታዬ ግማሽ ምዕተ ዓመት ሊሞላው ጥቂት ዓመት ነው የቀረው። ይሁን እንጂ የባልና ሚስት ጨዋታ ትናንት የተከናወነ ያህል አሁንም ጎልቶ እንዲታየኝ የእማማ ማሚቴ የመዳብ ቀለበት ማንተሙን አናቴ ላይ አኑሯል።

ከሀሁ እስከ ወንጌል

"ልጅነቴ እንደ ግነት ተውኔት (ሜሎድራማ) ነበር። እየተሰደቡ 'እየተገረፉ' መማር መቼም ለእኔ ሜሎ ድራማ ነው"
ዤራር ደፓርድየፖ (ፈረንሣዊ የሲኒማ ተዋናይ)

እነሆ ትምህርት ቤት ገብቼ እንደገና የመማሬ ጉዳይ የግድ ሆነ። ግዴታውን የፈጠረውም እኔ በተከታታይ ሰሞን የሠራኋቸው መጥፎ ተግባሮችና ያጋጠሙኝ አደጋዎች ነበሩ። አንደኛው በመዓዛ ገፋፊነት ከመቅደስ ጋር 'ባለጌ ሥራ' ለመሥራት መስማማቴ ሲሆን፤ ሌላው ከኃይሉ ዶሮ ጋር ተጣልተን ፊታችንን በኃይል ተሞነጫጨርን። እንዲሁም የተሰጣ እህል ሳጠብቅ 'እሽሽ አትበሉኝ የሹም ዶሮ ነኝ' ያለው የአናጢው የአባባ መሹ ዶሮ ከንፈሬን በመንከሱ የደረሰብኝ የመቁሰል አደጋና ሌሎች ችግሮች ተደራርበው ቄስ ትምህርት ቤት የመግባቴን ጉዳይ አፋጠነው።

ወላጆቼ በትንሽ በትልቁ ጉዳይ መደናገጡ ተደራርቦባቸዋል። በየቀኑ ከሚከሰት ነፍስን ከሥጋ የሚለይ ችግር ለመገላገል እኔን ቄስ ትምህርት ቤት ማስገባት መፍትሔ እንደሆነ ወላጆቼ ከጎረቤቶቻችን ጋር መክረዋል። እኔም ጥፋቴን ስለተቀበልኩ ቄስ ትምህርት ቤት መግባቴ ጥሩ እንደሚሆን ገመትኩ። ዝግጅቴ እንደቀድሞው በፍጥነት ተከናወነ። በቅዱስ ቂርቆስ ቤተክርስቲያን ውስጥ በሚገኘው ቄስ ትምህርት ቤት ሊያስመዘግበኝ ይዞኝ የሄደው አሁንም አባቴ ነበር።

ይህንን የሕይወቴን ምዕራፍ ለመቃኘት በቅርቡ ወደ ለማዕቱ ቅዱስ ቂርቆስ ቤተክርስቲያን ዘልቄ ነበር። ቤተ

ክርስቲያኑ በአሁኑ ጊዜ ታድሷል። ምዕመናን ፀሎት የሚያደርሱበት ቦታ በጥሩ ሁኔታ ተገንብቷል። ቤተመቅደሱ ከሙታን አምባ በግንብ አጥር ተለይቷል። ድሮ ችግኝ የነበሩት ተክሎች ዛሬ ዕድሜ የጠገቡ ዛፎች ሆነዋል።

በልጅነቴ አንድ ተማሪ ፊደል እየቆጠረ የቀብር ሥነ ሥርዓት ሲፈጸም ያስተውላል። ጉልት የሚገበዩ ሰዎች በቅርብ ርቀት ይታያሉ፤ ጫጫታቸውም ይሰማል። አቃቢቶች ከመቃብር ቤታቸው ወጥተው ፍርፋሪያቸውን ካቡ ላይ ሲያሰጡ ይስተዋላሉ።

ፊደል የምንቆጥረው በደወል ቤቱ ውስጥ ሲሆን፤ ፀሐይ ሙሉ ለሙሉ ወጥታ መለብለብ ስትጀምር በርጩማችንን ይዘን ጥላ ወዳጠላበት አቅጣጫ እንድንዞር የኔታ ያዙናል። ለየኔታችን ፀሐይ ሰዓታቸውም ጭምር ነበረች። ለዕረፍት የሚለቁንም ሆነ፣ ለምሳ ወደየቤታችን የምንሄደው በፀሐይ ጥላ አለካካቸው ነበር። በሃሳብ ሲመስጡ ወይም ሲቆዝሙ አለቃችን ያስታውሳቸዋል።

የፊደል ዘር ለመለየት በምንጣጣርበት ወቅት ትኩረታችንን የሚስቡ በርካታ ጉዳዮች ይከሰታሉ። ለቀብር ወደ ቤተ ክርስቲያኑ የሚገቡ ለቀስተኞች ሲጯጯሁ ትምህርታችንን አቋመን አለቃቀሳቸውን እናስተውል ነበር። ወይም አንዲት ለዕለት ውሎዋ የምትሯሯጥ አይጥ ከካቡ ስር ትጠጣና አፍጣ ታየናለች። አንዱ ሕፃን እንዳየት "አይጥ!" ብሎ ይጮኻል። ወደ አፈጠጠበት አቅጣጫ እናያለን። ቀልባችን ሁሉ ዓይጧ ላይ አርፎ ፀጥ እንላለን። በማንጎላጀት ላይ የነበሩት የኔታም ጫጫታው ጋብ ሲል ይነቃሉ። "ተማሩ!" ብለው አለንጋቸውን ሲሰነዝሩ ጫፉ ያረፈበት ልጅ የተመታ አካሉን እያሻሸ ማልቀስ ሲጀምር እንደገና መንጫጫታችንን እንቀጥላለን።

ብዙም ሳልሰነባብት ሀሁን አጠናቅቄ ሀ- ግእዝ ሁ -ካእብ መማር ጀመርኩ። ይሁን እንጂ በዘመኑ ትምህርቱን የምንማርበት ስልት በልጅ አቅም የሚሸከሙት ባለመሆኑ ታከተኝ። ልጅን አባብሎና አግባብቶ በጨዋታ መልክ የሚገበይ ትምህርት ባለመሆኑ ጠላሁት። ልክ ወላጆቻችን በዚያው በልጅነት ጊዜ ጭንቻቸው ላይ አስቀምጠውን አፍንጫችንን ስንነው አብሽ፣ ወይም ወተት አልያም መድኃኒት እንደሚግቱን ሁሉ፣ ሁሉም ነገር የሚካሄደው በግድ በመጋት ነበር። በዚህ ወቅት ምንም የልጅን ፍላጎት በመከተል የሚካሄድ ነገር አልነበረም። በዚህ ምክንያት ከአባቴ ጋር ነጋ ጠባ መጨቃጨቅ ጀመርን። እናቴ መማሩ እንደሚጠቅመኝ ለማሳመን ትውተውተኛለች። ዕድሜ ልኬን እንዲያሸንፈኝ የተፈጠረው አባቴ ግን በኃይል ያስገድደኛል። ይሁን እንጂ የእናቴ ፍቅርም ሆነ የአባቴ ኃይል ትምህርቴን እንድወድ አላደረጉኝም። 'ፈረስን ወደ ወንዝ መውሰድ ይቻላል፤ ውሃ እንዲ ጠጣ ማድረግ ግን አይቻልም' እንዲሉ፤ የተለያዩ ሰበብ አስባቦችን እየፈጠርኩ ከትምህርት ቤት እቀራለሁ። ቅዳሜና

እሁድ ጤናማ የነበርኩት ልጅ፣ ሰኞ ሲደርስ... ስለቅ ወላጆቼን አስደስት የነበርኩት ሕፃን፣ ሰኞ እታመማለሁ:: ከትምህርት ቤት ስቀር አፍታም ሳልቆይ እድናለሁ:: በዚህ ወላጆቼ አዝነው "አይነጥላ ይኖርበት ይሆን?" ተባብለው መወያየታቸውን አስታውሳለሁ::

ሰኞ ማለዳ ከእንቅልፌ ብነቃም፣ ትምህርት ቤት ላለመሄድ ፀጥ እልና አደፍጣለሁ:: ይህንን ባሕርዬን አሳምራ የምታውቀው እማዬ "ፉንጋይ ተነስ ስድስት ሰዓት ሆኖዋል!" ትለኛለች:: ክንብንቤን ሳልገልጥ በተቃውሞ እጉተመትማለሁ:: በዚህ ጊዜ "ዜራሞ!" ብላ ትጣራለች::

እንደኳስ ነጥሬ ከአልጋዬ ላይ እወርድና ቁምጣዬን መታጠቅ እጀምራለሁ:: አባቴ የተጠራበትን ጉዳይ ቀድሞውኑም ስለሚያውቀው "ወይ!" ሳይል ከሸማኔ ጉድጓዱ ሲወጣና ፊቴ ሲደርስ አንድ ይሆናል:: እንፋጠጣለን:: ፊቴን ተጣጥቤ፣ የጠዋት ፀሐይ ሳልሞቅ ቁርሴን እንደ ነገሩ ቀማምሼ ጉዞ እጀምራለሁ:: አባቴ አርጩሜ ይዞ ይከተለኛል::

ፈደሌን፣ በርጩማዬንና ውሃና አሹቅ የተሞላበት ጠርሙሴን ይዤ መጓዝ ስጀምር ማጉተምተምና ቀስ እያልኩ ማልቀስ እጀምራለሁ:: አባቴም አርጩሜውን አንድ ሁለቴ ያሳርፍብኛል:: ያን ጊዜ ጩኸቴን አቀልጠዋለሁ::

አባቴም በተራው ማነብነቡን ይጀምራል:: እኔ ግን ምን እንደሚል አይገባኝም:: "ሒድና ተማር:: አሁን ምን የሚያስለቅስ ችግር አለብህ?! እንደእኔ ገጠር ብትወለድ ኖሮ ከንነህ ታገኛት ነበር:: አይ አለማወቅ! ጋሼ፣ ወደድክም ጠላህም፣ እኔ በሕይወት እስካለሁ በግድህ ትማራታለህ!"

ጮክ ብዬ አለቅሳለሁ::

እንጀቱ እያረረ አሁንም አንድ ሁለቴ ያሳርፍብኛል:: ፍጥነቴን እጨምራለሁ:: በማይማሩት አብሮ አደጎቼ በጣም እቀናለሁ:: ውሮ ደስ ባለው ቀን ነው ወደ ትምህርት ቤት የሚሄደው:: አባቱ ወታደር ስለሆኑ አጋዴን ሀምተዋል:: እናቱ እማማ ወርቅውሃ ደግ ስለሆኑ አይቆጡትም::

ሴምላል የትምህርት ቤት ደጅ ረግጠ የሚያውቅ አይመለስኝም:: ንፍጡን ሸቅብ እየማገ የዓይን አር ባልደፈነው አንድ ዓይኑ አፍጠብናል:: ፊቱ ላይ ዝንብ እያደነ፣ የጠዋት ፀሐዩን እየሞቀ በመገረም እኔና አባቴን ይመለከተናል:: ሊታጠብበት ያወጣው ውሃ የሞላ መወዘቻ ከፊቱ ተቀምጧል:: በፀሐይ ለብ እስኪልለት እየጠበቀ ነው::

ቀጢሳው እንደኔው በጠዋት ተነስቶ "አልማርም! ቁርሴን!" እያለ ይጮኻል:: መንደርተኛውም "ኡፍ! ደሞ ነጋለት ይሄ ፈደል ተራራው" እያሉ ያላግጡብታል:: ምንጊዜም ቁርሱን ከበላ በኋላ ነው ፊቱን የሚታጠበው:: አባቱ አባባ በየነ በመስክ ሥራ

ብዙ ጊዜ ከቤተሰቡ ይለያሉ፤ እናቱ በመንደርተኛው ግፊት ትንሽ ያስገድዱትና ይተውታል:: ጠንክረው ጫን ካሉት ድንጋይ አንስቶ እስከመወራወር ይደርሳል:: ለእሱ መድኃኒቱ አባቱ ነበሩ:: አባቱን ሲያይ የሚገባበት ነው የሚጠፋው:: እንደ አጋጣሚ አባቱ አዲስ አበባ ከሰነባበቱ ትምህርት ቤት የምንቀረውን ልጆች ሁሉ እየቀሰቀሰ "ትምህርት ቤት እንሂድ!" የሚለን እሱ ነበር::

አባቴ "አይ አለማወቅ! ወደ ብርሃን ሲሉት፣ ጨለማን ይመኛል:: የማትረባ! ፈጠን በል! እኔ እንዳንተ አልሞላልኝም:: የምባደፍበት ጉዳይ አለ" ብሎ እርምጃ እንድጨምር አንዴ ሾጥ ያደርገኛል::

አባቴ የሚለው ብርሃንና ጨለማ አይገባኝም:: 'ትምህርት ቤት የማይሄዱት ጓደኞቼ የጠዋት ፀሐይ እየሞቁ እያየኋቸው ነው፤ እኔ ግን ጥላ ውስጥ ተቀምጬ እንድማር እየተገደድኩ ነው' እያልኩ በሆዴ ይህንን እንቆቅልሽ ለመፍታት እሞክራለሁ::

አንድ ቀን በአባቴ ልምጭ ታጅቤ ወደ ቄስ ትምህርት ቤት ስሔድ መንገድ ላይ ቀለም ቀቢው አባባ ታደሰ አገኙን:: መሰላል ተሸክመዋል:: በኮሮጆ ቢጤ ምሳቸውንና ቀለም መቀቢያ ሙሬዎቻቸውን አንግበው እየተጣደፉ "ምንድነው ዜራሞ?" አሉና ጠየቁት ቆም ብለው::

"አልማርም እያለ...!" አላቸው::

መብረቅ ድንገት እንደወረደበት ደንግጠው "ፉንጌ፣ በሬ ሆነህ መቅረት ትፈልጋለህ?!" ብለው ጠይቀውኝ መልሴን ሳይሰሙ "አወይ! ልጅነቴ የምትመለስ በሆነና አባቴ እንዲህ እየገረፈ ተማሪ ቤት በወሰደኝ! አይ የልጅ ነገር ሆኖ ነው:: ዜራሞ:: ግረፈው! ግረፈው! የአሁኑ ዱላህ ሬት አይደለም ማር ነው!" በማለት ለሕመምተኛ መድኃኒት እንደሚያዝ ሐኪም አባባ ታደሰ ዱላ አዘውልኝ በጥድፊያ ወደ ጉዳያቸው ተጓዙ::

አባቴ ምክራቸውን ሰምቶ በአዲስ ኃይል እያባረረኝ፣ እኔ ቱስ ቱስ እያልኩኝ፣ አላፊ አግዳሚው ግማሹ እየተፀየፈኝ፣ እሰተዋዩ እያዘነልኝ ቅዱስ ቂርቆስ ደብር ደረስን::

የኔታም በአለንጋቸው ተቀበሉኝ:: የእሳቸው ከረር ያለ በመሆኑ በቁሜ በርጬማዬንና ጠርሙሴን ለቀቅኩና አለንጋው ያረፈበትን አካሌን ማሸት ጀመርኩ:: አባቴም ሕመሜ ተሰምቶት ሰቅጠጥ አለ:: የኔታም አዩትና "አይዞት አቶ ዜራሞ፣ ዱላ የማይበጀው ለሸክላ ብቻ ነው" አሉት::

በዚህ አስታክከው የኔታ ከአባቴ ጋር ትንሽ ያወጋሉ:: ስለ ዓይነ ጥላ ያነሳባቸዋል:: "አይደለም ሲለግም ነው:: ሰፈር ማውደልደሉን ለምዶ ነው!" ብለው አባቴን ያፅናኑታል::

አባቴ በፍቅር ዓይን ሰረቅ አርጎ ያየኛል:: እኔም በንዴት በበገነ ዓይን አፈጥበታለሁ:: እሱም አርጩሜዋን ጥሎ ወደ ዕለት ተግባሩ ይዘልቃል:: በዚያን ወቅት በየዕለቱ እየተመዘዘ የምገረ

ፍባቸው ልምጮች ቢጠራቀሙ ኖሮ አንድ ምባድ አስምተው
ቡሃቃ ሙሉ ሊጥ ያስጋግሩ ነበር ብዬ እገምታለሁ::
የኔታም ያረፈደውን ቀጥተው "ተማሩ" ሲሉ ያዙናል:: ሀሁ
የሚማረው ከሚያስተምረው ጋር ተጣምሮ ይቀጥራል:: ሀ -ግእዝ
ሁ -ካኢብ...፣ አቦጊዳ፣ መልዕክተ፣ ወንጌልና ዳዊት በየብጤው
በመሆን ፊደላቱን መቁጠር ይያያዛል::
በቄስ ትምህርት ቤት ሕይወቴ እኔና አብሮ አደጎቼን የሚ
ያስደስተን ቀን እምዬ ማርያም በ21 የምትነግሥበት ዕለት ነበር::
በዓሉ እንደነገ ሊሆን በዋዜማው "ልጆች ነገ የእመቤታችን ንግሷ
ነው:: ስለዚህ ትምህርታችሁን እንድትገልጽላችሁ፣ ፀበል ፀዲቋን
እናደርሳለን" ሲሉ የኔታ በሚቀጥለው ጠዋት አራት ፍራንክ ከወላ
ጆቻችን ተቀብለን እንድንመጣ ይነግሩናል:: የሁላችንም ቤተሰ
ቦች ያለምንም ጥያቄ ይሰጡናል::
በ21 ጠዋት ማንም ሳይቀሰቅሰኝ እነቃለሁ:: አራት ፍራ
ንኳን ከአባቴ ወይም ከእናቴ ተቀብዬ ጭብጥ አድርጌ እይ
ዛታለሁ:: እጄ ውስጥ ማንቲሟ ያልባታል:: ከሰፈሬ ልጆች ጋር
ተጠራርተን ወደ ትምህርት ቤት እንሄዳለን:: ቤታቸው ቅርብ
የሆን ልጆች የሻይ ማንቆርቆሪያ እና ሣህን ያመጣሉ:: ገበያው
እዚያው በመሆኑ የሚፈለገው በፍጥነት ይሸመታል:: ሻዩ ይፈ
ላል፣ ዳቦው ይባረክና እንቋደሳለን:: በዚህ ዕለት እጅ በጆሮ
የለም፣ መንበርከክ የለም፣ እጅህን ዘርጋ የለም፣ ቂጥህን እዙር
የለም:: በአጠቃላይ ግርፊያ የለም:: በነፃነት ስንጨዋወት ውለን
በጊዜ ወደ ቤታችን እንመለሳለን::
ሌሎቹ አስደናቂና አስደሳች ዕለታት ደግሞ በፍልሰታ ፆም
ሰሞን ይመጣሉ:: እኔ አስራ ለድስቷንም ቀን እቀርብ ነበር::
በዚያን ሰሞን የየኔታ አለንጋም ሆነ የቤተሰብ ቁጣ ይቀራል::
አንድ ነገር አጥፍቼ አባቴ ቢቆጣ እንኳ "ተወው! ቆርቧል" ስትል
እናቴ ትከለክለዋለች:: እሱም የቃጣውን እጅ ሰብስቦ ያደ
ርጋል::
ረስቼው ቁርሴን የበላሁ ዕለትም ቢሆን እቀርባለሁ:: የኔታ
አራት ሰዓት ላይ የምንቆርበውን እንድንሄድ ሲፈቅዱልን "ቁር
ሳችሁን በልታችሁ የምትቆርቡ ካላችሁ ትቀሰፋላችሁ" ሲሉ እየሰ
ማሁ ለቁርባን እወጣለሁ::
ከዚህ መለስተኛ እስር ቤት ማምለጫ ስለሚሆነኝ በጣም
ብፈራና ብጠራጠርም ቆርቤ መቀሰፉን ትንሿ ሕሊናዬ የመረ
ጠችው ይመስለኛል:: ይሁን እንጂ ቤተ መቅደስ ውስጥ ከጓደኞቼ
ጋር ተሰልፌ ሥጋ ወደሙን ልቀበል ስል ልቤ መሸበር ይጀ
ምራል:: "እግዚአብሔርዬ እባክህን አትግደለኝ!" እያልኩ በሆዴ
ቀሳውስቱ በአፌ የሚሰጡኝን ተሰጥኦ እቀበላለሁ::
ወደቤት ስሄድ አፌን ሸፍኜ፣ ከልጆች ጋር ሳልላፋና አር
ጥበት ሳይነካኝ እውላለሁ:: የምጫወተውም በእርጋታ ነበር::

ጀምበር እንደ ጠለቀች ቤት ገብቼ ራቴን በልቼ እግሬን ሳልታ
ጠብ ባገኘሁት ቡትቶ ጠረግ ጠረግ አደርግና እተኛለሁ:: በቆረ
ብኩ ማግሥት ድብን ካለ እንቅልፍ ላይ ነቅቼ ራሴን በሕይወት
ሳገኘው እግዚአብሔር እንደማረኝ አምናለሁ:: "ዛሬም እቆር
ባለሁ!"
"እሽ እንዳልክ!"
"ቁርሴን ስጪኝ::"
"እንደሱማ ነውር ነው ትቀሰፋለህ!"
"ትናንትና የኔታም እንደ አንቺ ብለውኝ ነበር:: እኔ ግን
አለሁ!" ስላት እናቴ በኃይል ትስቃለች:: በሳቅዋ መካከል መረታ
ትዋን እመለከታለሁ:: ወደ ጓዳ ይዛኝ ገብታ ቁርሴን ትሰጠኛ
ለች:: "ልጆች ገብተው እንዳያዩኝ ጠብቂልኝ" ስልም ዘብ እንድ
ትቆምልኝ አዛታለሁ:: ተመግቤ እንዳጠናቀቅኩ፡
"አንተስ ማንም አይችልህ የምትገርም ፍጥረት!" እያለች
ነጠላ አጣጥፋ ታከናንበኛለች:: ያለምንም ሸኚ ከአብሮ አደጎቼ
ጋር ወደ ትምህርት ቤት እንሄዳለን::
አስደሳችና ተወዳጅ ዕለታት ምንጊዜም ቢሆን አጭር
ናቸው፣ ቶሎ ያልፋሉ:: እንደገና ከፊደል ጋር ትንቅንቅ እንጀ
ምራለን:: ጠዋት ወደ ትምህርት ቤት መሄድ የሚቀፈኝን ያህል
ማታ ወደ ቤቴ መመለስ ያስደስተኝ ነበር:: ልክ የምንለቀቅበት
ደወል ሲደወል ከጓደኞቼ ሁሉ ቀድሜ ከቤተክርስቲያን ግቢ
በሩጫ እወጣና "አንደኛ!" ማለት ያስደስተኛል:: ይሁን እንጂ
አንዳንድ ቀን በርጬማዬን ወይም ጠርሙሴን ረስቼ ወደ ቤት
እመለስ ነበር::
የዕለቱ ትምህርት ሁልጊዜ የሚጠናቀቀው ሕይወቴን በሙሉ
በሕሊናዬ ተቀርፆ በቀረው "አባታችን ሆይ!" ፀሎት ነበር::
ከዚያም በወር አንዴ የምታሳርፈንን እመቤታችን ድንግል
ማርያምን ተማፅነን፣ ማሳረጊያችን "በሰይጣን ጉሮሮ አጥንት ይቀ
ርቀር፣ በየኔታ ጉሮሮ ጠጅ ይንቆርቆር" ብለን ሩጫችንን እና
ስነካዋለን::
በእንዲህ አይነት ስሜት ውስጥ እያለሁ ከአባቴ ጋር
መንገድ ላይ ከተገናኘን "ምነው ጠዋትም እንዲህ እየሳቅህ ስትሄድ
ባይህ!" ይልና ሊያግዘኝ በርጬማዬን ወይም ጠርሙሴን ይቀበ
ለኛል:: ሣቄ ተጋብቶበትም አብሮኝ እየሳቀ በፍቅር እጅ ለእጅ
ተያይዘን ወደ ቤታችን እንሄዳለን::
አብረውኝ ቄስ ትምህርት ቤት የተማሩትን ልጆች ጥቂቶ
ቹን እስታውሳለሁ:: ጃምቦና ሲራክ ቁንጮ ደግሞ በተለየ ገጠመ
ኛቸው ምን ጊዜም አልረሳቸውም::
ጃምቦ ከስቶኪንግ የተሠራ ትልቅ የጨርቅ ኳስ ነበረው::
ሁሌም በእረፍት ሰዓት ምትሮሽ ስንጫወት እሱ በረኛ ሆኖ እኔ
እለጋለሁ:: የእሱ የበረኛነት ፍቅር ተጋብቶብኝ እኔም በቅጡ
እለማመድ ነበር:: ቤታቸው ከትምህርት ቤታችን አጠገብ ስለነበር

በአረፍት ሰዓት ውሃ ለመጠጣት ወደ ቤቱ ሲሄድ ያስከትለኝና እናቱ ከአሹቂም ከቂጣውም ብለውን ወደ ትምህርት ቤታችን ቶሎ እንመለሳለን:: እሱ በዚህ ዕድሜውም ኃይለኛ ጡት የመጥባት ሱስ ነበረበት:: ይህን አመሉን ዘወትር ስለማይበት "ፉንጋይ! ለማንም እንዳትናገርብኝ በእናትህ?" እያለ ምስጢሩን እንድደብቅለት ይማፀነኛል::

"እሺ" እለዋለሁ ከልቤ፣ ቆሎዬን እየቃምኩ::

እናቱ እንደማፈር እየቃጣቸው "አሁን በስተእርጅና ቢቀርብህስ?" ይላሉ እንደምክር::

"አሳቅልሽም አንቺ ደግሞ!" ይልና ጡቱን ይጎርሳል::

ይሄንን ልማድ አባትየው በግድ እንዲያቆም አደረጉ:: በዚህ ምክንያት ጃምቦ ሐዘንተኛ ሆነ:: ፈዘዝ ማለትም ጀማመረው:: ጨርቅ ኳሷንም ትምህርት ቤት ይዞ መምጣት ተወ:: ትምህርት የመቀበል ቅልጥፍናውም ቀነሰ:: የሚገርመው፣ እናትየው የአባትየውን ሕግ ቢያከብሩም ጡታቸው እያጋተ አስቸገራቸው:: ልጃቸውም በጣም ስለሚያሳዝናቸው በድብቅ ቶሎ ያጠቡታል:: ቢሆንም እንደድሮው እንደልቡ ባለመሆኑ ሐዘንተኝነቱ እንደቀጠለ ነበር::

አንድ ቀን አባቱ እቤት ውስጥ ልብሳቸውን ይተኩሳሉ:: እናቱ ውጪ ተቀምጠው እህል ያበጥራሉ:: ጃምቦ ደጅ ቁጭ ብሎ ያንጎራጉራል::

"ተው ቻለው ሆዴ፤ ተው ቻለው ሆዴ

ሲያልፍ ለሚያልፍ ቀን ምነው መናደዴ..." እንጉርጉሮው የአባቱን ቀልብ ሳበ:: ብቅ ብለው ቢያዩ ጃምቦ ነው:: በጣም ተገርመውና ከልብ አዝነው "በይ ስጪው ጉድ እኮ ነው፤ 'ሲያልፍ ለሚያልፍ ቀን ምነው መናደዴ' ብሎ አንጎራጎረብኝ" አሉ ተደንቀው::

"አንተ፣ ምን ብለህ ዘፈንክ?"

"የአያሌው መስፍን አዲስ ዘፈን ነው:: በሬዲዮ ነው የሰማሁት::"

"ምን እንዳልክ ገብቶሃል?"

እንደ እስክስታ ወራጅ ትከሻውን እየሰበቀ ቆዘመ::

"ተነሺ ስጪው እንጂ ምን አፍጠሽ ታዪኛለሽ? ትሰቃለች እንዴ ደግሞ?! ጥርስሽን ያርግፈው እቴ!"

እናቱ ደስ ብሎአቸው እቤት አስገብተው አጠቡት:: እሱም ትምህርት ቤት መጥቶ ደስታውን አበሰረኝ:: ባሕርዩም እንደ ድሮዋ ተመለሰች፤ ፊቱ በደስታ አምሮ የጨርቅ ኳሷን ይዟት ነበር የመጣው::

ቁንጮ ደግሞ ምን ጊዜም ቢሆን ከአፉ ላይ እንደ ፒፓ የማያንጠለጥለው ጡጦ ነበረው:: በሕይወቴ ጡጦ ለመጀመሪያ ጊዜ ያየሁት ቁንጮ ሲጠባ ነበር:: የእኔ አስተዳደግ በእናቴ ጡት

ስለነበር የጡጦውን ጥቅም የነገሩኝ ጓደኞቼ ናቸው:: ይጣፍጥ እንደሆን ለማወቅ እንዲያቀምሰኝ ለመንኩት:: እሱ ግን እያጉተመተመ ሸሸኝ:: ቁንጮ እዚህ እንዲውል ተፈልጎ ቄስ ትምህርት ቤት መጣ እንጂ ከኛ በጣም ትንሽ ስለነበር ካልፈለገ አይማርም:: የኔታም አይናገሩትም:: አንድ ቀን አድፍጬ ጠበኩትና ጡጦውን ነጥቄ በፍጥነት መጥባት ጀመርኩ:: ቁንጮ መሬት ድብ ብሎ እየተንፈራፈረ ጩኸቱን አቀለጠው::

አወቀ ዱዱ "ወይኔ! ጡጦውን ነጠቀው!" ሲል ጮኸ::

እኔ ስጠባ፣ ቁንጮ ሲንፈራፈር የኔታ ተከለወልድ ፊት ለፊት አይተውኝ ኖሮ እጅ ከፍንጅ ተያዝኩኝ:: የጡጦውን ወተት በቅጡ ሳላጣጥም በዚህ ጥፋቴ ከፉኛ ተገረፍኩኝ::

በግድ የምጋተውን የቄስ ትምህርት 'ቀስ በቀስ ዕንቁላል በእግሩ ይሄዳል' እንደሚባለው ከሀሁ እስከ መልዕክተ ዮሐንስ ዘለቅኩ:: ወንጌልንም ሦስቴ ደገምኩ:: በዚህ ወቅት ከአብሮ አደጎቼ መካከል እነ ኃይሉ ዶሮ፣ አበረ ሻታ፣ ሲሳይ ነቢጥ፣ መኩዬ ቀጫጫው ዘመናዊ ትምህርት ቤት መግባት ጀምረዋል::

ከወንጌል ወደ አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት መግባት እንደማቻል ከእናቴ ጋር መከርኩ:: እሷም ጠዋት ጠዋት ወደ ቄስ ትምህርት ቤት ስሄድ ማላዘኔ ስልችቷት ስለነበር በትምህርት ቤቱ መለወጥ የፀባይ መሻሻል ይታይበታል ብላ ተስፋ በማድረግ በሃሳቤ ተስማማች:: አባቴም ዘወትር እርሐቅሜ ይዞ እኔን ማሳደጉ ታክቶት ስለነበር ሳያንገራግር "እንዴ! ከመዘገቡት ምን ችግረኝ፣ ለማስመዝገቢያ የሚሆን ገንዘብ ዛሬ የለኝም እንጂ" አለ::

"እኔ እከፍላለሁ!" አለች እማዬ:: ዘልዬ እቅፍ አድርጌ ሳምኳት:: "ኢዲያ! ፈሳም! ትምህርትህን ጠበቅ አርገህ ይዘህ መጀመሪያ እስኪ ሰውሁን!"

አባባሏ አልገባኝም:: ለውጡ ግን አስደስቶኛል:: ወዲያውኑ ቅድመ ዝግጅቴን ጀመርኩ:: ሰሙኑ ለጥታኝ ፀጉሬን ተማሪ ቁርጥ ተስተካከልኩ:: ቁንጮዬንም ለዘለዓለሙ ተሰናበትኳት:: በወቅቱ የአራተኛ ክፍል ተማሪ የነበረው ከበደ ደብተሩ ላይ አንድ ማሳሰቢያ ጻፈልኝ:: 'ይህ ደብተር የተማሪ ተስፋዬ ዜራሞ ደብተር ነው:: ማንም እንዳይነካ:: የነካ አርባ ጅራፍ ይገረፋል::' ቆጥሬ አንብቤው ተገቢው ማስጠንቀቂያ በተገቢው ቦታ ላይ በመስፈሩ ተደሰትኩኝ::

በዚህ አኳኋን የቄስ ትምህርቴን "ዊዝድሮው" አድርጌ ዳዊት ሳልደግም ከሳቴ ብርሃን አንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ዜሮ ክፍል ገባሁ::

ጆሮ ቆራጭ

"ልጅን በሚሔድበት መንገድ ምራው፤ በሸመገለ ጊዜ ከእርሱ ፈቀቅ አይልም፡፡
መጽሐፈ ምሣሌ ምዕራፍ 11:16

የአባባ ጃንሆይ የልደት ቀን ነገ በመላ አገሪቱ ስለሚከበር፣ በዋዜማው አዲስ አበባ በልዩ ልዩ ትዕይንት ደምቃለች፡፡ አውራ ጎዳናዎችዋ የወታደራዊ ማርሽ ባንዶች ዜማ ያስተጋባሉ፡፡

እኔና ሲሳይ ጎቢጥ ከጓደኞቻችን ጋር ድብብቆሽ ስንጫወት "ነገ እኮ በዓል ነው፡፡ ዛሬ ወደ መስቀል አደባባይ ብንሄድ ሙዚቃ ስንሰማ ውለን መምጣት እንችላለን" አለኝ፡፡

"ኧረ?! ማን ሂዱ አላችሁ ተብለን ብንገረፍስ? ቀጢሳውና ቁልጭ ገና ሳይነኳቸው ነው እሚለፈልፉት!"

"እኔና አንተ ብቻ እኮ ነን እምንሄደው፡፡ ልክ ቀጢሳው ኩኩሉ ሲል ተደብቀን በጨነቀ ሱቅ አድርገን፣ የቂርቆስን አደባባይ አቋርጠን ወደ እስጢፋኖስ ሽው እንበል፡፡ ደግሞኮ እዚያ የክቡር ዘበኛ (ክ.ዘ) ሙዚቃ ከሆነ አበበ ቢቂላ ሊመጣ ይችላል፡፡ አበበ ቢቂላን ማየት አትፈልግም?..."

በጣም ጓጓሁና ተስማማሁ፡፡

ቀጢሳው "ኩኩሉ!"

"አልነጋም" እያልን እኛ እምንደበቅ መስለን ባስብነው አቅጣጫ እጥፍ አልን፡፡ ኃይሉ ዶሮ እንቅልፍ ባልጠገበ እቅል እየተንገዳገደ ሊደበቅ ወደራሳቸው ግቢ ገባ፡፡ ሌሎቹ በየስርቻው መወታተፉን ያዙ፡፡

እኔና ጎቢጥ እየሮጥን መሿለኪያን እጥፍ ካልን በኋላ ትንፋሻችንን ለመዋጥ ቆምን፡፡ መስቀል አደባባይ ስንደርስ ልክ ጉቢጥ እንዳለው የማርሽ ባንድ ሙዚቃ ይጫወታል፡፡ በደስታ እየፈነደቅን ተመልካቾች መካከል ተቀላቀልን፡፡ እንዳሰብነው የክብር ዘበኛ ሙዚቀኛ ቡድን ነው፡፡

የባንዱ አባላት በባለቡሽ ባርኔጣቸው ላይ የአንበሳ ጎፈር ከምረዋል፣ በነበርዲን ሱፍ ዩኒፎርማቸው አጊጠዋል፡፡ በጥቁር ሱሪያቸው ላይ ባለቀይ ጨርቅ ቁልቁል እስከ ቁርጭምጭሚታቸው በመስመር ተለፍቷል፡፡ በትከሻቸው ላይ ደግሞ የአንበሳ ጎፈር ዘንፋል ብሎ ይታያል፡፡ የተወለወለ ቀይ ቡት የቆዳ ጫማ ተጫምተዋል፡፡

በርካታ ጣዕመ ዜማዎች ካሰሙን በኋላ ፊታቸውን ወደ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ስታዲየም መልሰው ወደፊት መራመድ ጀመሩ፡፡ እኔና ጎቢጥ እንዳንጠፋፋ እጅ ለእጅ ተያይዘን ተከተልናቸው፡፡

"እ! ወደ ፒያሳ እየሔድን ነው፡፡"

"አንተ እንዳንጠፋ?!"

"አንተ ደሞ *ቡካቲያም ነሀ!"

"ኧረ *ቦክቼ እኮ አይደለም፡፡ እንዳንጠፋ ስጠነቀቅ ነው፡፡"

ትከሻዬን አቅፎ እየደባበሰኝ "ምን መሰለሽ ፋንጋዬ፣ እኔ ሁሉንም መንገድ አውቀዋለሁ፡፡ አሁን በፒያሳ እንሂድና በአራት ኪሎ አድርገን በቤተመንግሥት በኩል አልፈን እዚህ እስጢፋኖስ እንመጣለን፡፡ ምንም አትፍራ፡፡ ደግሞ ሱቆቹ ውስጥ ቆንጆ ቆንጆ መጫወቻዎች አሉ፣ እናያቸዋለን፡፡ ምናለ በለኝ አበበ ቢቂላን ደግሞ ፒያሳ እናገኘዋለን"

ግማሽ አምሮት፤ ግማሽ ፍርሃት ይሰማኛል፡፡ እጁን ጭብጥ አድርጌ ይዤው በዕቅዱ ተስማማሁ፡፡ከካምቦሎጆ በኋላ ያለው መንገድ ለኔ አዲስ ነው፡፡ ጎቢጥን እጠይቀው ጀመር፡፡ "እሺ ይሄ ሠፈር ማን ይባላል?"

"ይኸው እያየኸው! ጋንዲ ሆስፒታል እያለ ወደ እዚያጋ ደግሞ ስንሄድ ሲኒማ ቤት አለ፡፡ ወደላይ የሚወስደው መንገድ ቸርችል ጎዳና ይባላል፡፡ ወደ ፒያሳ የሚያደርሰው መንገድ እሱ ነው፡፡ ምንም አትፍራ እኔ መንገዱን በደንብ አውቀዋለሁ፡፡ ከአባቴ ጋር ቤላ ሆስፒታል ሄጄ መምጣቴን አልነገርኩህም? አባቴ ደግሞ ክ.ዘ አይደል? ሁሉንም መንገድ አንድ በአንድ እያሳየኝ እየተንሸራሸርን ነው የሔድንበት፡፡ ብዙ ጊዜ ተመላልሼበታለሁ፡፡ ከኔ ጋር ከሆንክ አትጠፋም፡፡ ሙዚቀኞቹ ፒያሳ ላይ መጫወታቸውን እንኳ ቢያቆሙ እኔ መልሼህ ወደ ሠፈራችን እንመጣለን፡፡"

"ጎቢጥ፣ ከእማዬና ከአባዬ ጋር ብዙ ጊዜ መርካቶ መሄዴን ታውቃለህ አይደል? እኔም ከሠፈራችን እስከ መርካቶ ያለውን መንገድ በደንብ አውቀዋለሁ" አልኩት፡፡ እኔ ግን መርካቶን ባየሁት ቁጥር ሁሌም አዲስ ስለሚሆንብኝ ትክክለኛ ምስሉን በዚያን ጊዜ ህሊናዬ መዝግቦ አይይዝልኝም፡፡

"ልክ ነህ መርካቶን በደንብ ታውቀዋለህ" አለኝ፣ እኔ እንዳመንኩት እያመነኝ፡፡

በቸርችል ጎዳና አቋርጠን ወደፊት ጉዞአችንን አቀናን፡፡ የሙዚቀኞቹ የፊት መሪ ዘንጉን ሽቅብ እያነነ መልሶ እየቀለበ፣ እንደገናም እንዳልፈለጋት፣ እርሷ ግን እንደፈለገችው ከአየር ላይ ስትመለስ መልሶ እየቀለባት በአንገቱ ላይ እያሽከረከራት በቄንጥ ይራመዳል፡፡ ተከትለናቸው ፒያሳ ገባን፡፡

በርካታ ሕፃናት ከሠፈራችን ተነስተን በሙዚቀኞቹ መሪነት እስከ ዓለም ዳር በሚያደርስ ጉልበት መጓዙን ቀጠልን፡፡ አሁን ረሃብ የለም፣ መድከም የለም፣ ይቆጡኛል እጠፋለሁ ብሎ መስጋት የለም፡፡ የራሳችንን ነፃነት በተግባር አውጀን በደስታ

ቡካቲያም፤ ፈሪ፡፡
ቦክቼ፤ ፈርቼ፡፡

እየፈነጠዝን ዜናውን በትክሉ ለመጨለፍ እንደቋመጠ ጋዜጠኛ ከፊትም ከኋላም እየቀደምን ከጥበቡ ማዕድ እንቋደሳለን፡፡ በጣም ደስ የሚሉ ብዙ መዝሙሮች በኅብረት እየተዘመሩ ፒያሳን አቋርጠን አንድ ትልቅ ሃውልት ያለበት ሰፊ አደባባይ ደረስን፡፡

"ይኼ ምንድነው?"

"የምኒልክ ሃውልት፡፡"

"ማናቸው ምኒልክ?"

"የአባባ ጃንሆይ እባት፡፡" አለኝ ሲሳይ ኀቢጥ በእር ግጠኝነት፡፡

ይህንን ስንባባል የፖሊስ ሠራዊት ማርሽ ባንድ ደረሰ፡፡ ሁሉቱም ባንዶች ከአደባባዩ ማዶና ማዶ ቆመው ለጥቂት ደቂቃዎች የሙዚቃ ጥታቸውን ከቀያየሩ በኋላ በኅብረት አስደሳች ዜማ ያፈልቁ ጀመር፡፡

ከመስፍን ሐረር ጉዳናም ሆነ ከደጎል አደባባይ ወይም ከሌላ አቅጣጫ የሚመጡ እንደ ሴቼንቶ፣ የቤትም ሆነ የንግድ መኪና እንዳያልፍ ትራፊክ ፖሊስ መንገዱን ዘግቷል፡፡

"ረጅም ዕድሜ ለጣሀዩ ንጉሣችን!" አሉ አንድ እዛውንት፣ የሚወርድ ዕንባቸውን እያበሱ፡፡

የኅብረት ዝማሬው ሲያበቃ ሙዚቀኞቹ ጥታቸውን ቀየሩ፡፡ ከ.ዘ. ወደ አራት ኪሎ አቅጣጫ ሲጓዝ፣ ፖሊስ ቸርችል ጎዳናን ቁልቁል ተያያዘው፡፡

በዚህ መካከል እኔና ሲሳይ ኀቢጥ ተጠፋፋን፡፡ ምንም አልጨነቀኝም፡፡ ነፍሴ በዚህ ሰዓት እምትናገረው በሙዚቃ ቋንቋ ስለነበር፣ የጀመርኩትን ማዕድ ለመቀፀል ክቡር ዘበኛን ተከትዬ ሄድኩ፡፡ ባንዱ አንድ አካባቢ እንደደረሰ እንድ ሁለት ዜማ ካለማ በኋላ አሣረጉ፡፡ ማክ በሚባል በጣም ትልቅ መኪና መጫን ጀመሩ፡፡

"ይሔ ሰፈር ማን ይባላል?"

"ስድስት ኪሎ፡፡"

"ቂርቆስ በየት በኩል ነው መንገዱ?"

"አ! አንተ ጠፍተሃላ? እኔ አላውቀውም፡፡"

ይህን ጊዜ ነበር የባነንኩት፡፡ ለካ ጠፍቻለሁ! በዙሪያዬ የነ በሩትን በሙቶዎች እሚቆጠሩ ሕፃናት ታኘሁ፡፡ አንድም የሰፈሬ ልጅ የለም፡፡ ፍርሐት ወረረኝ፡፡ ልጆቹ ሁሉ በየአቅጣጫው ሲበተኑ፣ ብቻዬን ቀርቼ ሲመሽና ጅብ ሲበላኝ ታየኝ፡፡ ጅንበር ማዘቅዘቅ ጀምራለች፡፡ ማልቀስ ጀመርኩ፡፡ መንገደኛው ምን እንደ ሆንኩ ይጠይቀኛል፡፡

"ጠፋሁ!"

"ሰፈርህ የት ነው!?"

"ቂርቆስ!"

"እ! ቂርቆስ?! ዛሬ ጅቡ በላኝ አትልም?" ይልና ጥሎኝ በራሱ ሃሳብ ተወጥሮ ወደ ጉዳዩ ቱር ይላል፡፡

አንድ አንካሳ ዓይነ ሞጭሟጫ ሰውዬ ጠጋ አለኝና «ምን ሆነህ ነው? ይሄኔ ጠፍተህ ይሆናል ከውካዋ!..." እያለ በስድብ አጣደፈኝ፡፡

ዝም አልኩት፡፡

"አይሂሂ መቆጣትህ ነው አንት ምናምንቴ?! ስንተኛ ክፍል ነህ?"

አልመለስኩለትም፡፡ ጠጅ ጠጅ ከሚሸተው ትንፋሹ ለመሸሽ ትንሽ ራቅ አልኩኝ፡፡

"ምንድነው? ምን ሆነህ ነው የኔ ቆንጆ?" ከኋላዬ ሩህሩህ የሴት ድምፅ ተሰማኝ፡፡

ለማንም መልስ ላይለጥ የቆረጠው ልቤ እኝህን ባለለማያዊ ሻሽ ሴትዮ ሳይ ልቤ ቷ ብሎ ተከፈተ፡፡ በቅፅል ስሜ ስለጠሩኝ የሚያውቁኝ መሰለኝ

"ጠፋሁ!" አልኳቸው በልቅሶ ዜማ፡፡

ደረታቸውን ደጋግመው ደቁና "አዬ እናትህ! እች እምዬ ይሄኔ ምን ውጧት ይሆን?!" አሉና ከያዙት የተጠበሰ በቆሎ እሸት ሰጡኝ፡፡

'ብልጥ ልጅ የሰጡትን እየበላ ያለቅሳል' እንዲሉ፣ እሸቱ ረሃቤን ስለቀሰቀሰው የልቅሶ ዜማዬን ሳልስት በቆሎውን እየፈለፈልኩ መቃም ጀመርኩ፡፡

"ዝም በል! በቆሎዬን እየበላ ያለቅሳል እንዴ? ምንም አትሆንም አይዞህ፡፡ እኔ እናትህ እያለሁ? ዝም በል" ፈገግ ብለው አካባቢያችንን ቃኙ፡፡

አንድ ሰውዬ በአጠገባችን ሊያልፉ ... "ጤና ይስጥልኝ?" አሏቸው፡፡

"እግዜሃር ይመስገን ምነው በደህና?"

"ኧረ እኔስ ምንም አልቸገረኝ፡፡ ይሄ ልጅ ጠፋሁ ብሎ ቢያለቅስ፣ እርሶ ወደታች ስለሚሄዱ፣ እሄዱበት ድረስ ይዘውት ሄደው ለሌላ ሰው አደራ ብለው እንዲሸኙት ነው እማስቸግሮት፡፡ እኔ ይዤው እንዳልሄድ እዚህ ሆስፒታል ልገባ ነው" አሏቸው፡፡

ሰውዬው "ሰፈርህ የት ነው?" አሉኝ፡፡

"ቂርቆስ!"

"አቤት! ከዚያ እዚህ ምን አመጣህ? አይ የልጅ ነገር! ይብላኝላት ለናትህ! ቀጣፊ! ይሄኔ ወላጆችህ ሳያውቁ ነው ተደብቀህ የወጣኸው?"

"ሲሳይ ኀቢጥ ነው እንሂድ ያለኝ፡፡"

"ማን ነው ሲሳይ ኀቢጥ?" አሉና ሴትዮዋ ትንሽ ፈገግ ብለው፣ ሳልነግራቸው ለሰውዬው አደራ ሰጥተውኝ ሄዱ፡፡

"እሺ ጀግናው ተከተለኝ" አሉኝ ሰውየው፡፡

በረጃጅም ቅልጥማቸው እንዴ እሚራመዱትን እኔ እሳቸው ላይ ለመድረስ በሶምሶማ ሩጫ መከተል ነበረብኝ:: በተረት የምሰማቸው ጆሮ ቆራጩ ለውዬ ትውስ አሉኝ:: ቀና ብዬ ለውየውን አየኋቸው:: ፊታቸው እንደ ቁመታቸው ረጅም ነው:: ትልቅ ጠባሳም አለባቸው:: አናታቸው ላይ ጎፈር የሌለው ባለ ቡሽ ባርኔጣ አድርገዋል:: ባለፈሮ ጫማቸው አስፋልቱ ላይ ያለውን አሸዋ እየከካ ያደቀዋል::

"ምን ታየኛለህ?" ብለው ቁልቁል ሲያፈጡብኝ ጨነቀኝ::

"እማትረቡ! ቢነግሯችሁ ቢዘከሯችሁ አይገባችሁ ባለ ጌዎች!"

ሌሎችን የሚሰድቡ ይመስላል፣ ግን ከኔ ጋር ናቸው::

"እኔም አለሁበት?"

"አንደኛው አንተው ነህ!"

ተፋጠጥን:: የምለው አጣሁ::

"የኔ ሰፈር እኮ እርሶ ሰፈር አይደለም:: የኔ ሰፈር ቂርቆስ ነው::"

"የትም ይሁን፣ ከወላጆቹ ፈቃድ የሚወጣ ልጅ አይረባም:: ጆሮውን መቆረጥ አለበት!" ሲሉ ጆሮዬ ላይ ድምፃቸው አስተጋባ::

በጣም ፈራሁ:: ለማምለጥ ፈትለክ ስል አደናቀፈኝና ወደ ፊቴ ተደፋሁ:: ግንባሬ ከአስፓልቱ ጋር ተጋጨ:: ህመሙ የሥራ አካላቴን ሲያናውጠውና ጩኸቴን ስለቀው አንድ ሆነ::

ከጩኸቴ በላይ "ሽንብራው ፈለሰ!" የሚል ድምፅ ከበስተኋላዬ አስተጋባ:: ጆሮ ቆራጩ በሁለት እርምጃ ደርሰው ብብትና ብብቴን ይዘው አነሱኝ:: ፀጥ ብዬ ዙሪያዬን ተመለከትኩ:: የፈሰሰ ሽንብራ የለም:: ስወድቅ በደረሰብኝ ጉዳት ህመሙ በዝቶብኝ ስለነበር ማልቀሴን ጀመርኩ::

"እንዴ! እንዴት ወንድ ልጅ ሆነህ ታለቅሳለህ?!" አሉኝ ጆሮ ቆራጩ ቁልቁል እያዩኝ:: ዓይኖቻቸው ይስቃሉ እንጂ አልታዘቡኝም::

ወዲያውኑ ፀጥ አልኩኝ "ወንድ ልጅ ለካ አያለቅስም?" እያልኩ በሆዴ::

"እርቦሃል ማለት ነው:: ወንድ ልጅ ቶሎ እንባው የሚመጣው ሲርበው ነው:: ና!" አሉኝና በቀኝ እጃቸው ግራ እጄን ይዘውኝ ዳቦ ቤት ገቡ::

ሁሌ እንደማደርገው በቃኝ አላልኩም:: ሆዴ የዳቦ ነገር ሲነሳበት ይሞረሙረኝ ጀምሯል::

ባለአራት ፍራንክ ትልቅ ዳቦ ገዙና ሰጡኝ:: ተቀብዬ አጣድፌው ጀመር:: እኔ ማዕድ ላይ ስለሆንኩ ጆሮ ቆራጩ ዝም ብለውኝ ስንሔድ አንድ ትልቅ ሃውልት'ጋ ደረስን::

አንዲት በአለባበሷ ጎስቆል ያለች ወጣት ወደ ታች አቅጣጫ ስትሄድ "ጤና ይስጥልኝ የእኔ እህት!" አሏት ጆሮ ቆራጩ::

"ዛሄር ይመስገን!::"

"ወዴት ነው እምትሄጂው?"

"ምነው በደህና ጠየቁኝ?"

"ይሄ ልጅ ሰፈሩ ጠፍቶበት ነው:: እኔ ከስድስት ኪሎ እዚህ ድረስ ይዤው መጣሁ:: ወደታች እምትዘልቂ ከሆነ አብሮሽ ሄዶ ከዚያ ለሌላ ሰው አደራ ብለሽ ወደ ቂርቆስ እንድትሸኝልኝ ነው መንገድሽን የጠየኩት::"

"እኔ እስጢፋኖስ ድረስ ነው እምሄደው::"

ቀና አልኩና "እስጢፋኖስ ከደረስኩማ ሰፈሬን አውቀዋለሁ!" አልኩ ዳቦዬን እያላመጥኩ::

"ዝም በል! ከውካዋ! ጆሮውን መቆረጥ አምሮታል መሰለኝ" ሲሉ፤ በፍርሃት ተሸብሬ እንደገና ማልቀስ ጀመርኩ::

"እረ ዝም በል! አታሳዝንብን:: የምታኝከውን ዋጥ! ወንድ ልጅ እያላመጠ አያለቅስም" ሲሉኝ ዝም አልኩ:: ያላመጥኩትን ዋጥኩና ሌላ ገመጥኩ::

"አንተ ቀጣፊ፣ አዋቂ ጨዋታ መካከል አትግባ" ብለው ገሰጡኝና ሴትዮዋን "እስጢፋኖስ ድረስ ከወሰድሽው በኋላ ለሌላ ሰው አደራ ብለሽ ወደ ቂርቆስ ስደጂልኝ::"

"ካገኘሁ እሺ::"

"ታገኛለሽ እንጂ:: ወይም ለገሀር ድረስ እሚወስደው ካገኘ ድልድዩን ተሻግሮ ይሄዳል::"

እኔ በሆዴ "ካምቦሎጆ ከደረስኩ በኩባንያ አድርጌ በዲቴል በር ቂርቆስ መሄድ እችላለሁ" አልኩ::

"እሺ!" አለችና ሴትዮዋ በቀጭንና በሻካራ እጇ ግራ እጄን ያዘችኝ::

በድጋሚ "አደራ!" አሏትና ጆሮ ቆራጩ እኔን ቁልቁል እየገረመሙኝ "አንተ ቀጣፊ ወየውልህ ሁለተኛ ትጠፋና አንተን አያድርገኝ! ድጋሚ ከተገናኘን ሁለቱንም ጆሮህን ነው የምቆርጠው!" ድምፃቸው ውስጥ ግን ክፋት አያስተጋባም::

በዚያ የልጅነቴ ወቅት እንዲህ ለልጅ ፍቅራቸውን እንጂ ፊታቸውን በፍፁም ከማይሰጡ ትልልቅ ሰዎች ጋር በተለያዩ አጋጣሚዎች ፊት ለፊት ተገናኝቻለሁ:: እነሱ ለእኔ እውነተኛዎቹ የመጪው ትውልድ ወላጆች ነበሩ::

ጆሮ ቆራጩን ከተሰናበትን በኋላ፣ ፍርሃቴ ሁሉ ለቀቀኝ:: ሴትዮዋ በዚያው ሻካራ እጇ ጥርቅም አድርጋ እንደ ያዘችኝ መሔድ ስንጀምር ቀና ብዬ አየኋትና «ይኼ ምንድነው?» ዞሬ ሃውልቱን እየተመለከትኩ::

«እ?!» አለችኝ በመደነቅ ስሜት ቁልቁል እያየችኝ «የኛ ቱሪስት! ትጠይቃለህ ደግሞ፣ ይኼ ሃውልት አራት ኪሎ ይባላል

እያልኩ ለአንተ ሳስረዳ እዚሁ ተገሽሬልህ ልደር?!» እጄን ሳብ አድርጋ ቁልቁል መራመድ ጀመረች::

በዚያ ትርምስ አንድም ቃል ሳትተነፍስ በሕዝቡ መካከል እየተሽለኮለክን አለፍን:: ዳቦዬን ጨረስኩ:: ውሃ ጠማኝ:: በምንሄድበት መንገድ አንዱ ግቢ ውስጥ የቧንቧ ውሃ ድምፅ ሿ ሲል ሰማሁ::

"ውሃ ልጠጣ?!" አልኳትና ከእጇ አምልጬ አጠገባችን ባለው ግቢ ዘው ብዬ ገባሁ:: "ምን አይነት ቢራቢሮ ፍጥረት ነው?..." እያለች ተከተለችኝ:: ከቧንቧው አጠገብ ውሃ ሲቀዳ ያገኘሁት እኩያዬ የሚሆን ልጅ በመሆኑ ውሃ እንዲያጠጣኝ ጠየኩት:: እሷም ደርሳብኝ ለመነችልኝ:: ልጁ በጣሳ ከባልዲው ጠልቆ ሰጠኝ:: ጠጥቼ እንደጨረስኩ እጄን ጥብቅ አድርጋ ይዛኝ ተመልሰን ወደ መንገዱ ወጣን::

ከፊት ለፊታችን ባለው ትልቁ ግቢ በር ግራና ቀኝ ላይ ቀጥ ብለው የቆሙትን የክቡር ዘበኛ ወታደሮች አየሁና "ይሄ የማን ቤት ነው?"

"የአባባ ጃንሆይ ቤት ነው:: ታላቁ ቤተ መንግሥት ይባላል::"

"ውይ! የአባባ ጃንሆይ ቤት ነው? በናትሽ! በናትሽ! ሄደን እንጨብጣቸው?!"

ከትከት ብላ ሳቀች:: 'የደላው ሙቅ ያኝካል' ጃንሆይ እንዳንተ ሥራ ፈት መሰሉህ? በል ልጄ እኔ እንዳንተ አልደላኝም:: ፈጠን ፈጠን ብለህ ተራመድ:: ለመሆኑ ምን ልታደርግ ከቂርቆስ እዚህ ድረስ መጣህ?"

"ውይ! ግን ተይው!!"

"ለምን?"

ቅንድቤን በጣቴ ጠቆምኳት::

"ቅንድብህ ምን ሆነ?"

"እ! አማላቅ መሰለሽ? እማማ ረታሽ ነግረውኛል 'ኮ::"

"ምን ነገሩህ እማማ ረታሽ?"

"ጃንሆይ ካገኙኝ ለቀሪጥ..."

ሳቅዋን መቆጣጠር አልቻለችም:: "እንደው ለመሆኑ ምን ልታደርግ ነው ከዚያ እዚህ ድረስ የመጣኸው?" አለችና በአደፈ ነጠላዋ ዕንባ ያቀረሩ ዓይኖችዋን አባበሰች::

ምንም ሳልፈራት ስለ አጠፋፌ እውነተኛውን ምክንያት ነገርኳትና "እኔ'ኮ ሙዚቀኞቹ ከተማዋን ዞረው ተመልሰው እተነሱበት ቦታ ላይ ሲበታተኑ ሰፈሬ መመለስ አያቅተኝም ብዬ ነው:: ሲሳይ ኀቢጥን ግን ሳገኘው አለቀውም::"

"ማነው ደሞ ሲሳይ ኀቢጥ? እቤት ስትገባ አባትህ ትንሽ ሳያቀምሱህ አይቀሩም::"

"ኀቢጥ ካቃጠረ እገረፋለሁ፤ ካላቃጠረ ግን ማንም ስላላየኝ አልገረፍም::"

"በል ዝም በል!" አለችኝና በራሷ ሃሳብ ጭልጥ አለች:: አረማመዷ ፈጣን ባለመሆኑ ለጉዞዬ ብዙም አላስቸገረኝም:: ውሃ በብዛት ስለጠጣሁ ሆዴ ውስጥ ሲንቦጫቦጭ ይሰማኛል:: መኪናዎቹ በአጠገባችን ሽው እያሉ ሲያልፉ አንዲት ሃሳብ መጣችልኝ:: በመኪና የመጓዝ ልምዴን ላካፍላት ፈለኩ:: "አባቴ መርካቶ ለባለ ሲሼንቶ ስሙኒ ከፍሎ ጭኑ ላይ አስቀምጦኝ ብዙ ጊዜ ወስዶኛል:: ታዲያ ሲሼንቶ ውስጥ ሆኜ ሰው ሁሉ ወደ ኋላው ነው የሚሔደው:: አሁን እኮ መኪናው በአጠገባችን ሲያልፍ እኛ ወደኋላ እየሮጥን ነው መኪና ውስጥ ላሉት ሰዎች የምንታያቸው::"

ከትከት ብላ ሳቀች:: ነጠላዋን ተከናንባ በሳቅ በሚያበሩ ዓይኖቿ እያየችኝ "አንተ እዚህ ትፈላሰፋለህ:: እናትህ ግን ይሄኔ..." አለችና በረጅሙ ተንፍሳ ጉዞዋን ቀጠለች::

እኔ ግን ወሬዬን ቀጠልኩ:: "ደግሞ 'ኮ ሰው ብቻ መሰለሽ ወደኋላ እሚሄደው? ሜዳውም፣ ቤቱም፣ ዛፉም፣..." ስል አንድ ውሻ ባጠገቤ አለፈ:: "ውሻውም ጭምር ነው" ስላት ዳግመኛ ሳቋ አሸነፋት::

"አንተ ኀል ጥርስ! አፍህን ዝጋ" አለችኝ::

"ጥርሴ'ኮ ተሰብሮ አይደለም!"

"ታዲያ ምን ሆነህ ነው?" ጨዋታዬን ወዳዋለች::

"ሰባት ዓመት ስለሞላኝ ነው የተነቀለው::"

"እንዴት ተነቀለ?"

"በጣም ሲነቃነቅ እማዬ በክር ካሰረችው በኋላ፣ አባበለችኝ አባበለችኝና ሳብ አደረገችው" አልኩና፣ ጥርሴን እንደ ምነቅል ሁሉ ስወራጭ እጄ ከእጇ አፈተለከ:: መልሳ አልያዘችኝም::

"የተነቀለውን ጥርስህን የት አደረከው?"

እኩል እየተራመድን አንጋጥጬ አሳየኋትና "ለወፊቱ ሰጠኋት:: የርሷን እንድትሰጠኝ" አልኩና በመዝሙር፣

ወፌ! ወፌ! የኔን ጥርስ ላንቺ!

የንቺን ጥርስ ለኔ ብዬ ጣራ ላይ ወረወርኩት አሁን ይበቅልልኛል::"

"መቼ ነው የተነቀለው?"

"ድሮ! እንዲበቅልልኝ ጠዋት ጠዋት በአመድ እየታሸልኝ ነው::"

"ወሬኛ ቢጤ ነህ፤ ስምህ ማነው?"

"ተስፋዬ ዜራሞ::"

"ዜራሞ ደግሞ የምን ስም ነው?"

"የአባቴ::"

"እናትህስ ማን ይባላሉ?"

"ባሎቴ ጋጋ"

"እንዴ'! አንተ አውቅሃለሁ:: ስምህ ፋንጌ አይደለም?"

"ተቀይሯል! አሁን እኮ አንደኛ ክፍል ነኝ"

"እናትህ ጉልት እንጀራ ይሸጣሉ አይደል?!"

"አዎን::"

"ከቦኖ ውሃው አጠገብ አይደለም መደባቸው?"

"አዎን:: ከርሷ አጠገብ እማማ ብርሌ ናቸው እሚቀመጡት:: ከዚያ በኋላ እማማ ሸቃሽ..."

"ዝም በል! ተዋውቀናል" አንተ ዙረታም ቆይ ዋጋህን ታገኛታለህ" አለችኝና ሳቅ ጨዋታውን አቁመን በፍጥነት መራመድ ጀመርን::

መናፈሻው አካባቢ ስንደርስ በራሷ ሃሳብ ተመስጣ ቆመች:: መንገድ የጠፋት መሰለኝና ልረዳት ፈለኩ:: "መንገዱ ጠፋብሽ እንዴ? ቆይ በአንዴ አሳይሻለሁ" አልኩና ምራቄን ግራ እጄ ላይ ተፋሁ:: በቀኝ እጄ ምራቄን በካራቴ ስመታ፣ ምራቁ አብዛኛው ወደ መናፈሻው ተረጨ፤ ወዲያው ወደላይ ቀና ብዬ አየኋትና "በዚህጋ እንሂድ::"

በሙዚቃዊ ሳቅዋ አስተጋባ:: በዚያው ሻካራ እጅዋ ክንዴን ይዛኝ "በእንዲህ አይነት ጨዋታ መንገድ ይፈለጋል? የጠፋ ዕቃ ነው እንጂ::"

"እረ? መንገድም ይፈለጋል!" አልኳትና አንዱን የወደቀ ቆርኪ በእግሬ በሰኞ ማክሰኞ ጨዋታ ስልት መታሁት::

"በምራቅ መንገድ ማወቅ ከቻልክ ለምን ቅድም ከስድስት ኪሎ ወደ ቂርቆስ ለመመለስ አልተጠቀምክበትም?"

"ቅድም እኮ ደንግጬ ነበር:: ባልደነግጥ ኖሮ በምራቄ ምልክት እሄድ እሄድና ሰፈሬ ግብት እላለሁ!" በፈጣን ድምፅ ነቃ ብዬ መለስኩላት:: በራስ መተማመኔ እየጨመረ ነበር::

በፈገግታ እያየችኝ "መልስ አታጣም መቾስ" አለቺኝ:: በምራቄ አቅጣጫ መሪነት በጠቆምኳት መንገድ ቁልቁል ይዛኝ ተጓዘች:: ሁለት የክቡር ዘበኛ ወታደሮች ግራና ቀኝ ጠብመንጃዎቻቸውን ይዘው ቀጥ ብለው የቆሙበት በር ላይ ደረስን:: «ይኼም የአባባ ጃንሆይ ቤት ነው?» ጠየኳት መሪዬን::

«አንተ ቆቅ ነህ!» ኢዮቤልዩ ቤተመንግሥትን ታውቀዋለህ?» ጠየቀችኝ::

«እዎን!» አልኳት፤ ግን ውሸቴን ነው::

የአዋቂነት መንፈስ በሠራ አካላቴ ናኘ:: እስጢፋኖስ አካባቢ ደረስን::

"ከዚህ በኋላ ባቡር መንገዱን ከተሻገርኩኝ ሰፈሬ መድረስ እችላለሁ"

"አሁንማ ቤትህ ካላደረስኩህ አልመለስም ሆ! የትዬ ባሎቴ ውስታ!" አለች ግማሽ ለራሷ እያጉተመተመች::

"እረ! መጥፋቴን ነግረሽ ልታስገርፊኝ" ብዬ ማልቀስ ጀመርኩ::

"ዝም በል! አሁን እኔ ባላደርስህ ሊቀርልህ ኖሯል? አታይም፣ መሽቷል እኮ!" ማልቀስ መጀመሬን አይታ "በቃ አትነፋረቅብኝ መሿለኪያን እንዳሳለፍኩህ ብቻህን ትሄዳለህ::"

እንዳለችውም መሿለኪያን እንዳለፍን ቆማ እያየችኝ እኔ በልጅ እግር በሶምሶማ ሩጫ ወደ ሠፈሬ ሄድኩ:: ጨልሟል ግን ጨረቃ ሙሉ ብርሃንዋን ፈንጥቃለች:: ትከተለኛለች:: ስሮጥም ከጎን ከጎኔ እያበራችልኝ ሠፈር ደረስኩ:: ጨረቃ ሁሌም ማታ ማታ እኔን መከተል ትወዳለች::

ሦስት ልጆች በዕለቱ ጠፍተን፣ የተገኘው ሲሳይ ኀቢጥ ብቻ ነው:: ኃይሉ ዶሮ የደረሰበት አይታወቅም::

ቀጢሳው የኔን መምጣት በርቀት ሲያይ ለቤተሰቦቼ ለመናገር ወደእኛ ቤት ሮጠ:: መኩዬ ቀጫጫው በፍጥነት እኔ'ጋ መጥታ ስለ ሠፈራችን የዕለት ሁኔታ መረጃ ሰጥታኝ የት እንዳመሸሁ ጠየቀችኝ:: መልስ ሳልሰጣት ከእኛ ቤት ጎረቤቱ ሁሉ ተግተልትሎ ወጣ:: አባቴ እሳት ለብሶ እሳት ጎርሶ ሊፈጀኝ ሲል፣ አባባ አጋፋሪ በከዘራቸው ሳብ አድርገው አበረዱት::

ወደኔ ዞረው "ፋንጋይ፣ የት ውስህ መጣህ?" አሉኝ በለዘብታ::

እውነቱን ነገርኳቸው::

"ኃይሉንስ አይተኸዋል?" ሲሉኝ የዶሮ እናት እማማ ሸጊቱ የሰማይ ስባሪ እሚያክል ቂመናቸውን እያንዠበበቡብኝ በዕንባ የደፈረሰ ዓይናቸውን እያቁለጨለጩ መልሴን ይጠብቃሉ::

"ኃይሉ እኮ ከእኔ ጋር አልሄደም!" አልኩ::

እማማ ሸጊቱ "ወይኔ ልጄን! ይሄኔ ዓይኑን አውጥተው መለመኛ አድርገውታል! ወይኔ! ወይኔ" ሲሉ ኡኡታቸውን አቀለጡት:: ማታ የዶሮ ወጥ እየሠራሁ ካልበላሁ አልተኛም ብሎ ሌሊቱን ቁጭ ብሎ አጋመሰ:: እሷንም ሳይቀምስ እንቅልፍ አሸነፈው! ወይኔ ልጄ! እንደዚያ እንዳማረው ድፍት ብሎ ይሆናል! ኡ! ኡ!"

"ጠዋት አብራችሁ አልነበራችሁም?" አባባ አጋፋሪ ደግመው ጠየቁኝ::

"ጠዋትማ አብረን ነበርን፥: እኔና ሲሳይ ጠፍተን ስንሄድ ቀጢሳው ኩኩሉ እያለ ነበር:: እኔና ሲሳይ የምንደበቅ መስለን ስንጠፋ ኃይሉ ወደ ግቢያቸው ገባ:: እርሱ'ኮ ኩኩሉ ስንጫወት ብዙ ጊዜ እሚደበቀው እቴነሽ አልጋ ስር ነው፤ እዚያ አይታችሁታል?"

ታላቅ እህቱ እቴነሽ በሩጫ ወደ ቤታቸው በረረች:: ጎረቤቱም ተከተላት:: እኛ እነኃይሉ ግቢ በር ላይ ስንደርስ እቴነሽ እየሳቀች ወጥታ "አልጋ ስር ተኝቷል!" ብላ አበሰረችን::

በኃይሉ ዶሮ ባልተጠበቀው መንገድ መገኘት ነገሩ ሁሉ ወደሳቅ ተለወጠ:: የኔ ጥፋተኝነትም በዚያው ተረሳች::

ቤት ለእንግዳ

"ተረት ተረት"
"የላም በረት?"
"ሆድህ ይተርተር በብረት"
እማዬ!

በቤታችን ውስጥ አልፎ አልፎ እንግዳ ይበዛል:: አንዳንዴም የተማከሩ ይመስል የአባቴና የእናቴ ዘመዶች ከየጠቅላይ ግዛቱ ይመጣሉ::እንግዳ ሲመጣ ደግሞ አባቴና እናቴ ቤት ያፈራውን ለማቀራረብ ጉድ ጉድ ይላሉ:: የእንግዶቹ መምጣት ደስታንም ኀዘንንም የሚያስከትል ሲሆን፣ አንዳንዶቹ ደግሞ ለዘመናት የማይረሳ ትዝታ ትተው የሚሄዱ ናቸው::

በአንድ የበጋው ወር መገባደጃ ላይ ሳርያን ኮትና ተፈሪ ቅድ ሱሪ የለበሰና ቦት ጫማ ያደረገ ባላገር ቤታችን መጣ:: ለአባቴ የሩቅ ዘመዱ ነበር:: ዛሬ በምናቤ ስስለው እጭር፣ በጋያ ጢስ የበለዙ ጥርሶች፣ የደፈረሱ ዓይኖችና የተሸበሸበ ግንባር ያለው የቀይ ዳማ ነው:: እነዚያ ድፍርስ ዓይኖቹ ደግሞ ንቁዎችና ሁሉንም ነገር በጥንቃቄ የሚያስተውሉ ናቸው:: ከፍተኛ የትምባሆ ሱስ ስላለበት በላይ በላዩ ግስላ ሲጋራውን ያጤሳል:: ሲጋራውን ገንዘብ ከኪሱ አውጥቶ አይገዛም:: ቤተ ዘመዱ ይሸምትለታል፤ አንድ ቀን የሚገዛበት ፍራንክ ቢያጣ እማዬ እንድ ትሸምትለት ጠየቃት::

እማዬም ፈገግ ብላ "ምነው ቅድም ቱማ ውሃ ጠጣበት ብሎ አንድ ብር አልሰጠህም?!" አለችና ጥያቄውን በጥያቄ መሰስችለት::

በምፀት ሳቀና "ብር ተመንዝሮ ሲጃራ ይገዛል? ብር ግብር ይከፈላል እንጂ!"

እማዬ የኮረኮሯትን ያህል ሳቀች:: ሰውዬውም በእናቴ የብር ውሎን አለማወቅ ሳቀባት:: ይህን አስቂኝ አጋጣሚ አባቴ ከገበያ እንደተመለሰ አጫወተችው:: አባቴም ስቆ አንድ ፓኬት ግስላ በስድሳት ፍራንክ ገዛለት:: በቤተሰባችን አስደናቂ አጋጣሚ በተነሳ ቁጥር ይህ ገጠመኝ ለዛው ሳይነጥፍ ሁሌ እንደ አዲስ ያስቃቸዋል::

ከዓመታት በኋላ ፍቅር እስከ መቃብር ውስጥ "ባላገር የሚበላው ቢያጣ የሚገብረው አያጣም" የምትለዋን አባባል ሳነብ ተራዬን እኔም ሳቅሁ::

እንግዳን መቀበልና መሸኘቱን ወላጆቼ ቢወዱትም እኔ ግን ደስ አይለኝም:: በእንዲህ አይነት ዕለት ተቃውሞዬን ለእናቴ ብቻ በሚገባ ቋንቋ አልባ ድርጊት እገልጻለሁ:: ጉንጩን እነፋና ትከሻዬን እንደ እስክስታ ወራጅ እሰብቃለሁ:: እሷ ደግሞ "ተው አንተ ልጅ" በማለት ታስጠነቅቀኛለች:: በቆምኩበት እንደጨፋሪ እሰበቃለሁ፣ ከተቀመጥኩም እግሬን እንፈራግጣለሁ::

"እሂሂ! ብታርፍ ይሻልሃል!"

በተቃውሞዬ እፀናለሁ::

"አንተ ልጅ!" ብላ ማማሰያዋን ስትቃጣ ዞር ብዬ አመሰጥኩ:: አባቴ ንትርካችን አልገባውም:: ግር እንዳለው እንግዳውን ይቅርታ ጠይቆ ወደ እናቴ ዞረና "ምን አድርጊ ነው የሚልሽ?"

"ተወው! ተጫወቱ:: እኔና እሱ እንተዋወቃለን" ብላ ወደ እኔ ዞራ "አንተን አያድርገኝ የተያዝክ እንደሆን!"

ከእንግዶቹ አንደኛው በጋሞ ቋንቋ "ምን ፈልጎ ነው?" ሲል ጠየቃት:: 'ምንም!' በሚል ስሜት ትከሻዬን ሰበቅኩ:: አኳኋኔ ግር እንዳለው በመለኪያ የተቀዳለትን ካቲካላ ብድግ አድርጎ ፉት አለና ሞጭሟጫ ዓይኖቹን አስለመለመ:: አባቴም "ተዋቸው እነርሱ ይተዋወቃሉ" አላቸውና ወጋቸውን ቀጠሉ::

እናቴ ዝንጉርጉር ሻሽዋን አጠበቀችና "እግርህን ሳትታጠብ ነው ራትህን የበላኸው?" ብላ መልሴን ሳትጠብቅ ብብትና ብብቴን በእጆቿ ይዛ አነሳችኝና ትልቁ አልጋ ላይ ቁጭ አደረገችኝ:: ከዚያም ለብ ባለ ውሃ እግሬን እየፈተገች "የትም አቧራ ስታቦን ውለህ ምን ምን እንደምትሸት ባወከው? ፈሳም! ያንተን እግር ማጠብ..."

"ወይኔ ቁስሌን!" አልኩና ጮኽኩኝ::

"ዝም በል!" አለና አባቴ ዘሎ መጥቶ አፈጠጠብኝ::

ሕመሜን ዋጥኩ::

"ጋሼ ስታርስልኝ ስትኮቷኩትልኝ ነው እንቅፋቱ የመታህ? ቀጣፊ! እዚህ እኛ የምንጨነቀው ላንተው የወደፊት ኑሮ የተቃና እንዲሆንልህ ነው:: ትሰማለህ? የአያት የቅድመ አያት መሬታችንን በነፍጠኞች እየተነጠቅን ነው" አለኝ በኃይለ ቃል::

አልገባኝም:: የእግሬን ሕመም ቻል አድርጌ ጨዋታቸውን ለማድመጥ ሞከርኩ:: እማዬም ያለምንም ከልካይ እግሬን እንደልቧ መፈተጉን ቀጠለች:: አሙሙኝ ብዬ ብቃወም የሚከተለውን ስለማውቅ ህመሙን ቻልኩት::

እማዬ ብዙውን ጊዜ እግሬን የምታጥበኝ ሌላ የሚያጣድፍ ጉዳይ ሳይኖራት ነው:: ፋታ ካላት አጠገቤ ቁጭ ብላ ስታጠብ እያስተዋለች "ቁርጭምጭሚትህ'ጋ እሸው! የጣቶችህ መሀልና

መህሉን! ኧረ አንተ ልጅ ውሃ አትፍራ!" እየነገረችኝ፣ እንደ
ተባልኩት ካልፈጸምኩ ትበሳጭና "የማትረባ! እግሩን መታጠብ
የማይወድ ወንድ ልጅ ጠረኑ ምን ምን እንደሚል ባወቅህ?
ስታድግ ጉድህ የሚፈላው ያንተ!..."

በዚያን ወቅት የእኔ ማደግና የእግሬን አለመታጠብ ያላ
ቸው ዝምድና አይገባኝም። እንዲህ በተናደደች ወቅት ብጠይ
ቃት አትመልስልኝም፣ ብትመልስልኝም ቋንቋዋ ይጠጥርብኛል።

በቀዝቃዛ ውሃ መታጠብ ስለምጠላ፣ ታዝገ6 ስታጠብ ጭን
ቀት ይይዘኛል። አጠገቤ ሰው ከሌለ እግሬን መታጠብ ሳይሆን
የመቀባት ያህል እግሬን በውሃ አንቦጫርቅና እነሳለሁ። በዚህም
ምክንያት ሁልጊዜም እግሮቼ ሬንጅ የተቀቡ ይመስላሉ። አስገ
ዳጅ ኃይል ከተፈጠረ ፊቴን አጨማድድና ዓይኔን ጨፍኜ "እትት
ትት!" እያልኩ አንድ እግሬን ወደ ሳህኑ እሰዳለሁ። እማዬም
"ውሃ ዘርህን አልጨረሰ! ዘርማንዘሩን የፈጀበት እንኳን እንዲህ
አይጨነቅም!"

እግሬን እየፈተገችኝ ከአባቴ ጋር ባላገሮቹ የሚያወሩትን
ለመስማት ሞከርኩ። ወሬው ለእኔ በፍፁም የሚገባኝ አይደለም።
አንዳቸውንም አያስቃቸውም። አንዱ ሲያወጋ ሌላው በትዕግሥ
ትና በአትኩሮት ያደምጠዋል። የሚጠቀሙባቸውም ቃላት ለልጅ
አይገቡም። ንጉሠ ነገሥት፣ ጭቃ ሹም፣ ምስለኔ፣ አገረ ገዢ
የሚባሉት ቃላት በወጋቸው መካከል ተደጋግመው የሚነሱ ነበሩ።

እማዬ እግሬን በጨርቅ አደራርቃልኝ አልጋው ላይ ተመ
ቻችቼ ጋደም አልኩኝ። ፊቴን ወደ እንግዶቹና አባቴ መልሼ
እሰማቸዋለሁ። ዓይነ ሞጭሟጫው እንግዳ "እንዴት የአያት የቅ
ድመ አያቶቻችንን መሬት በጭሰኝነት እንመራለን። ሰው በገዛ
አገሩ ጭሰኛ ይሆናል?!" ሲል አማረረ።

'እማዬ አንዳንዴ እርጥብ እንጨት ምድጃው ውስጥ ከታ
ልነድ ሲላት በጭስ ትታፈናለች። እነዚህም ሰዎች በአገራቸው
በገዛ መሬታቸው ላይ በጭስ የሚያፍናቸው አለ ማለት ነው?'
ብዬ ሳስብ አባቴ ቀበል ያደርግና "ንጉሠ ነገሥቱ ናቸው ጉድ
ያደረጉን። ባለመብት መሆናችንን አስፈላጊውን ማስረጃ ሁሉ አቅ
ርበን ፍርድ እንድናገኝ ስንወተውት፣ ጉዳዩን ባላባቶች በጉቦና
በምልጃ አስቀድመው ይዘውት በጭሰኝነት ተሰጠን" ብሎ
በቁጭት የደም ሥሩ ተግተረተረ።

ሌላኛው እንግዳ ጭቅቅት የጠገበ ቡልኮውን ገልጦ ቀኝ
እጁን ዘረጋና መለኪያዋን አንስቶና ከካቲካላው ፉት ብሎ
"ጃንሆይ ምን አደረጉ? እኛን ያስቸገረን አፈንጉሥ ደባልቄ ነው።
ንጉሡ ይግባኛችንን በዙፋን ችሎት ተራ በተራ አይተው ፍርድ
ሊሰጡን ሲሉ ያ 'የእርጎ ዝንብ' ጥልቅ አለና! 'ግርማዊ ጃንሆይ፣
ይህ ጉዳይ ለፍርድ የተሟላ አይደለም። ስለዚህ ግርማዊነትዎ
ሌላ ቀጠሮ እንዲሰጠን ቢያዙ' አላቸው። የተፈጸመውም ጉዳይ

በይደር ተላለፈ። እንግዲህ በዳግም የዛሬዋ ዕለት ላይ ለመድረስ
እኛም አርጅተናል። የልጅ ልጆቻችን ቢፈፅሙት እንጂ እኔስ
የምታደለው አይመስለኝም" ብሎ ተከዝ አለና "አምላክ ፊቱን
መልሶልን ቢሆን ኖሮማ አፈንጉሥ ደባልቄ ይህንን የነገር
መርዙን አይረጭብንም። ጃንሆይም ይዳኙን ነበር!" አለና ፀጥ
አለ።

"ጃንሆይ ተነስተው ቆመው ነበር?" ሲል አባቴ በጥድፊያ
ጠየቀ።

"በደንብ" አለ ዓይነ ሞጭሟጫው ሰውዬ በእርግጠኝነት።

ጃንሆይን ብዙ ጊዜ አይቻቸዋለሁ። እንደ ድመት ሁሌም
ንፁህ፣ ንቁ፣ አጭርና ቀይ ናቸው። "ለምንድነው አባባ ጃንሆይ
የማይቆሙት?" ስል በጥድፊያ እማዬን ጠየኳት።

እሷም "እንዲህ አይነት የአዋቂ ጨዋታ ለልጅ አይገባውም"
አለችኝ። የዕለት ሥራዋን እያጠናቀቀች በመሆንዋ ከጨዋታው
ለመቀላቀል እንዝርቷን እያነሳች።

በእርግጥ እንዳለችው አልገባኝም። ነገር ግን በግድ በመሬ
ታቸው ላይ በጭስ የሚታፈኑበት ሁኔታ እንደተፈጠረባቸው ሰም
ቻለሁ። እማዬ እኔን ከማጫወት ይልቅ ወደ እንግዶቹ በመሄዷ
ቀንቻለሁ። በተቃውሞ ተወራጨሁ። ወዲያው ገባት። አጠገቤ
መጥታ ቁጭ አለችና "ነገርህ ሁሉ እኔ ያልኩት ብቻ ይሁን
ነው?" ብላ ልብሴን እያወላለቀችልኝ ታጫውተኝ ጀመር። "ይኸ
ውልህ እኔና አባትህ ትንንሽ ልጆች እያለን ፋሽስት ጣሊያን
አገራችንን ወሮ ነበር። በዚህ ጊዜ ጃንሆይ ለዓለም መንግሥታት
አቤቱታቸውን ሊያሰሙ ውጪ አገር ሄዱ። እንደሚባለው በዚያ
የስደት አገር እያሉ ተሳሉ። እግዚአብሔር ለአሸናፊነት አብቅ
ቷቸው ለአገራችን መሬት ካበቃቸው ለሕዝባቸው ፍርድ ሲሰጡ
ቆመው ለመዳኘት መሳላቸው ይነገራል። አምላክም ልመናቸውን
ሰማቸው። አምስት የመከራ ዘመንም አለፈ። በድል አድራጊነት
አዲስ አበባ እንደገቡ በሰለታቸው መሠረት ሰሞኑን የአባትህን
አገር ሰዎች በመሬት ጉዳይ ሲሟገቱ ሲፈርዱላቸው ነበር
የቆሙት።"

"ታዲያ ቆመው ፈረዱላቸው?"

"ምን ይፈርዱላቸዋል እንደሰማኸው በይደር ታለፈ።"

ትንሿ ልቤ ጃንሆይን ተቀየመቻቸው። "መቆማቸው ካል
ቀረ ምን አለበት ቢፈርዱላቸው?"

"ትሰማኛለህ፣ የኔ ቆንጆ! ከዕለታት አንድ ቀን አንድ
ሰውዬ ነበር..." ብላ ምሽቱን ከእኔ ጋር እንደምታሳልፍ አበሰ
ረችኝ። አካላቴ ሁሉ ጆሮ ሆኖ ፀጥ አልኩ።

"ተረት ተረት!" አስታራቂው ቃል ከአንደበቷ ይሰማል።

"የላም በረት..." እመልሳለሁ።

"ሆድህ ይተርተር በብረት" ብላ ትኮረኩረኛለች፡፡ ፍንድቅ ብዬ እስቃለሁ፡፡ ቂመኝነቴ፣ አልታዘዝም ባይነቴ፣ ማመፁን ይሬ ሳና በሳቅ ጠበል ተጠምቄ ሌላ ልጅ እሆናለሁ፡፡

"ኧረ እዚህ ቁም ነገር ጨዋታ ላይ ነን!" አባቴ ተቆጣ፡፡

"እሺ ተጫወቱ" እማዬ ዝቅ ባለድምፅ መልሳ ለኔ ደግሞ በሹክሹክታ ያህል "አንድ ሰውዬ ነበረ..." ብላ ስትጀምር ትመስ ጠኛለች፡፡ ጠይም ገጽዋ የተቆላ ቡና ይመስላል፡፡ ንቁ ዓይኖ ችዋን ቦዘዝ አድርጋ እያስተዋለችኝ ብዙም ወጣትነት ያልራቀው አካልዋ ዘና ይላል፡፡

አልጋው ጫፍ ላይ ተቀምጣ ኮስተር ብላ አናቴን እየደ ባበለች፣ ወይም ነጠላዋን እየቋጨች፣ አለበለዚያም እየፈተለች ትረካዋን ትጀምራለች፡፡ እማዬ ሁሌም ሁለት ሰው ነች፡፡ እያ ወጋች የምትሠራው ከእጇ አይጠፋም፡፡ ሥራ የምትፈታው ወደ እኩለ ሌሊት አካባቢ የዕለት ሥራዋን አጠናቅቃ ከሁላችንም መጨረሻ ጉንዋን ለማሳረፍ ወደ አልጋዋ ለመተኛት በምት መጣበት ወቅት ብቻ ነው፡፡

በእንዲህ አይነቱ የተረት ሰዓት የምደሰተው እኔ ብቻ ሳል ሆን እማዬም ጭምር ነበረች፡፡ ሳጫውታት፣ ሳደምጣት ደስ ይላ ትና "ጎሽ ፋንጋዬ እየደረስክልኝ ነው" ትልና ለራሷ ያከል በለ ሆሳስ "አምላክ የተባረክ ልጅ ባደረገህ ብቻ" ብላ ታጉተመ ትማለች፡፡

የሕይወቷን ክፍተት እኔ እንድሞላላት አምላክ ስለላከላት ደስ ይላታል፡፡ ደስታዋ ያለአንዳች ቃል፣ በድርጊትዋ ስለሚገባኝ ፍቅራችን ጥልቅና ጥብቅ ነበር፡፡

ብርድ ልብሱን ተከናንቤ፣ ጭንቅላቴን ብቅ አድርጌ በተ ረቱ ውስጥ የሚፈጠረውን ሰውዬ በዓይነ ሕሊናዬ እሥለዋለሁ፡፡ ትዝ እንደሚለኝ በዚያ አይጠገቤ በሆነ የልጅነት ወቅት ያለ ምንም ግርዶሽና ዓይነጥላ በርካታ ተረቶችን ሰምቻለሁ፡፡ አንዳን ዶቹ አሳዛኝ ሲሆኑ፤ የተቀሩት አጨራረሳቸው አስቂኝ፤ አልያም አስፈሪ ይሆኑብኛል፡፡

በተረቱ ውስጥ የሚከሰተው ባሕርይ የተራበ፣ የተጠማ፣ አያሌ ምዕራፎች የተጓዘ የመንግሥት መልእክተኛ ወይም አንድ የራሱ የሆነ ተልእኮ ያለው ሰው ይሆናል፡፡ ሁሌም ሰውዬው ሲታየኝ ሽመልና ስንቅ ይዞ ነበር፡፡

እማዬ ተረቶች ውስጥ ሰውም፣ የዱርና የቤት እንስሳትም አሉበት፡፡ የጦጣን ብልጥነት፣ የዝንጀሮን ቂልነት፣ የአህያን ቻይ ነት፣ የአንበሳን ኃያልነት፣ የነብርን ቁጡነት፣ የዔሊን ቀርፋፋነት ታሳየኛለች፡፡

እኔ አልጋዬን ለእንግዶቼ ለቅቄ አላስተኛም ብዬ እንደ ማምፀው፣ አህያስ ለምን ሰዎችን እምቢ ብሎ ጫካ ውስጥ አይኖርም? ዝንጀሮስ ለምን ብልጥ አይሆንም?... እያልኩ ፅንፍ

አልባ ጥያቄዎችን አነሳለሁ፡፡ እናቴም ሳትታክት ልታስረዳኝ ትሞክራለች፡፡ ከዕውቀቷ በላይ ሲሆን፣ "ይህ የእግዚአብሔር ፋንታ ነው" ብላ ምላሹን ለፈጣሪ ትተወዋለች፡፡

የአያ ጅቦን ተረት በሰማሁ ምሽት በጣም እፈራለሁ፡፡ በዙሪያዬ ያለ ማንኛውም ነገር በፍጥነት ጅብ ሆኖ ይበላኝ ይመ ስል ሁሉንም ነገር በጥንቃቄ አስተውላለሁ፡፡ ስተኛም ብርድ ልብሴን በጭንቅላቴና በአግሬ ወጥሬ እከናነባለሁ፡፡ ትንፋሼን ዋጥ አድርጌ ለመተኛት እሞክራለሁ፡፡ እንቅልፍ በዓይኔ ሳይዞር ብዙ እቆያለሁ፡፡ ፍርሐቴ በጣም ከአየለ ክንብንቤን ሳልገልጥ እማዬን እጣራለሁ፡፡ "ምን ሆንክ?" ትለኛለች በውስጤ የዘራችውን ፍር ሃት ረስታው፡፡

"ፈራሁ!"

"ና! እኛ'ጋ፡፡"

"መብራቱን አብሪዋ!"

"ምን አስፈራህ? ና አይዞህ!" ብላኝ ማብሪያና ማጥፊ ያውን ግርግዳው ላይ በዳበሳ ስትፈልግ ንቁ ጆሮዎቼ ይሰማሉ፡፡

አባቴ በቁጣ "ባይበራስ አትመጣም?" ይለኛል፡፡ በሥራ አካ ላቴ የነገሠውን ፍርሃት ሳይረዳ፤ ጉዳዩን ቢያውቅም በአዋቂ ልብ ግድ የለው፡፡ ሁልጊዜ በብልሃት ሳይሆን በግድ ይህንን ዓለም እንድደፍር ያስገድደኛል፡፡

ማብሪያና ማጥፊያው ቀጭ ሲል አምፖሉ ተግ ብሎ አስፈሪውን ጨለማ ያባርረዋል፡፡ ቤቱ ውስጥ ምንም እንደሌለ ብርሃኑ ቢያበስረኝም፣ እንደፈራሁ ወደ ወላጆቼ አልጋ ራቁቴን እሮጣለሁ፡፡ አባቴ ቀልቦ መካከላቸው ያስተኛኛል፡፡

አያ ጅቦ መካከል የሚተኛን ሰው እንደሚበላ ቢተረክል ኝም፣ አባቴን የሚያሸንፍ ጅብ እንደማይኖር እርግጠኛ ነኝ፡፡ በሁለቱ ሙቀት አካሌ እየቀለጠ ፍርሃቴም ገለል እያለ ሲሄድ እን ቅልፍ ይወስደኛል፡፡ ጠዋት ስነቃ እኔነቴን በግርግዳው ጥግ አገኘዋለሁ፡፡

"እማዬ ማታ መሐል አልነበረም እንዴ የተኛሁት?"

"ነው እንዴ?" በማለት አፏግጣብኝ ተነስቼ ፊቴን እንድ ታጠብ ታዘኛለች፡፡ ልብሴን ለባብሼ በመወዘቻ ውሃዬን ይገፍ ያንን ማታ የሰማሁትን አስፈሪ ተረት ለጓደኞቼ ላወራላቸው እወጣለሁ፡፡

የቴያትር ጥበብ በዞረበት ዝር ያላለችው ይህች የእኔ ገነት ጥበቡን ለእኔ አእምሮ መጥና የተውኔት ስልት ባለው ውበት የማቅረብ ችሎታ ነበራት፡፡

አያ ጅቦን መምሰል ስትፈልግ አንዲት ቡትቶ ታነሳና ተከናንባ በጅብኛ ቋንቋ "እመት ጦጢት፣ እመት ጦጢት፣ እባ ክሽን የእኔ እመቤት ነገ አልቤ የምመልስልሽ አንድ አንኮላ ወተት አበድሪኝ ይላታል፤ እቤቷ ሄዶ፡፡"

ከጅብ ባሕርይ ወጥታ እማዬ ትሆንና "ውሸቱን ነው ሊበላት ፈልጎ ነው:: ልክ አያ ዝንጀሮን አታሎ እንደበላው:: ጦጢትንም አታሎ ሊበላት" ትለኛለች በጣም በለሆሳስ ድምፅ:: ጥንቃቄዋ አያ ጅቦ እንዳይሰማት የፈራች ትመስላለች:: እኔም ፀጥታውን ሳላደፈርስ በጥቅሻ ገባኝ እላታለሁ::

የጦጢትን ባሕርይ ተላብሳ በቀጭን ድምፅ "ለመሆኑ አንተ ማነህ?" ትለዋለች::

"አያ ዝንጀሮ ነኝ" ይላታል::

"ምነው ድምፅህ አያ ዝንጀሮን አልመስል አለኝ? ደግሞ አያ ዝንጀሮ ከሆንክ አካላትህን እንዲህ ምን አገማው?" ትለዋለች:: እማዬ ወደራሷ ባሕርይ ተመልሳ አፍንጫዋን ቆንና "አያ ጅቦ ግማታም ነው::"

አፍንጫዬን እይዛለሁ::

"አያ ጅቦ ተናዶ ሊያንቃት ይወረወራል:: ጦጢትም በብልሃት ታመልጠዋለች::"

"እሺ" እላለሁ የዛሬውን ገፀባሕርይ ፍፃሜ ለማወቅ::

"አንድ ሰውዬ ከዕለታት አንድ ቀን ሲሔድ፣ ሲሔድ፣... ሩቅ አገር ደረሰ:: የገበሬ ቤት ሲያገኝ 'ቤቶች!' ብሎ ተጣራ::

የቤቱ ጌታም "ደጆች!" ብሎ ይመልሳል::

የቤቶችና የደጆች ቃላት ትርጉም ይጠጥርብኛል:: ይሁን እንጂ በኋላ ትዝ ካለኝ ልጠይቃት እያሰብኩ ተረቱን ሳላቋርጥ መስማት እቀጥላለሁ::

"የመሸብኝ የእግዜር እንግዳ ነኝ:: የዛሬን ምሽት አሳድራችሁኝ ከጅብ መበላት ታስጥሉኝ ዘንድ እማፀናለሁ" ሲል ይለምናል:: ባለቤቱም 'ቤት የእግዜር ነው ግቡ' ብሎ ያስገባውና ለሚስቱ እንግዳ መምጣቱን ተናግሮ ጥሩ ራት እንዲዘጋጅ ነገራት:: የእንግዳውን እግር ልጆቹ በሞቀ ውሃ እንዲያጥቡ አዘዛቸው:: ራት እስኪቀርብ እንግዳውን ያጫውተው ጀመር:: መንገደኛውም እሳት እየሞቀ ከየት እንደመጣና ወዴት እንደሚሄድ ለቤቱ ጌታ ያጫውተው ጀመር::

"አዋቂዎቹ ሰዎች በሞቀ ጨዋታ ላይ እያሉ የግቢው በር ተንኳኳ:: የቤቱ ጌታም ፈጠን ብሎ ወጥቶ 'ማነው?' በማለት ይጠይቃል:: ከውጪ የቆመውም የሩቅ አገር መንገደኛ መሆኑን ገልጾ እንዲያሳድሩት ይለምናል:: የቤቱ ጌታም ደስ ብሎት ይግቡ ጌታዬ፣ ቤት የእግዜር ነው!" ሲል በትህትና መለሰ::

"በዚህ ጊዜ ቀደም ብሎ የገባው እንግዳው የተባባሉትን ሰምቶ ስለነበር፣ ብትሩን አንስቶ አዲሱን እንግዳ አላስገባውም ብሎ ተቆጣ::

"ለምን?"

"ቆይ ዝም ብለህ አድምጥ" ብላኝ ተረቱን ቀጠለች:: "የቤቱ ጌታ በዚህ ተገርሞ 'ለምን አታስገባውም?' ይህ ቤት የእኔም

ያንተም አይደለም፣ የእግዜር ነው' አለው:: የመጀመሪያውም እንግዳ 'እኔ የመንግሥት ምስጢር ይዤ የምጓዝ ሰው ነኝ:: ይህ ሰው ቀደም ብሎ ከቀን ጀምሮ ሲከታተለኝ ነበር:: በተለይ ጭው ያለ በረሃው ውስጥ ስንገባ ከአሁን አሁን ደፋኝ እያልኩ ነፍስና ሥጋዬ እየተለያየ ነው አዚህ የደረስኩት፣ አምላክ ይመስገን' ብሎ አንጋጠ እግዜርን ወደ ሰማይ እያየ አመስገነና 'ስለዚህ ይህ ሌባ ሌሊት አርዶኝ የመንግሥት ምስጢር ቢዘረፍ ትልቅ ጉዳት ይደርሳል:: በዚያ ላይ ደሜ ደመ ከልብ ሆኖ ይቀራል:: መዘዙ ለእናንተም ይተርፋልና ይህንን ሰውዬ እዚህ ቤት አላስገባም' ሲል ተከራከረ:: የቤቱ ጌታም 'ግድ የለህም፣ እኔ እጠብቅሃለሁና እባክህን ቤት ለእንግዳ ብለን እንቀበለው፣ እያለ በገዛ ቤቱ ለመነው:: እየማለና እየተገዘተ ምንም አይነት አደጋ እንግዳው እንደማያደርስ ሊያሳምነው ወተወተ:: እንግዳው ግን ሞቼ እገኛለሁ ብሎ ችክ አለ::"

"ኡ! በጣም ክፉ ሰው ነው! እጣኑ ቂርቆስ ደግሞ ታያለሽ ይፈርድበታል::"

"እውነትክን ነው:: ክፉዎች ላይ እጣኑ ቂርቆስም፣ ጌታችን መድኃኒታችንም..."ከአፍዋ ነጥቄያት "እምዬ ማርያምም!"

"አዎን፣ ቅዱሳኑ ሁሉ እንዲህ አይነት መጥፎ ሰዎች ላይ ይፈርዱባቸዋል::"

በእንዲህ አይነቱ ትረካ ወቅት ችግሩ በተከሰተበት ቦታ እንዳለች ሁሉ በኃይል ተመስጣ በመንፈሷ ትበራለች:: ተረትዋ እንደ እውነተኛ ታሪክ ስለሚሆንብኝ መንፈሴ አብሯት ይከንፋል:: "ከዚያስ?" አልኳት የቅዱሳኑን ፍርድ እየናፈቅኩ::

ከዚያ ባለቤትየው እንደነገርኩህ ጥሩ ሰው ስለሆነ፣ በኋላ የመጣውን እንግዳ ይቅርታ ለምኖት ጎረቤት ወስዶ እንዲያድር አደረገው:: ለመጀመሪያው እንግዳም ማለፊያ እራት ቀርቦለት በላ ጠጣ::

"እሺ::"

"ከዚያማ ባለቤቱ የሚተኛበት መደብ ላይ ቁርበት አንጥፎ ቡሉኮ ደርቦለት የመጀመሪያውን እንግዳ አስተኛው:: ማለዳ ወፍ ጭጭጭ! ሲል እንግዳው ተነሳና የጠዋት ቡናውን ጠጥቶ ቁርሱን በልቶ፣ የቤቱን ጌታ ለመስተንግዶውም፣ ሕይወቱንም ስላተረፈለት አመስግኖ ተሰናብቶ ጉዞ ጀመረ:: ሲሔድ... ሲሔድ... ውሎ አመሻሽ ላይ ዳግመኛ ከአንዱ ባላገር ቤት ለምኖ ማደር ሊኖርበት ሆነ:: በአቅራቢያው ወደሚገኝ የገበሬ ቤትም ተጠጋና አሳድሩኝ አለ::

"ገበሬውም ልክ እንደትናንትናው ሰው ተቀብሎና አክብሮቱን ለመግለጽ ሙክቱን አርዶ አበላው:: በሞቀ ውሃ እግሩንም በልጆቹ አሳጥቦ ይጨዋወቱ ጀመረ:: ብዙ ተጨዋወቱ:: ምሽቱም ሲጋመስ ገበሬው ወደ መደቡ ለመኝታ እየሄደ እንግዳውን 'ለመሆኑ ወዳጄ፣ ትናንትና ማታ አደርክበት ቤት አላስገባም ብለህ

ሽመል መዘህ ያባረርከውን እንግዳ አሁን ብታየው ታውቀዋለህ?' ሲል ያልታሰበና ከጨዋታቸው ውጪ የሆነ ጥያቄ ጠየቀው::

"እንግዳው ክው! አለ:: ገበሬውም ወደ መኝታው እያዘገመ 'ትናንት አላስገባም ብለህ ያባረርከኝ ሰው እኔ ነኝ:: ሰመሆኑ ወዳጄ! ምን በደልኩህ? የትስ እንተዋወቃለን? አልያስ ለዚህ በል ተነው ነገ ዓይነምድር ለሚሆን እህል እንዳልካፈልህ ብለህ ነው?...' ብሎ ቢጠይቀው፣ እንግዳው በተግባሩ በጣም አዘነ:: ፀፀቱ ስላሸበረው ተወርውሮ ገበሬው እግር ላይ ድፍት አለና እያለቀሰ ይቅርታ ጠየቀው ይባላል::

"አየሽ እጣኑ ቂርቆስ ሲፈርድበት!" አልኳት በጣም ተገርሜ::

"ታዲያስ! ለዚያውም አፍታም ሳይቆይ:: ቢሞት ይሻለው ነበር::"

"ውነትሽ ነው ድብን ባለ!"

እንዲህ አይነት ስብዕናን የሚቀርፁ ተረቶች በሰማሁ ወቅት እኔም ጨዋ፣ ትሁት፣ ሰዎችን አፍቃሪ ሰመሆን እጥራለሁ:: እዚያው በዚያው ባሕርዬ ተለውጦ መንቀዥቀዤን ተወት አደርግና ረጋ ለማለት እሞክራለሁ:: የትረካው ባሕርያት በሕሊናዬ ውስጥ የራሳቸውን ማኅተም ያኖሩብኛል:: በቆይታ ተፈጥሮ ወደ ለገሰችኝ ባሕርይ የምመለስ ቢሆንም በጊዜው አስተዋይና እመዛዛኝ ሆኜ እታያለሁ::

"የባላገር ሰዎች ሁሉም ጥሩዎች ናቸው!" እልና ቤታችን እንግዳ ሆነው የመጡትን ሰዎች በርህራሄ ዓይን አያቸዋለሁ::

"የአገር ቤት ሰዎች ብቻ ሳይሆኑ ልጆቻቸውም በጣም ጥሩ የተባረኩ ናቸው:: የትላልቅ ሰዎችን እግር ያጥባሉ:: ሲልኩዋቸው ይታዘዛሉ:: ከቤተሰቦቻቸው ጋር ይሠራሉ:: እናም የእኔ ቶንጋ..." ብላ እየደባበሰችኝ "አንተም አድገህ ሰው እንድትሆን ፀጋው ከተለገሰህ እግርህ የሚደርስበት ቦታ አይታወቅም:: ሰው የሚወለድበትን እንጂ የሚሄድበትንና የሚሞትበትን አያውቀውም:: የሰው ልጅ እጣው ሁለት አይነት ነው:: ተጉዞ ሄዶ እንግዳ ይሆናል፤ ወይም እንግዳ ይቀበላል:: ስለዚህ ተጓዦም ተቀባዩም ሰዎች ቅን ከሆኑ፣ ኑሮዋቸው ጥሩና መልካም ይሆናል:: አንተም ኑሮህ የሰመረ ሆኖ ሁሉም ነገር እንዲባረክልህ ጥሩ ልጅ ሁን:: ደግ ሁን" እያለች፣ በሕይወት ተሞክሮ የበሰለ ምክሯን በቅጡ እንደሚገባው እኩያዋ ታወራልኛለች::

የምትለው ሁሉ ባይገባኝም፣ ጥሩ ልጅ መሆን እንደሚናርብኝ እረዳለሁ:: ጥሩ ልጅ ከሆንኩ እግዚአብሔር ያሳድገኛል፣ ትምህርቴንም ይገልጽልኛል፣... እካሌ እየዛለ ሄዶ፣ ድብን ያለ እንቅልፍ ይዞኝ ጥርግ አለ::

ይህች ምራቅ ሳትደርቅ

"ና! የእኔ ቶንጋ! አረብ ቤት ትሄድና የአራት ፍራንክ ዘይት፣ የሁለት ፍራንክ ጨው፣ አራት ፍራንክ መልስ አለው:: እንካ ስሙኒውን:: ስትመለስ የማደርግልህን አታውቅም! ብርር በል! ቱፍ! (ምራቃቸውን እየተፉ) ይህች ምራቅ ሳትደርቅ ከተፍ በል!" አሉ እማማ ረታሽ::

"እሺ::"

"ቆይ አትንከውከው፤ ምንድነው ግዛ ያልኩህ?"

"የአራት ፍራንክ ዘይት፣ የአራት ፍራንክ ስኳር!"

"ይኸው! አላልኩም:: ይሄ ልበቢስ! ስኳር መቃምዋ ሱስ ሆናብሃለች ማለት ነው? ልብ በልና አድምጠኝ...!" ብለው ያርሙኛል:: ከአፋቸው ነጥቄ "የአራት ፍራንክ ጨው::"

"ኧረ እኔ እልወጣኝም! የአራት ፍራንክ ጨው ምን ላደርግበት ነው? ድግስ የለብኝ!" ብለው እማማ ረታሽ አረሙኝ::

እኔና አብሮ አደጎቼ በሰፈራችን ውስጥ ትላልቅ ሰዎችን አረብ ቤት በመላላክ አገልግሎት መስጠቱ አንዱ የውዴታ ግዴታችን ነበር:: ጎረቤቶቻችን ከእናታችን ማኅፀን ስንወጣ ሁሉ የዓይን ምስክር ናቸው:: እንደ አሳዳጊዎቻችን ስለሚቆጠሩም ከቤታችን ውጪ ሁሉም ትላልቅ ሰዎች በእኛ ሕይወትና ደህንነት ላይ የወላጆቻችንን ያህል የመወሰን መብት ነበራቸው::

ተልከን ስንመለስ ልዩ ልዩ ጉርሻ ይሰጠን ነበር:: መላላኩ ከመደጋገሙ የተነሳ ጉርሻቸው ምን እንደሚሆን ከወዲሁ እናውቀዋለን:: የአንዳንዱ ጉርሻ የሚናፈቅ ነበር:: እማማ አመለወርቅ ከጅሩ ዘመዶቻቸው በሚጭኑላቸው ጥቁር ስንዴ የሚጋግሩት ሙልሙል አሁንም ሳስበው ምራቄን እውጣለሁ::

የኃይሉ ዶሮ እናት እማማ ሸጊቱ በውብ ቋንቋቸው ሲመርቁን እዚያው፣ በዚያው አድገን እንዲታየን እያደረጉ አሹቁን በኪሳችን ያጭቁታል:: እማማ ቀለሚቱ አንጎሏ ከተላላክንላቸው በኋላ ከዕለታት አንድ ቀን የወሰዱብንን የጨርቅ ኳስ ይመልሱልናል::

በእኔና በእማዬ ብቻ የሚታወቅ የጋራ ምስጢር አለን:: ልትልከኝ ስትፈልግ ትጠራኝና መልዕክቱን ነግራኝ "ስትመለስ እማደርግልህን አታውቅም" ካለችኝ ስመለስ በጣም የሚጣፍጠኝን የቅንጬ ፍቅፋቂ እንደምትሰጠኝ አውቃለሁ::

ከሁሉ በጣም የሚደብረኝ *ሃደ በቀሉ'ጋ መላክን ነበር:: ቅቤ ነጋዴ ናቸው:: እማዬ ደንበኛቸው ነች:: አንዳንዴ ከእማዬ ጋር ገበያ ስሔድ የስሙኒ የራስ ቅቤ ትገዛቸውና እኔን መርቀውኝ

---

* ሃደ፤ በኦሮሚኛ እናት::

ትንሽ ቅቤ ቆንጥረው ቁንጮዬ ላይ ይቀቡኛል:: በላዩ ላይ የጉሎ
ቅጠል ይለጥፉበታል:: ከሃደ በቀሉ ጋር ፀባችን በዚህ ነበር::
ጓደኞቼ ካዩኝ "ቅቤያም!" እያሉ ይሰድቡኛል:: በእንዲህ ያስ አጋ
ጣሚ በጭንቅላቴ መሬት ቆሜ ቅቤውን ከአቧራ ብደባልቀው
ምርጫዬ ነው:: ይሁን እንጂ ሃደ በቀሉ እንደመረቁኝ ሁሉ እንዳ
ይረግሙኝ ስሰምፈራ ንዴቴን ዋጥ አደርጋታለሁ::

በዚህ ወቅት እማዬ ቅቤ ስቀባ መናደዴ ይገባታል:: አኳ
ኋኔን ችላ ብላ ሁለቱ የቅቤን ፍቱንነት በአማርኛና ኦሮምኛ
ጉራማይሌ ከሃደ በቀሉ ጋር ያወጋሉ:: በተዘዋዋሪ ለኔም እየነ
ገሩኝ ቢሆንም እኔ ግን አልሰማቸውም:: ተሰነባብተው ወደ ሰፈ
ራችን ስንሄድ ንትርኬን እጀምራለሁ:: እሷም እርጋታ ባልተ
ለየው ለሆሳስ ድምፅ "አይ የልጅ ነገር! አሁን ቅቤ ምን ጉዳት
አለው? አናትህን ቀዝቀዝ ያደርግልሃል:: ይህንን ከርዳዳ ፀጉርህን
ያለሰልስልሃል:: ግን እኔ ምን ቸገረኝ አንተ ቀረብህ:: እቤት ስን
ደርስ አጥብሃለሁ" ስትለኝ እፎይታ ይሰማኛል::

አረብ ቤት ከሚልኩኝ ጎረቤቶቻችን አንዷ ደግሞ እማማ
ረታሽ ናቸው:: እማማ ረታሽ እኔ ከመወለዶ በፊት ከእናቴ ጋር
የወጣትነት ጊዜያቸውን አብረው ስላሳለፉ በእኔ ላይ ከወላጆቼ
በላይ ታላቅ ሥልጣን አላቸው:: መሐን ስለነበሩም በጣም ይወ
ዱኛል:: ነፍስ ከማወቄ በፊት አዝለውኝ ከሰፈር ሰፈር ይዘዋወሩ
እንደነበር እናቴ አጫውታኛለች:: አንዳንዴ ለእናቴ ሳይነግሯት
ይዘውኝ ስለሚሄዱ ስእናትና አባቴ የጠፋሁ ስለሚመስላቸው በዚህ
ጊዜ ምድር ቁና ትሆንባቸዋለች:: ከፍቅራቸው ብዛት የተነሳ በዚ
ያን ወቅት ብርቅ የነበረውን ፎቶ እኔ ከእማማ ረታሽ ጋር ብዙ
ጊዜ ተነስቻለሁ:: ለእሳቸው የመውደድ መግለጫ የሆነው ይህ
ድርጊታቸው እኔን በኃይል ይገዛኝ ነበር:: እማማ ረታሽ ሲቆጡኝ
ከፍርሃቴ ብዛትም አንዳንዴ ሽንቴን ጭርቅ አደርግ ነበር::

የእማማ ረታሽ ዓይኖች ተጎልጉለው ሲያፈጡብኝ ልክ ቂር
ቆስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ተንጠልጥለው እንዳየኋቸው የቅዱሳን
ሥዕሎች፣ ዓይን ብቻ ሆነው ይታዩኛል::

መልዕክቱን አስተካክለው ነግረውኝ ፈትለክ ብዬ ስሮጥ
ከጀርባዬ ፈገግታቸው እንደሚከተለኝ ልቤ ይጠረጥራል:: እማማ
ረታሽ ሲቆጡ የማስፈራታቸውን ያህል፣ ሲስቁም በነፃነትና ከልብ
ስለሆነ፣ እንደ አበባ ፈክተው ያምራሉ::

ድሮ ከቂርቆስ ቤተክርስቲያን ፊት ለፊት አንድ ትልቅ
አረብ ቤት ነበር:: አረቡ ከብ የእስላም ቆብ አናቱ ላይ አድርጎ
ጫቱን በጉንጩ ወጥሮ፣ የሀመድ ጫፉ የረዘመውን ሲጋራ እፉ
ላይ ለጉሞ፣ ሽርጡን አገልድሞ በሰፊው መደብሩ ውስጥ ወዲያ
ወዲህ እያለ ገበያተኛውን ያስተናግዳል:: እኛ ልጆች አረቡ
የምርቃት ከረሜላ ስለማይሰጠን ከእርሱ መደብር መሸመት

እንወድም:: ወላጆቻችንን ግን እየቀለደ ከሸቀጡም እየመረቀ ስለ
ሚሸጥ መደብሩ ሁሌም በደንበኛ እንደተጨናነቀ ነበር::

ከማርገጃው ወረድ ብሎ የተከፈተች የጨነቀው ሱቅ ውስጥ
የሚነግደው ሡልጣን ግን የእኛን የሕፃናቱን ልብ የሚስብ መስ
ተንግዶ ነበረው:: ብይ የሚያካክሉ የምርቃት ከረሜላ ይሰ
ጠናል:: ከረሜላው ቢያልቅ ስኳር እንዲመርቅልን እናደርገ
ዋለን:: የተላክነው ሁለት ልጆች ከሆንን ከረሜላዋን ቆርጭመን
እንካፈላለን:: ስኳራንም እንዲሁ:: ሡልጣን በዚህ ብልሃቱ አማ
ሉን በምንሸምተው ሸቀጥ ላይ ይሸቅበናል:: አሸቃቀቡ ከልክ
በላይ ከሆነ የሸመትነውን እንድንመልስ ወላጆቻችን ያስገድዱናል::
በዚህ ወቅት ትልቅ ጭንቀት ይፈጠራል:: ምክንያቱም የምርቃት
ከረሜላዋ ተበልታለች:: ይሁን እንጂ ሡልጣን በጥበቡ ሸቀጡን
ያስተካክልና ግብይቱን የሰመረ ያደርገዋል::

የተላኩትን ሸቀጥ ሳላሳስት ሸመትኩ:: ስሙኒዋን ከፍዬ
የአራት ፍራንኳን መልስ ለእጄ፤ ለአፌም ምርቃት ከረሜላዋን
ተቀብዬ ወደ ሰፈር ተመለስኩ::

እማማ ረታሽ ቤት ልገባ ስል፣ እኛ ቤት ቁጭ ብለው ቡና
እየጠጡ አዩኝና "ፉንጋይ፣ እዚህ ነኝ!" ብለው ጠሩኝ:: የገዛ
ሁትን የዘይት ብልቃጥ ተቀብለውኝ ከፍ አድርገው ዘይቷን እያዩ
"ከየት ነው የገዛኸው? ከአረቡ ቤት ነው ወይስ ከሡልጣን'ጋ?"
ብለው የቅዱሳን ዓይኖቻቸውን ጎልጉለው አጉረጠረጡ::

በፍፁም እሳቸውን መዋሸት ስለማልችል፣ ደካማ በሆነች፣
ፍርሃት በተሞላባት ድምፅ "አዎን!" ስል፤

"አልመለስከልኝም እኮ! አንተ ምናምንቴ! የምርቃት ከረ
ሜላ ለምደሃል ማለት ነው?" ብለው ሲያፈጡብኝ ሽንቴ
ወጠረኝ::

ዳግመኛ የዘይት ብልቃጧን ከፍ አድርገው እገላብጠው
እያዩ "አያችሁ እንዴት እንደሸቀበው? አሁን ይሄ የአራት ፍራንክ
ዘይት ነው?! ገንዘብ መጫወቻ መሰለህ? በል ተንበርከክ!"

ተንበረከኩ:: እኔ ስመጣ ተቋርጦ የነበረውን የደራ ወሬያቸ
ውን ጀመሩ:: እኔን እስከነመፈጠሬም ረሱኝ::

"እሺ ገጦ፣ ምንድን ነበር ያልሽው?" አለ አባቴ፣ አርቡ
ውስጥ ቁጭ ብሎ ድሩን እያፍታታ::

"አንተ ወደል ዶርዜ! በአንተ አፍ ገጦ ልባል?" ጠየቁ
እማማ በስጡ እየሳቁ::

"ኤዲያ! አንቺ ደግሞ፣ የቅድሙን ጨዋታ እንቋጨው
እንጂ" ባለቤቷ አንድ ሳምንት ዝም ብሎ ቢተኛስ?" አሉ እማማ
ረታሽ የዘይት ብልቃጣቸውን መሬት እያስቀመጡ::

እማማ በለጡ እየሳቁ "መቼስ ትዳር አይደል እችለዋ
ለሁዋ! አለች ሴትዮዋ! አሉ::"

"ሁለተኛ ሳምንትም ባል ፀጥ ብሎ ቢያንኮራፋስ?" አሉ
እማማ ረታሽ፣ ውብ ጠይም ገጽታቸው በፈገግታ ተሞልቶ::

"ስልጆቼ ስል አችለዋለኋ!" አለች፣ አሁንም እንደ መና
ደድ እየቃጣት" አሉ እማማ በለጡ እየሳቁ::
"ሦስተኛ ሣምንትም ዝም ቢላትስ?"
"መጋዣ ነኝ እንዴ? እህል ብቻ እየበላሁ የምኖረው!?
ወዳጅ እይዝበታለኋ! ብላ ቱግ አለች" ሲሉ እማማ በለጡ፤
ታዳሚው ሁሉ በሳቅ አውካካ::

እማዬ ቡና የጠጣችበትን ስኒ ባዶውን ለእማማ ወርቅነሽ
ለጠቻቸው:: ወርቅነሽ ባለ ቀይ ሻሽ ጠይም ረጅም ሴትዮ
ናቸው:: ቡና ተጠጥቶ ካለቀ በኋላ እድምተኞቹ ስኒያቸውን
ይለጧቸዋል:: እሳቸውም የአተላውን አወራረድ በስኒው ላይ እያ
ስተዋሉ መተንበይ ይችሉበታል:: በዚህ ጊዜ ሁሉም በትኩረት
ይከታተሏቸዋል:: እሳቸው በሌሉ ጊዜ ትንበያቸው እንደሠራም
እንዳልሠራም ትልልቅ ሰዎች ሲጨዋወቱ አዳምጫቸዋለሁ:: አሁ
ንም የእማዬን ስኒ አዩና "አንቺ ትፀንሻለሽ ሴትም ልጅ ትወል
ጂያለሽ" አሏት::

አባቴም "እስኪ እንኪ ወርቅዬ፣ ሲኒው አስረጋዡንም ይና
ገር ይሆን?" አለና ባዶ ሲኒውን ሲያቀብላቸው ቤተኛው እንደገና
ሳቀ::

የተንበረከኩብት መሬት ቆረቆረኝና ስንቀሳቀስ፣ ሚዛኔን
ስቼ አጠገቤ ያለውን ሳፋ ስነካ ተንኳኳ:: እማማ ረታሽ ወደእኔ
ሲዞሩ ተፋጠጥን:: ሳቃቸውን ዋጥ አድርገው ተከሳተሩ:: "በል
ተነስ! ሁለተኛ ከሡልጣን ሱቅ ትገዛና ወየውልህ! ለዛሬው ምሬ
ሃለሁ::! ተነሳሁ:: ከቤት ልወጣ ስል እማዬ እናቷን እየደባበሰች
"ና ፉንጋይ፣ ሃደ በቀሉ'ጋ ሔደህ..."

"ቅቤ!" ብዬ ሳላስበው በሽቄ በጣም ጮኽኩ::

"አንተ ወጠጤ! እከከከከ! ተጎረመስ ማለት ነው?! በል
ውጣና ልምጭ ይዘህልኝ ና!" አሉኝ እማማ ረታሽ:: እየተነ
ጫነጭኩ ስወጣ "ኧረ! ለመሆኑ ስንት እንጀራ ብትበላ ነው
እምዬን ቀና ብለህ የምታያት?!" ሲሉ ይሰማኛል::

አንዲት ቀጭን ልምጭ ይዤ ስገባ እማማ ረታሽ ዓይ
ተውኝ ከትከት ብለው እየሳቁ "አንተ!? ይሄ ልጅ እንዴት
ጠግቧል በቁርቀስ?! አሁን ይህች ለንቋሳ ምንህ ላይ ባሳርፍብህ
ነው የምታምህ? በል ወፈር ያለውን መርጠህ አምጣ!"

አንዴ ቢያሳርፉብኝ ለዘለዓለሙ የሚሸኘኝን መቀርቀሪያ
የሚያክል ቆመጥ ይዤ ገባሁ:: እማማ ረታሽ ጭንቅላታቸውን
ይዘው እየጮኹ "አንተን ገድዬ ከርቸሌ እንድማቅቅ ትፈልጋለህ
እንዴ?" ብለው ሳቁብኝና "በል ለዛሬ ምሬሃለሁ:: ሁለተኛ ስትላክ
እምቢ ትልና ወየውልህ:: በርበሬ አጥኜ ልክ አገባሃለሁ:: በል ና!
እግሬን ሳም! የእናትህንም ሳም!..." ያሉኝን እንዳደረኩ እርቀ
ሰላም ወረደ::

"እንካ ለኔም የአራት ፍራንክ ሳሙና ግዛልኝ:: መርፌም
አስመርቅ፤ ልብ አርግ:: አንቺም ስጪው" አሉና ስሙኒው
ተሰጠኝ:: ከመገረፍ በመዳኔ ደስ እያለኝ የተፏት ምራቅ ሳት
ደርቅ ስመድረስ ወደ ሃደ በቀሉ መደብ በረርኩ::

እየሄድኩ አንድ ነገር ትውስ አለኝ:: ባለ ሁለት ፍራንክ
ሳሙና በዚያን ጊዜ ይሸጥ ነበር:: በአራት ፍራንክ አንድ ሳሙና
ገዝቼ መርፌ ከማስመረቅ፤ በአራቱ ፍራንክ ሁለት ሳሙና ብገዛ
ላቸው እንደሚሻል አሰብኩና ተመልሼ መጥቼ ለእማማ ረታሽ
ነገርኳቸው:: ጨዋታቸውን ቆም አድርገው በትኩረት ካደመጡኝ
በኋላ "ጎሽ የእኔ ልባም! እንዲህ አስተዋይ እንድትሆን ነው የምፈ
ልገው:: ባለሁለት ፍራንኩን ሳሙና መግዛት ያልፈለኩት ለምን
መሰለህ? ሽታው ደስ አይልም:: ስለዚህ ብርርር ብለህ ያልኩህን
ባለአራት ፍራንኩን ግዛልኝና ና!" አሉኝ::

በለመደ እግሬ ፈትለክ አልኩኝ::

ከጉልት ስመለስ ጎረቤቶቻችን ወደየቤታቸው ሄደዋል::
እማዬ ብቻዋን ስኒዎቿን እያጣጠበች ነበር:: አኩርፌ ቅቤዋን
አጠገቧ መሬት ላይ ቁጭ አድርጌላት ልወጣ ስል "ፉንጋይ ና!
ቁርስህን ልስጥህ!?"

ዝም አልኳትና ከቤት ሣሙናውን ሳደርስ ወጣሁ!:
"ምን ቸገረኝ "ለአኩራፊ ልጅ ምሳው ራቱ ነው" ስትል
እሰማታለሁ::

ለምሳ ሳልመለስ ስጫወት ዋልኩ:: መሸት እንዳለ ወደቤት
ተመለስኩ:: በቀዝቃዛ ውሃ ሳልፈራ እግሬን ታጠብኩ:: አልጋዬ
ላይ እንጣጥ ብዬ ወጣሁና ተንበርክኬ ልብሴን አወላለኩ::

"ራትህን ሳትበላ ልትተኛ?!" አለች እማዬ በመገረም::

ቂምጣዬን ሣጥኑ ላይ ጣልኩ:: ሹራቤንም ደገምኩት::
ብርድ ልብሱን ገልጬ ልተኛ ስል "ራትህንማ ሳትበላት አትተ
ኛትም" አለች:: ድምፅዋ የጭንቀት ነበር::

ዝም ብዬ ተከናነብኩ::

"ዋ! ረታሽን ነው የምጠራልህ!"

በፍጥነት ከንብንቤን ገለጥኩና አፈጠጥኩባት:: በቆመች
በት ቁልቁል እያየችኝ "ረታሽ!" ጮክ ብላ ተጣራች::

ዘልዬ ከአልጋዬ ወጣሁና "መጀመሪያ ቁርሴን ስጪኝ!"
አልኳት:: በንዴት እርር ድብን ብያለሁ:: ረታሽን ስር በሰደደ
ሁኔታ ጠላኋቸው::

እማዬ እየሳቀችብኝ ጋቢ ከሣጥኑ ላይ አንስታ አለበ
ሰችኝ:: ጓዳ ገብታ እንጀራውን በሳህን ላይ ቀልላ፣ ብዙ ወጥ
አውጥታበት አመጣችልኝ::

"መጀመሪያ ቁርሴን ብዬሻለሁ?"

"ኤድያ! አትበሳበስብኝ! እኔ ቁርስ፣ ምሳ፣ ራት እያልኩ
ስመድብ አልውልም:: የቻልከውን ያህል ብላ!" አለችና ጠረጴዛው
ላይ ሳህኑን አስቀመጠች:: እንዝርቷን ይዛ ፈንጠር ብላ ተቀምጣ

ሰረቅ አርጋ ታየኛለች፡፡ እኔም እየተነጫነጭኩ ጠመ ልጓሜን መፍታት ጀመርኩ፡፡

ሰኞ

"ልጆቻችንን ዓይናቸውን ገልጸው እንዲያልሙ እናስተምራቸው"
ስሙን የዘነጋሁት ጸሐፊ

በልጅነቴ ሰኞ በጣም የምጠላው ቀን ነበር፡፡ በአሁኑ የጉልምስና ዕድሜዬ ላይ ሆኜ "ለምን?" ብዬ ራሴን ስጠይቀው አያሌ ምክንያቶች በሃሳቤ ይመጡብኛል፡፡

ለተማሪ ቅዳሜና እሁድ የእረፍት ቀናት ቢሆኑም፤ ነገር ግን በውስጠ ታዋቂ የሥራ ቀናት ናቸው፡፡ ጀምሬ ያላጠናቀቅኩት ወይም ከነጭራሹ ያልሠራሁት የቤት ሥራ፣ ያልታጠበው የትምሀርት ቤት የደንብ ልብስና ሸራ ጫማዬ፣ ያልተከረከመው ፀጉሬ፣ ያልተቆረጠው ጥፍሬ፣ በወጉ ሳይጠናቀቁ የእረፍት ቀናቱ ካለፉ ጭንቀት፣ መሸበርና በራስ አለመተማመን ያሳድሩብኛል፡፡

አርብ ከሰዓት በኋላ በትምህርት ቤታችን በድራማ፣ በመጻሕፍት ንባብ፣ በክርክርና በልዩ ልዩ ጥበባት የሚያዝናኑን መምህራኖቻችን ዕለቱን ፋሲካ ያደርጉልናል፡፡ ሰኞ ዕለት ግን እንደ ባለዛር ተቀይረው ሥነ ሥርዓት፣ ሞራልና ሕግ ይሆናሉ፡፡ ተግባራቸው ትእዛዝ መስጠትና ደንብን ማስፈጸም ብቻ ይሆናል፡፡

እማዬን ከእንዲህ አይነቱ ስጋት እንድትገላግለኝ በጊዜ ልብሴን እንድታጥብልኝ ከወዲሁ አስታውሳታለሁ፡፡ በበቆሎ ቆሮቆንዳ ሸራ ጫማዬን ፍትግ አድርጌ አጥባለሁ፡፡ እሁድ ማታ አካላቴን እታጠባለሁ፡፡ ጥፍሬንም እከረክማለሁ፡፡ ይሁን እንጂ ሁሌ አይሞላልኝም፡፡ የቤት ሥራዬን አልሠራሁም፡፡ በተጨማሪ ሰኞ ጠዋት የለዘዘውን ልብሴን ለብሼ ወደ ትምህርት ቤት ስሄድ ቅዝቃዜው ጥርሴን ማንገጫገጭ ይጀምረኛል፡፡ ቁርሴም ቅዝቃዜውን የሚያብሰው ይሆናል፡፡ የዚያን ዕለት ፀሐይም ዘግይታ የምትወጣ ይመስለኛል፡፡

ወደ ትምህርት ቤት ስሔድ ታቦት እንደተሸከመ ቄስ አረማመዴ አዝጋሚ ይሆናል፡፡ የቤት ሥራ ሠርቶ የመጣ የክፍሌ ልጅ ካጋጠመኝ ለምኜው በፍጥነት ስገለብጥ የልብሴን ቅዝቃዜም እረሳለሁ፡፡ በወሩ መጀመሪያ ላይ ከሆነ "ቲቸር ጥበበ የወር ደሞዝ አምጡ" ብለዋል ስል አባቴ ገንዘብ ከሌለው አስቀድሜ ባለመናገሬ እየተቆጣ የዚያን ዕለት እንድቀር ያዘኛል፡፡ በዚህ ጊዜ

'እልል በቅምጤ' እልና ደስታዬን ዋጥ አድርጌ ዕለቱን በነፃነት ሰጫወት እውላለሁ፡፡ ይሁን እንጂ ይህ ብልሃቴ ብዙ ጊዜ ይከሽፋል፡፡ ቤተሰቦቼ የትምህርት ቤቱን ደንብ አሳምረው ስለሚያውቁት ቀደም ብለው የደንቡን አድርሰው "እኔ ትናንት መንገድ ላይ ቲቸር ጥበበን አግኝቼአቸው የወር ደሞዛቸውን ከፍያቸዋለሁ፡፡ ካርኒውን አስታውሰህ አጽፈህ ና!" አባቴ ሲለኝ እጢዬ ዱብ ይልና በልቤ እያነባሁ የዔሊ ጉዞዬን እያያዘዋለሁ፡፡

ተዘጋጅተው የመጡት ተማሪዎች በዕለቱ ተርብ ሆነው ይታያሉ፡፡ ተዝናንተው ይጨዋወታሉ፡፡ አንዳንዶቹ ያወጋሉ፣ ይከራከራሉ፣ ቁመታቸውን ይለካካሉ፡፡ ዓለሙ ሰማይ ልብሱን እንዳያቆሽሹበት እየተጠነቀቀ በክራ ይጫወታል፡፡ (ዓይኖቹ ሰማያዊ ስለሆኑ ነው፤ ዓለሙ ሰማይ የምንለው) መኩዬ ቀጫጫው በሰባራ ምላጭ ጥፍሯን ትከረክማለች፡፡ ሻቃ የገነፈለ እስክርቢቶውን የተበጣጠሰ ቀለም እንዲሰባሰብ ከቀፎው አውጥቶ ይንጠዋል፡፡ በቅጥር ግቢው ጥጋጥግ ፀጉሩን የሚደመድመው፣ የተጨማደደ ልብሱን እየሳበ የሚዘረጋጋው ይስተዋላል፡፡

ሁለት ሰዓት ላይ ደወል ይደወላል፡፡ በየክፍላችን እንሰለፋለን፡፡ ከእኛ ፊት ለፊት፣ ከፍ ባለ ቦታ ላይ የትምህርት ቤታችን ርዕሰ መምህር ቲቸር ጥበበ ይቆማሉ፡፡ ሌሎቹ መምህራኖች በእኛና በርዕሰ መምህራችን መካከል ባለ ክፍት ቦታ ላይ ፊታቸውን ወደእኛ መልሰው በመደዳ በአሳርፍ ይቆማሉ፡፡ ሁሉም በአለባበሳቸው ንፁህ ናቸው፣ ጫማዎቻቸው ያንፀባርቃሉ፣ ፀጉራቸውን ተከርክመዋል፣ ጢማቸውን ተላጭተዋል፡፡

በእኛና በመምህራኖቻችን መካከል ቆሞ የሚያዝን ተማሪ አዝገምጋሚ በሆነ ድምፅ "ሰልፈኛ!" ሲል ነቃ እንላለን፡፡ በድጋሚ "ሰልፈኛ! ተጠንቀቅ" ብሎ ያዘናል፡፡ መምህራኑም ሆኑ ደቀ መዛሙርቱ በተጠንቀቅ እንቆማለን፡፡

"ከንዳ!"

ከፊታችን ባለው የክፍል ጓደኛችን ትከሻ ላይ ቀኝ እጃችንን በመዘርጋት እንከነዳለን፡፡ ከፊታችን የቆሙት የክፍል አለቆቻችን የሰልፉ መስመር ሳይጣመም ቀጥ ብሎ መዘርጋቱን በጭንቅላታችን ውሃ ልክነት ያስተካክላሉ፡፡ መስመር ያዛነፈውን ተማሪ ስም እየጠሩ እንዲስተካከል ያዙታል፡፡

አለቆቹ በቃልና በድርጊት የሚሳተፉበትን ሥራ እንዳጠናቀቁ ፊታቸውን አዙረው በተጠንቀቅ ይቆማሉ፡፡ ይሄኔ ያ የባታሊዮን አዛዥ "አውርድ!" ይላል፡፡ ቀኝ እጃችንን ከጓደኞችን ትከሻ ላይ እናወርድና በአሳርፍ እንቆማለን፡፡

በዚህ ወቅት ሁለት የተመረጡ የሰድስተኛ ክፍል ተማሪዎች ከሰልፈኛው መካከል ወጥተው በወታደራዊ አረማመድ ወደ ርዕሰ መምህራችን ቢሮ ይገባሉ፡፡

"ሰልፈኛ ተጠንቀቅ!" ይላል አዛዣችን፡፡

የእግሮች ኅጥመው መቆም ድምፅ ይሰማል፡፡ ከቲቸር ጥበበ ቢሮ ተማሪዎቹ ሲመጡ አንደኛው ሰንደቅ አላማችንን በክንዱ ላይ ታቅፎ፣ ወደ ፊት ይራመዳል፡፡ ሌላኛው እየመራው ምሰሶው አጠገብ እንደደረሱ አንደኛው ተማሪ ባንዲራዋን በጥንቃቄ ነጥሎ በትከሻው ላይ ያኖራል፡፡ የባንዲራዋን ሁለት ጫፍ ከመስቀያው ሲባጎ ጋር በመተጋገዝ ያሥሩታል፡፡ ከዚያ በኋላ ዕለቱ የተባረከ እንዲሆን "አባታችን ሆይ" እንፀልያለን፡፡

"አሜን!" ብለን እንዳሳረግን፤

"ተጠንቀቅ!" የሚለው የአዛዣችን አዝገምጋሚ ድምፅ ያስተጋባል፡፡

"አንድ፣ ሁለት፣ ሦስት!" ሲል፤ በድጋሚ ያዘናል፡፡

ደሙን ያፈሰሰ፤ ልቡ የነደደ
በአርበኝነት ታጥቆ ጠላት ያስወገደ
ንጉሡን አገሩን ክብሩን የወደደ
ነፃነቱን ይዞ መልካም ተራመደ፡፡
ሰንደቅ ዓላማችን ክብራችን ውዲቱ
ያኮራሻል ንጉሠ ነገሥቱ!...

አረንጓዴ፣ ቢጫ፣ ቀይ ባንዲራችን በምሰሶው ላይ በዝግታ ሽቅብ ትሔዳለች፡፡ ሁላችንም በዓይናችን እስከ ጫፍ እንከተላታለን፡፡ ለምን እንደሆነ ሳላውቅ አንዳች ንዝረት በሠራ አካላቴ ተሞ እንባዬ ይመጣል፡፡

አዛዣችን "አሳርፍ!" ሲል አሳረፍን፡፡ ባንዲራዋን የሰቀሉት ተማሪዎች ሲባጉውን ምሰሶው ላይ አስረው እንደጨረሉ እንደ አወጣጣቸው ወደ ተነሱበት ሰልፍ ተቀላቀሉ፡፡

የሣምንቱን ዜና ያጠናቀረው ተማሪ ከሰልፈኛው መካከል ወጥቶ ሪፖርት ወደሚያደርግበት መድረክ ሄደ፡፡ ጋዜጠኛችን ገላዬ ቱባ በዛፍ ፍሬ ከስልነት የተተኮሰ ሰሪያን ኮቱን ከቦላሌ ጋር ለብሷል፡፡ የተወለወለ ጫማ አድርጎ በቁንጠኛና በራስ መተማመን ስሜት ተራምዶ መድረኩ ላይ ወጣ፡፡ ከኪሱ አጣጥፎ ያስቀመጣትን ወረቀት አወጣና እየዘረጋጋ ርዕስ ዜናውን ማንበብ ጀመረ፡፡ ለደንቡ ያህል ወረቀት ያዘ እንጂ የዜናዎቹን ዝርዝር በቃሉ የሚያውቀው ይመስላል፡፡ የዘመኑ ኮከብ ጋዜጠኛ የአሳምነው ገብረወልድ ተፅዕኖ ባለበት ስልት መዝለቅ ጀመረ፡፡

"እንደምን አደራችሁ፡፡ ዜና እናሰማለን፡፡ ዜናውን የማነብላችሁ ተማሪ ገላዬ ቱማ ነኝ..." ብሎ ምንም አይነት መሸበርና መርበትበት ሳይታይበት ኮራ ባለ አንደበት "ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ በታላቁ ቤተመንግሥት የአሜሪካንን የውጭ ጉዳይ ሚኒስትርን ሔነሪ ኪስንጀርን ተቀብለው አነጋገሩ፡፡...

"ታዋቂው የማራቶን ጀግና ሻምበል አበበ ቢቂላ በእንግሊዝ አገር በተደረገው የማራቶን ውድድር አሸንፎ የወርቅ መዳሊያ ተሸላሚ ሆነ..." በማለት ርዕሰ ዜናዎቹን ካሰማን በኋላ ወደ ዝርዝር ጉዳዮቹ ይዞን ዘለቀ፡፡

ገላዬ አገር አቀፍና ዓለምአቀፍ ዜናዎችን ብቻ አልነበረም የሚያበስረን፡፡ እንደ አስፈላጊነቱ አልፎ አልፎ የሚገጥሙት የትምህርት ቤታችንን ዜናዎች በማከል በቅርብ መረጃ ትኩረታችንን የመሳብ የራሱ የሆነ ስልት ነበረው፡፡ ትምህርት ቤታችን ከጥበበ ግቢያ፣ ከፈለገ ዮርዳኖስ፣ ወይም ከኀብረ ብሔር ትምህርት ቤቶች ጋር ያደረገው የስፖርት ውድድርን እንደ ሰለሞን ተሰማ እየተቸ ይዘግባል፡፡ ዘገባው በአጨዋወታቸው ጥሩ እንቅስቃሴ ያደረጉትን ሲያለደለት፣ በደካማነታቸው የሚያፍሩትን ቅር ያሰኛቸው ነበር፡፡ በጨዋታው ላይ ያልተገኙት ደግሞ ዘገባውን ሙሉ በሙሉ ይወዱለታል፡፡

ዜናዎቹ በሽንት ቤት አጠቃቀም፣ በክፍላችን ንፅህና በመጠጥ ውሃ ብክነት ላይ ሁሉ ያተኩራል፡፡ እንደ አስፈላጊነቱ ትምህርት ቤቱ በወር ያወጣውን ወጪ ከደረሰኝ ላይ ተመልክቶ ስለሚዘግብ የርዕስ ጉዳዩን ክብደት ያሳየናል፡፡

አንዳንዴም ገላዬ በግሉ ሲያነብ ያጋጠመውን ለየት ያለ የአገራችንን ታሪክ በማንበብ ያስገርመን ነበር፡፡ አንድ ጊዜ 'ከታሪክ ማኅደር' አለና ብዙዎቻችን ሕይወታችንን ሙሉ የማንረሳውን ታሪክ አነበበልን፡፡

ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ በክረምቱ በዘነበው ኃይለኛ ዝናብ ምክንያት ጉዳት ለደረሰባት ሀገረ እንግሊዝ የገንዘብ ዕርዳታ ላኩ፡፡ ይህም ዕርዳታ በሌጋሲዮኑ በኩል ቀጥሎ ካለው ደብዳቤ ጋር ተልኳል፡፡
ለክቡር ሜዩሪከናሺናልዲስትሬስ
ሎንዶን፤
...ሁልጊዜ በምናስባት ለምለምና ውብ በሆነች አገርዎ ላይ ለደረሰው ጥፋት መጠነኛ የገንዘብ ዕርዳታ መጠየቅዎን ስለሰማን፣ የገንዘቡ ቁጥር ምንም ከፍ ያለ ባይሆንም፤ የኛንና የሕዝባችንን ወዳጅነት ለመግለጽ ያህል አንድ ሺ ፓውንድ በሌጋሲዮናችን በኩል ልከንልዎታል፡፡
ብርሃንና ሰላም መጽሔት
1946 ዓ.ም

ገላዬ እንደ አንድ ብቁ ጋዜጠኛ ዜናውን ሙሉ ለማድረግ ከሚያደርገው ጥረት በተጨማሪ የአነባበብ ስልቱ ታላቅ ጉልበቱ ነበር፡፡ በዚህም ከፍተኛ ተፅዕኖ አሳድሮብኛል፡፡ እኔም ስድስተኛ ክፍል ስደርስ የትምህርት ቤታችን ጋዜጠኛ የመሆን ታላቅ ምኞት አደረብኝ፡፡

ገላዬ አዝናኝና አስተማሪ ዜናዎቹን አንብቦ እንዳጠናቀቀ
ለአስጨናቂው የንፅህና ፍተሻ አብሮን ይሆናል:: መምህሮቻችን
በተመደቡበት ክፍል በቅደም ተከተል የንፅህና ፍተሻ ይጀም
ራሉ:: መምህራኖቻችን ሁሉም ነጭ ማህረብ በእጃቸው ይይዛሉ::
የመጀመሪያው ተፈታሽ አለቃችን ነው:: መምህራችን ፊቱ መጥ
ተው ሲቆሙ አንድ እርምጃ ወደፊት በመራመድ 360 ዲግሪ
ዞረው እንዲፈትሹት ትርፍ ቦታ ይተውላቸዋል::

መምህሩም ጠቅላላ ንፅህናውን ከራስ ፀጉሩ እስከ እግር
ጥፍሩ በጥንቃቄ እየቃኙት በመሀረባቸው ማጅራቱን አሸት ያደር
ጉታል:: ከዚያም መሀረባቸውን ያለተውላሉ:: ፀጉሩን እንደ አስፈ
ላጊነቱ እየዳበሱ "እጅሀን ዘርጋ!" ካሉ እስካሁን ባዩት ረክተዋል
ማለት ነው:: አለቃችንም ጥፍሮቹን ያሳያቸዋል:: በወጉ ካልተ
ከረከሙ ነገር ተበላሸ ማለት ነው:: በአንደኛ ደረጃ ስሙን በጥ
ፋተኞች ማስታወሻ ላይ እንዲጽፍ ይታዘዛል::

የፈለገንን ያህል ብንዘጋጅም መሸበርና መርበትበታችን
የማይቀር ነው:: ከፊት ለፊቴ አበረ ሻቃ ቀጥ ብሎ ቆሞ ለእኔ
ብቻ በሚሰማ ለሆሳስ ድምፅ "ተስፍሽ፣ ፀጉሬ ከኋላዬ አድጓል?"

"ትንሽ!" ስል መለስኩ በጥንቃቄ::

"ወይኔ! ይሄ ገብጋባ ፀጉር አስተካካይ ስሙኒዬን በልቶ
እንዲህ ይከረክመኛል? ሊያስገርፈኝ!! አባቴ ይሙት ትናንትና
እኮ ነው የተከረከምኩት" ይለኛል፤ እኔ ምሕረት የማወርድለት
ይመስል::

ከኋላዬ ዓለሙ ሰማይ አባቱ አስጠብበው ያሰፋለትን የወ
ታደር የደንብ ልብስ ቁልቁል እያስተዋለ "አልተተኮሰም እንጂ
ንፁህ ነው" ሲለኝ በፈጣን ስልት ዞሬ አለባበሱን አይቼ ወደ እሱ
ጋደል ብዬ "የተተኮሰ ይመስላል::"

"ማታ እጥፍጥፍ አድርጌው መደቤ ላይ አስተካክዬ አንጥ
ፌው ከላይ ካሊም አለበስኩትና በጥንቃቄ ተኝቼበት አደርኩ::"

አስተዋይነቱ አስገረመኝ:: ይህች አጋጣሚ አንድ አሪፍ
እውቀት የገበየሁባት ዕለት ሆነች:: ነፍስ አውቄ የራሴ ካውያ
እስከሚኖረኝ ጊዜ ድረስ በዓለሙ ጥበብ ለአያሌ ዓመታት ልብሴ
ላይ እየተጋደምኩ እተኩስ ነበር::

"ዓሊሽ፣ እናቴ ትሙት አሪፍ ነሽ!" አልኩት በፍጥነት ዞሬ
እያየሁት:: ሰማያዊ ዓይኖቹ ተስለመለሙ:: ይሁን እንጂ አሁንም
ፍርሃት ይታይበታል:: "ወይኔ ሸንቴ መጣ!" አለኝ በዝግታ::

መምህራችን ፍተሻቸውን እያቀላጠፉ እኛ አካባቢ ተቃር
በዋል:: በጣም ያደገ ፀጉር ሲያጋጥማቸው "አፍሮ የቅማል
ማሰሮ!" ይሉና በመቀስ ይመደምዱታል:: ተማሪውም እንደ
ጅብራ ተገትሮ ፀጥ ብሎ የመጣለትን ምድመዳ በፀጋ ይቀበላል::
ማንገራገር የሚባል ባህል በደማችን ውስጥ የለም:: መምህራ
ኖቻችን የሚያደርጉት ሁሉ ለእኛ የሚበጅ መሆኑን አሳምረን

ስለምናውቅ እርምጃቸውን ሁሉ የምንቀበለው እንደ ቅዱስ
መጻሕፍት ቃል ነው::

ልጃገረዶቹ ብዙዎቹ ንቁዎች ቢሆኑም የታወቁ ዝርክር
ኩችም ነበሩ:: ኑኑሽ አገር ሰላም ብላ ያሠረችውን ሻሽ ለመ
ደበቅ ስትጣጣር ይደረስባታል:: ሸዋፀሐይ ትንሽዋ ጥፍርዋ ላይ
የተቀባችውን ቀለም ለማስለቀቅ ትፈቀፍቃለች:: ከቤቷ ስትነሳ
የተጨማደደውን ቀሚስ ለብሳ የመጣችው አለምነሽ የጓደኞቿን
ንፅህና አይታ በፍርሃት ተጨንቃ እየሳበች ትዘረጋጋለች::
ዘምዘም ንፁህና የተተኮሰ ዩኒፎርሟን ለብሳ፤ እናቷን የተከናነ
በችውን ሂጃብ እንደ ሪቫን አንገቷ ላይ ሸብ አድርጋ በኩራት
ቆማለች::

ሲሳይ ኃቢጥ በዓለሙ ሰማይ ላይ ተንጠራርቶ ጎሸመኝ::
ዞሬ ሳየው ከአጥሩ ውጪ አመለከተኝ:: ሴምላልና ቀጢሳው
ከአጥሩ ውጪ ቆመው በመደነቅ አፍጠው ይመለከቱናል::
ሁለቱም ትምህርት አይማሩም:: ቀናሁባቸው:: በቆሙበት
በምልክት ያወሩን ጀመር::

"ቆሼ ለቀማ መሄዳችን ነው" አለን ቀጢሳው::

ሴምላል ንፍጡን ሽቅብ ሳብ አደረገና ጭቅቅታም አካላ
ቱን ፎክቶ ደህና ሁኑ እያለን በድንገት አንድ ቦታ ላይ አፍጦ
ቀረ:: የቀጢሳውም ብልጣብልጥ ዓይኖች ተከትለው አፈጠጡ::
ረጃጅም ቅልጥሞቹ እንደማፈግፈግ የኋሊት ተሰበቀ:: ሊወረወር
ነው::

ወደ አፈጠጡበት ቦታ ስመለከት የቲቸር ጥበበ ዓይኖች
አፍጠውባቸዋል:: አንድ እግራቸው አንካሳ ነው:: በደህናው እግ
ራቸው እየተወረወሩ ብቅ ጥልቅ እያሉ እኔና ሲሳይ ኃቢጥ አካባቢ
በጥቂት እርምጃ ደረሱና "ማነው ከአሁኖቹ ዱርዬ ልጆች ጋር
ሲጠቃቀስ የነበረው?"

ዓለሙ ሰማይ ተርበተበተ:: ሁሴም ሳያጠፋ፣ ከጥፋተኛ
ጎን በመገኘቱ ብቻ ይሸበራል::

ሁሴን ጂቦ "የእነሱ ሰፈር ልጆች ናቸው" አላቸው ሳይጠ
ይቁት:: የትምህርት ቤታችን ጉልኪTC ነው:: በማያገባውም ነገር
ይወረወራል::

"ማነው?" አሉ በአስገምጋሚ ድምፅ ደገሙና ቲቸር
ጥበበ::

ፀጥ አልን::

"ብታርፉ ይሻላል!" ብለውን ወደነቀጢሳው አካባቢ ቢመ
ለከቱ ድራሻቸው ጠፍቷል::

ፈታኙን ቀን ሰኞን እንዲህ አለፍነው:: ወደ ክፍል ገባን::
ቲቸር እስኪመጡ አለቃችን ስም መጥራት ጀመረ:: ብዙዎቻችን
ተራ ቁጥራችንን የስማችንን ያህል ስለለመድነው "15!" ሲል፤

"የስ ሰር!" አልኩ::

የቤት ሥራ ያልሠሩ ልጆች ይህችን አጭር ጊዜ በፍጥነት ይጠቀሙባታል:: አንዳንድ ቅን ልጆች በማንበብ አለ በለዛም በራሳቸው ፈጣን አጻጻፍ ይገለብጡላቸዋል:: ጥቂቶቹ እንደ ወላጅ "ቅዳሜና እሁድ የት ነበርክ?" ብለው ይቆጣሉ:: በዚህ አይነት ጥድፊያና ንትርክ መካከል መምህራችን ቲቸር አባብያ ይገባሉ:: ጫጫታው ረጭ ይላል::

ሁላችንም እንነሳለን::

"ጉድ ሞርኒንግ ስቱደንትስ!"

"ጉድ ሞርኒንግ ቲቸር!"

"ሲት ዳውን!" ይሉና አንዴ ወደ እኛ አንዴ ወደ ጥቁር ሰሌዳው ይመለከታሉ:: "ባለፈው ሳምንት የቤት ሥራ ሰጥቻች ኋለሁ?!" ሲሉ የክፍላችንን ጎበዝ ተማሪ እያዩ ይጠይቃሉ::

"እንዴ?! የቤት ሥራ ተሰጥቶን ነበር እንዴ?!" ሲል መኩዬ ቀጫጫው የክፍሉ ተማሪ ሁሉ በሳቅ ያውካካል:: በእንዲህ አይ ነቱ ክስተት የስኞ ጭፍግ ዕለት ዓይናችንን ገልጠን እንድናልም በሚያደርግ ትዕይንት ይጀምራል...

አይነጥላዎቻችን

እንቡጬ ገላ የአብሽ ገለባ
ሜዳ ነው ብዬ ገደል ልገባ
ገደል ገብቼ ልወጣ ስል
ጅቡ መጣብኝ ከቂጤ ስር
ከቂጤ ሥር...!

ታዳጊ ልጃገረዶች እጅ ለእጅ ተያይዘው እንደ እንዝርት ይሾራሉ:: የከበብናቸው ሕፃናት በማጨብጨብ ጨዋታውን እናደ ምቃለን:: ልጃገረዶቹ ቡፍ ብሎ በአየር በሚነፋው ቀሚሳቸው እርቃኑን በሚሆነው ጭናቸው ስር'ሲኒማ' ለማየት ውሮና ሲሳይ ጎቢጥ እየሳቁ መሬት አድፍጠው ሽቅብ አፍጠዋል::

ጉብሎቹ በጨዋታው ተመስጠው፣ በእግራቸው አቧራውን እያቦነኑ፣ በመንፈሳቸው ሰማየ ሰማያት ገብተዋል:: አንዷ ሌላዋን ፈገግ ብለው እያስተዋሉ፣ አልያም ዓይኖቻቸውን ገርበብ አድ ርገው በአለ በሌለ ኃይላቸው ሁሉ ይሽከረከራሉ::

"ወይኔ! ሲኒማ በነፃ!" አለና ሲሳይ ጎቢጥ በጉንጩ መሬት ነክቶ ሽቅብ እያስተዋለ ጮኸ::

"አዎን በናትህ እኔም አየሁት!" አለና ውሮም ጮኸ::

"ኧረ እኔኮ ቡቃንቲ አድርጌያለሁ! ባለጌ!" አለች ብርቱካን ድንገት ጨዋታውን አቁማ::

"ያንቺንም የብርሃኔንም አይተንባችኋል:: ኃይለሥላሴ ይሙት! አይቼባችኋለሁ!" አለ ጎቢጥ:: "ውሮ አላየህም?"

"በደንብ አይቻለሁ" ሲል ውሮ፣ ብርቱካን ፊቷን በእጅዋ ከልላ ማልቀስ ጀመረች::

በዚህ ወቅት እማማ ረታሽ ከቤታቸው ብቅ አሉ:: ቱግ ብለው "እዚህ እየተበላቀጣችሁ ብቅሌ ላይ አቧራ ታቦናላችሁ? ምናምንቴ ሁላ! ጥፉ ከዚህ!" ብለው ገሰጡን:: ጨዋታው ፈረሰ፣ ሕፃናቱም ተበታተንን::

"እፉዬ ገላ! እፉዬ ገላ!" አለች ጩኒ በአየር ስትንሳፈፍ አይታት፣ እየተከተለቻት:: የኛም ትኩረት ወደዚህች ተወዳጅ በራሪ ዞረ::

"አንች መንቃራ ምንቅርቅር! አትመናቀሪብኝ! ቶሎ ወደ ቤት!" አሉና እማማ ረታሽ ጮኹባት፣ መፍካት የጀመረችው አበባ ከሰመች:: ሮጣ ወደ ቤቷ ገባች::

"ሁላችሁም ወደየቤታችሁ!" እኛ ላይም ጮኹ::

"አንቺ ሴት ልጅ እንዲህ ነው የሚቀመጠው? እግርሽን ሰብስቢ! ኧረ አፍሽንም ገርበብ አርጊ! አ! ብላ እኮ ነው ወሬ የም ታየው፣ ወሬ በአፍ ይገባ ይመስል፣ ደሞ ዓይኗን እንዴት እንዴት ነው የምታቅለበልበው?!..." እማማ ረታሽ ሴት ጓደኞ ቻችን ላይ የሚወርዱባቸው ግስጣዎች ናቸው::

ገና ከማለዳው በሴት ልጆች ላይ ቁጥጥሩ በጣም ይጠ ብቃል:: ነፃነት የሚኖራቸው በየቤታቸው ጓዳ ብቻ ነው:: በአደ ባባይ ማንንም ቀና ብለው እንዳያዩ ተደርገው ነው የሚቀረፁት፣ ስለዚህ አሁን ወንዶቹ ወደ ሌላ ጨዋታ ስንሄድ ሴቶቹ አብሮ አደጎቻችን ወደየቤታቸው ቱር...ቱር ብለው ገቡ::

አንዷ ደፈር ብላ ገሳጭዋን "ታዲያ የት እንጫወት?" ብላ ብትጠይቅ፣

"እከከከ! ለዚህም ተበቃ? የአከሌ ልጅ መልስ ሰጠችኝ እኮ! ኧረ ሰዎች ጉድ በሉ! ምን አለ ቅናቷ ብታ ስገርዛት?!"

በዘመኑ የተጣሉብን አያሌ ግርዶሾች እንደ ጥላችን ይከ ተሉን ነበር:: የፈጠራ ሃሳቦች በምናባችን ቢመጡም በአበሻዊው ወግ አጥባቂነት ብዙዎቹ ከጅምሩ ጫጭተው ከውስጣችን እንዲ ጠፉ ይደረግ ነበር:: ትውስ እንደሚለኝ በቆርኪ ቁማር ተጫ ውተንም ሆነ፣ ከየቡና ቤቱ ደጅ ለቅመን ሲጠራቀም፣ የጀበና ማስቀመጫ የሚሆን ማቶት ብዙዎቻችን ለቤተሰባችን ሠርተናል:: ይህም በዋዛ የሚከወን አልነበረም::

"አንተ እጅህን እንዳትቀጠቅጠው::"

"ኧረ ሚስማሩ እጅህን ይወጋሃል::"

የማቶቱ በረከት የደረሳቸው የአንዳችን እናት "እትዬ፣ ይተ
ዋቸው ማቶት እየሠሩ ነው" ሲሉዋቸው ተቆጭዋ መለስ ይላሉ::

በእንዲህ መልኩ ግርዶሻችንን እየጣስን ራሳችንን ለመሆን
ዘመኑ እስካለፈ ድረስ ጥረናል:: ዱላውንም እርግማኑንም እየቻ
ልንና በልጅ ልብ እየረሳን::

እኔ ወደ ኃይሉ ዶሮ ቤት አካባቢ መሔድ አዘወትር
ነበር:: ውሮ፣ ሻቃ፣ እና ቀጢሳውም ይመጣሉ:: ኃይሉ ዶሮ
የሥዕል ዝንባሌ ነበረው:: ሲፈልግ ጠረጴዛ፣ ወንበር፣ ጎጆ ቤት
መሣል ይችላል:: እሱ እያሳየን እኛም ለመሥራት እንሞክር
ነበር:: እኔ የሚሰጠኝ የቃል ትምህርት ከተግባር ጋር ታግዞ
ሲገለጽልኝ በቀላሉ ይገባኛል:: ሥዕሉን መሣል ስጀምር ግን ጠረ
ጴዛው ሦስት እግር ይኖረውና አራተኛውን የምስልበት ቦታ ይጠ
በኛል:: ወንበሩም በትክክል የቆመ አይሆንም:: ኃይሉ ካስተማ
ረኝ በአሁኑ ዕድሜዬም በውስጤ የቀረው አሳማንና ጎጆ ቤትን
መሳል ብቻ ነው::

ኃይሉ ዶሮም ጓደኞችን ብቻ ሳይሆን ትእግስት ያለው
የሥዕል መምህራችንም ነበር:: የራሱን ደብተር እየቀደደና እየሰ
ጠን እንድንሥል ደጋግሞ ያሳየናል:: እኛም ደስ እያለን እንሞክ
ራለን:: ለራሱም የተሻለ ሙከራ የሚያደርግበት የሥዕል መማሪያ
መጽሐፍ ነበረችው:: አባቱ አባባ ቱሉ ናቸው የገዙለት:: ኃይሉ
ዶሮ እያሳየን በተመስጦ እንሥላለን:: አንድ ቀን እንዲህ
በመማማር ላይ እያለን እናቱ እማማ ሸጊቱ ወደቤት ሲገቡ
በግዙፉ አካላቸው በሩ ላይ ቆመው ብርሃኑን ከለሉንና "ጉድ!
ጉድ! ታያላችሁ እነዚህ ውጫጮች የሚሠሩትን:: ለካ እንዲህ
እየተሞነጫጨረበት ነው ደብተሩ በሳምንት በሳምንት አለቀ የሚባ
ለው! ግርማ ዝም ብለህ ታያለህ!" ብለው ለዶሮ ታላቅ ወንድም
ቀኝ እጃቸውን ሰጡት::

ሁሌም ጉዳዩን ሳያጣራ እርምጃ በመውሰድ ፈጣን የሆነው
ጎረምሳው ግርማ ቱሉ የሥዕል መማሪያ መጽሐፉን ነጥቆን፣ በሰባ
ተኛ ክፍል እንግሊዘኛው ሙልጭ አድርጎ እየሰደበን፣ በካልቾ
እየለጋ ከቤት አስወጣን::

በሥዕል ጥበብ ዓይነጥላችንን የመግፈፍ ጥረቱም እዚህ ላይ
ቆመ:: የዶሮ ችሎታም ክፍ ሳይል ቀረ::

"ከዛሬ ጀምሮ በደብተራችሁ ላይ ትሞነጫጭሩና ነፍስ-
ሥጋችሁን እለያየዋለሁ!"እያሉእማማ ሸጊቱም አይነ ጥላ ሆኑብን::

'ልጅ አባቱን ይበልጣል' ይባላል:: በዚያን ወቅት በጥበብ
ረቂቅ ምስጢር በመንፈስ ከታላላቆቹ ኢትዮጵያውያን ሠዓሊዎች
አገኘሁ እንግዳ፣ አለፈለገ ሰላም፣ ሜትር አርቲስት አፈወርቅ
ተክሌ እና ከሌሎችም ጋር በምናባችን እያወጋን እንደሆን ማን
ያውቃል 'የልጅ ነገር ሁለት ፍሬ፤ አንዱ ብስል አንዱ ጥሬ'

ይበሉን እንጂ ያበሰልነውን ጥሬ በሚያደርጉብን አዋቂ ሰዎች ላይ
ሳናቂም ወደ ሌላ አይነት ጨዋታ እንሰማራለን::

የክረምት ወቅት ይመስለኛል:: ዘንቦ እንዳባራ በደመና
ግላጭ ፀሐይ ብቅ አለች:: ትንሽ ቆይታ በፀሐይዋ ብርሃን ውስጥ
ካፊያ ጀመረ:: "ውይ ልጆች ይሔኔ እኮ ጅብ ወልዳለች" አለ
ጉቢጥ እንጋጦ እያየ::

"ክርስትና ለእኔ" አለ ቀጢሳው::

በጣም ሳቅን::

ዝናብ እንዳባራ ጭቃ እያቦካን መጫወት ጀመርን:: ጨዋ
ታው በቆይታ እንደ ምርጫችን ይቀየራል:: ቅርፃ ቅርፅ መሥ
ራት ጀመርን ጠረጴዛ፣ ጀበና፣ ስኒ፣ ጎጆ ቤት፣ ሰው:: ሁላች
ንም በየራሳችን ፈጠራ ተመስጠናል:: በዚህ መካከል ውሮ "የሠራ
ሁትን ሰው እዩ" አለና ቀልባችንን ሳበው::

በአጠገባችን አልፋ የምትሄደው መዓዛ ሥራችንን አይታ
"የውሮ ሰው ከሁላችሁም ይበልጣል:: ሸንት መሽኛ ግን የለውም"
አለች::

"እሱንማ በጣም ትልቅ ሠርቼ አሳይሻለሁ" ብሎ ውሮ
ጭቃ አነሳና በትልቁ ማድበልበሉን ጀመረ:: አንድ ቀን የሠራ
ችኝ ተንኮል አሁን ትውስ አለኝ:: እምቢ እንዲላት በጥቅሻ
ስንግረው አየችኝና በኩርኩም ቀጋችኝ! እኔም እየጮኽኩ "ምን
አደረኩሽ? ተይ አንቺ ልጅ! በናትሽ! በጉልበትሽ አምላክ!" እያ
ልኩ ሳለቅስ አባባ አጋፋሪ ሰሙን::

አባባ አጋፋሪ አንድ ዓይና ናቸው:: ለአንድ ዓይናቸው
ሲሉ ዓለምን ሁሉ ይፈራሉ:: መዓዛ ስለመታችኝ ይቆጧታል ብዬ
ስጠብቅ፣ እሳቸው ግን ራሳቸው ጥቃት እንደደረሰባቸው ሁሉ
"ጉድ! ጉድ! እንዲያው የት ብንሄድ ነው በሰላም የምንኖረው?"
ሲሉ ጠየቁ:: ግር አለን:: የባሰ ምን ተፈጠረ? በሚል ስሜት
መጮኼን አቆምኩ::

በአጠገባችን ሲያልፉ የነበሩት አባባ ተሰማ ተገርመው
"ምን ተፈጠረ፣ አጋፋሪ?" አሉ::

"እነዚህ ልጆች አንድ የሚላቸው አጡ'ኮ፣ የገነት አባት::
አታዩም? ይሄ የሚያድበለብሉት እኮ ሰው ለመምታት ነው::
የሰው ዓይን ቢያፈሱስ?"

"አጋፋሪ፣ ያንተ ዓይን ሁሌንም የሚያሳይህ አድቦልቡሉ
ነው? ልጆቹ ለራሳቸው መጫወቻ ዕቃ እየሠሩ ቢጫወቱ ምን
አለበት?" አሉ እማማ በለጡ ገጠ:: ጫጫታውን በርቀት ሆነው
እየተከታተሉ ነበር::

"ወቸው ጉድ! አንቺ ገጣጣ፣ ስድበሽ ለስዳቢ ስጭኛ! ይሄ
ድብልብል አይደለም?!" ብለው በዚያችው አንድ ዓይናቸው አባባ
አጋፋሪ አፈጠጡ::

ማንንም የማይፈሩት እማማ በለጡ ፈገግታ ከፊታቸው
ሳይጠፋ "ተው! ተው! አጋፋሪ:: 'አንድ ዓይና ባፈር አይጫወ

ትም' ሆኖብህ እንጂ እነሱ ማንም ላይ ሊወረጡሩት አይደለም የሚያድበለብሉት:: እንዲህ የምትሰጋ ከሆነ ወትሮውንም እግርህን ሰብስብ አታረግም?" አሉዋቸው::

"አንች ግጣባ! ምን ሳደርግ ነው ዓይኔ የጠፋው?"

"ስትሄድ ነዋ... የማላውቅ መስለህ አንት ሴት አውል!" ተቆጡ::

"ኧረ! በሕግ ይቺን ሴት ያዙልኝ:: ስሜን እያጠፋችው ነው::"

"ምን ስም አለህና? እንደ ወንዶች ኮንጎ ወይስ ኮሪያ ዘምተህ ነው የታጠርከው? ንገሩኝ ባይ!"

"ልብ አርጉልኝ!"

"ምን ነካሽ ገጠ!" አለ አባቴ::

"አጋፋሪ! ልጅ አልይ አለ!፣ መድረሻ አሳጣችው::"

"ልብ አርጉልኝ! ያንቺ ልጆች እዚህ ውስጥ አሉ?"

"ባይኖሩስ? እነዚህም ልጆቼ ናቸው!"

ንትርኩ ከሮ በሰፈርተኛው ሃይ! ሃይ! ባይነት በረደ:: ጉዳዩ ሲጣራ የፀቡ ምክንያት በእኛ ላይ አነጣጠረ:: "ኧረ እኛ ልንማታበት አይደለም..." ብሎ ጋይሉ ዶሮ ስለጨዋታው ሲያስረዳ "ዝም በል አንት ቀጣፊ አንተስ አታሸንፈኝም!" ብለው አባባ አጋፋሪ በከዘራቸው ቂጡን ዠ ስጡት::

የውሮ እናት እማማ ወርቅውሃ "አሁንስ አንተ ልጅ፣ ምን ባደርግህ ይሻላል?" ብለው ውሮን ጆሮውን ስቀም አድርገው ጭኑ ስር እጃቸውን ሰደው በቁንጥጫ እየመዘለጉት፣ እየጎተቱ ወደ ቤታቸው ይዘውት ሄዱ::

ትንሽ ትልቁ ቢገስጠን የጥፋተኝነት ስሜት ተሰማን:: የሠራነውን ቅርፃ ቅርፅ ከልባችንም ውስጥ ደፈጠጥነው:: አሁን ማን ያውቃል? በሥነ- ጥበብ ሁ ረገ ከአክሱምና ከላሊበላ ቀራ ፅያን ጋር በምናብ ተገናኝተን እንደሁ? ወይም ድንበር በማይገ ድበው፣ ፅንፍ አልባ በሆነው የሰው ልጆች ምናብ ተንሳፈን ከነሚካኤል አንጀሎና ከነሊዮናርዶ ዳቪንቺ ጋር በመንፈስ ተገና ኝተን እንጠበብ እንደሆንስ?

የእኔንና የአብሮ አደጎቼን የልጅነት ጊዜ ሳሰላስል አያሌ ርዕሰ ጉዳዮች ትውስ ይሉኛል:: አንዳንዴ ትልልቅ ሰዎች ነሸጥ አድርጓቸው ከእኛ ጋር መጫዎወት ይፈልጉና፣ የተለያዩ ጥያቄ ዎችን ይጠይቁናል:: ከነዚህም መካከል በይበልጥ ትውስ የሚለኝ "ስታድግ ምን መሆን ትፈልጋለህ?" ሲሉኝ የምመልሰው አልነበ ረኝም:: እንደሚመስለኝ "ስታድግ" ሲሉኝ ማደጌን አላምንም ነበር:: በዚያን ወቅት እኔም ልጅ፤ ወላጆቼም ሕይወታቸውን በሙሉ እናትና አባቴ ሆነው እንደሚኖሩ ነበር የማምነው::

አሁን ሳየው እምነቴ ትክክል ነበር:: ስምን? ማኀበረሰብ በሃይማኖቱ፣ በሥነልቡና፣ በባህሉና በወግ እስረኛ ሆኖ ልጆቹን በጥበብ፣ በፈጠራ ነፃ ሆነው እንዲያድጉ አይፈቅድም:: የማሰብ ነፃነቱ የተጋረደ ነው:: ከዚህም የተነሳ ምናቡ ነፃ ያልሆነው ልጅ መንፈሱ ጫጭቶ ዝንባሌው ወይም ተሰጥኦው ምን እንደሆነም ሳያውቅ ያድጋል:: ማኀበረሰባችን በግርዶሹ የልጅ ዓይነጥላ ሆኖ ሳለ "ሲያድግ እንዲህ ይሆናል..." ብሎ መጠበቁ ከንቱ ሕልም ነው:: ባዶ ራዕይ ነው::

ልጅ ራዕይ እንዲኖረውና ዓይኑን ገልፆ እንዲያልም ነፃ ሆኖ ማደግ ይኖርበታል:: ልጅ ለአደጋ እንዳይጋለጥ መጠበቅ፣ እሳት እንዳይፈጀው መከላከል፣ ክፉና ደጉን እንዲለዩ በወዳጅነት ቀርቦ ማዋየት ሲገባቸው ሁሉም የኅብረተሰቡ አካሎች በጠላት የተወረረ መንደር ውስጥ እንዳለ ወታደር ልጅን ማስጨነቅ ይቀላ ቸዋል:: ጠይቆ ከመረዳት በፊት መቅጣት፣ በትንሽ በትልቁ እየገሰጡ በራስ የመተማመን ስሜቱን መናድ ባህል አድርገውት እንደነበር መናገር እወዳለሁ::

ከሺ አንድ የሆኑ እንደ እማማ በለጡ ገጠ አይነት ወላጆች ግን የወደፊቱ ፈጣሪዎች ጋሻ ሆነው ሲመክቱ ሳይ 'ሳይደግስ አይጣላም' እንድል ያደርገኛል::

ፀሐይዋ በእኛ ጨዋታ መፍረስ ያኮረፈች ይመስል በደመና ተጋረደች:: ሰማይ አጉተመተመ:: ብዙም ሳይቆይ አህያ የማይ ችለው ዝናብ ይዘንብ ጀመረ:: ሁላችንም ወደ የቤታችን ተበታ ተንን:: እናቴ ጉልት ሄዳለች:: አባቴም ሠርቶ የቀረጠውን ሸማ ሊያደርስ ወደ ደንበኞቹ ሄዷል:: ቤታችን ስለተቆለፈ የክርስትና አባቴ ቤት በረንዳ ላይ ተጠለልኩ:: ውሻዬ ቲቲ መጥታ እላዬ ላይ ለመጠምጠም እየሞከረች ትልሰኝ ጀመር::

በዚያን ወቅት አንድ ሕፃን "እናቴን ዝናብ እንዳይ መታት!" ብሎ ጆሮውን ጥርቅም አድርጎ ከያዘ እናቱ ከዝናቡ መደብደብ ያድናታል ብለን እናምን ነበር:: እኔም የዝናቡን አወራረድ እያየሁ፤

"እማይይይዬ

ቶሎ ነይልኝ!

ወተቱን ባህያ!

ዳቦውን በጉያ..." እያልኩ መዘመር ጀመርኩ::

አብሮኝ የነበረው ቀጢሳው "ፉንጌ፣ እናትህ ጉልት ናቸው? ዝናብ እንዳይመታቸው ከፈለክ ጆሮህን ክድን ክፍት አታድ ርገው:: በደንብ ጫን ብለህ ያዘው:: ክድን ክፍት ካደረክ እናት ህን ዝናብ አልፎ አልፎ ይመታቸዋል::"

ሺ... እያለ የሚወርደውን ዝናብ ለመስማት ጆሮዬን ደጋ ግሜ ክድን ክፍት አደርግ ነበር:: እማዬን ዝናብ ምንም እን ዳይመታት ጆሮዬን ጥርቅም አድርጌ ያዝኩ::

ከረዢም ቆይታ በኋላ ዝናቡ አባራ:: እናቴም አባቴም ከሄዱበት መጡ:: እማዬን በደንብ ዞሬ አየኋትና "ዝናብ መታሽ?"

"ለምን ጠየከኝ?" አለች እንጀራ ልትሸጥበት ገቢያ ይዛ የሄደችውን እንቅብ ጓዳ እያስቀመጠች::

"አልመታሽም አይደለ?" ጠየቅኩ::

"አዎን አልመታኝም!"

ደስ አለኝ:: ዝናቡ ለምን እንዳልመታት ምስጢሩን ነገር ኳት:: ፈገግ ብላ በብልህ ዓይኖችዋ ልብ ብላ እያስተዋለችኝ "ጎሽ የኔ አሳቢ! ሁልቀን ዝናብ ሲመጣ ቶሎ ብለህ ተጠለልና ባለሁበት ዝናብ እንዳይመታኝ ጆሮህን ጥርቅም አርገህ ይዘህ ጠብቀኝ" አለችና ገዝታ ያመጣችልኝን አንባሻ ግማሹን ቆርሳ ሰጠችኝ:: የአዋቂነት ስሜት እየተሰማኝ ተቀብዬአት መግመጥ ጀመርኩ:: ለውሻዬም ትንሽ ሰጠኋት:: እየበላሁ ከውጪ ልጆች ሲንጫጩ ሰማሁ:: ልወጣ ስል "እህል ይዘህ?" አለችኝ እማዬ:: በቤተሰባችን ልማድ የተሰጠኝን ምግብ በልቼ ካልጨረስኩ ከቤት ይዞ መውጣት ክልክል ነበር:: በፍጥነት ጨረገድኩት:: ውሃ ከእንስራ ውስጥ ቀድቼ ጠጣሁና በጥድፊያ ወጣሁ::

በጎቢጥ አመራር ሰጪነት ልጆች በጭቃ ቦዩ ላይ ግድብ እየሠሩ ነበር:: ተቀላቀልኳቸው:: ግድቡ በጎርፍ ሞልቶ እንዳይ ፈርስ ውሮ በጣቱ በስቶት በቅጠል አሸንዳ ሠራለት:: በእንዲህ አይነት የጨዋታ ወቅት ሁሉም ነገር የሚካሄደው በጥድፊያ ነው:: ግድቡ ተሠርቶ ተጠናቀቀ::

የወረቀት መርከብ ሠራን:: በየራሳችን ላይ ልዩ ምልክት አድርገን መርከቦቻችንን ማወዳደር ጀመርን:: በእንዲህ አይነት ጨዋታ መውደቅ መነሳት ያለ ነው:: በውሃ ውስጥ መንቦጫረቁ አይቀሬ ነው:: ጭቃ በጭቃም እንሆናለን:: አንዳንዶቻችን በዚህ ጊዜ በጣም በስብሰን ውሃ ውስጥ የገባች አይጥ እንመስላለን:: ቅዝቃዜው አንጀታችን ውስጥ ገብቶ ቢያንሰፈስፈንም፣ ጥርሳችንን እያንገጫገጭን ስሜታችን ሳይቀዘቅዝ እንወዳደራለን::

በተለይ የወረቀት መርከባችን ከቀደመችልን የረገጥንበትን ሳናውቅ እየተከተልናት፣ እያፏጨንና እየጮኽን እናበረታታለን:: ትሰማን ይመስል ደስታችን ወሰን አልባ ይሆናል:: የአሸናፊነት ስሜታችን ያይላል:: ለልጅ፣ ውስጣዊው ደስታ እንጂ ውጫዊ ውበቱ አያስጨንቀውም:: ወደ ውጪ በማየት የበለፀጉት ትላልቅ ሰዎች ግን ወደ ውስጥ የሚያየውን ዓይናችንን በቁንጥጫና በኩርኩም አሳውረው ወደ ደጅ የማየት ሕመማቸውን ያጋቡብናል:: በግድም በውድም እንለምደውና ስናድግ የእነሱው ግልባጭ እንሆናለን::

በእንዲህ አይነት እፁብ ድንቅ ደስታ ላይ እያለሁ ጆሮዬ ለቀም ተደርጎ ተይዞ በቁንጥጫ ሲለመዘግ ደነገጥኩ:: ዞሬ ሳይ እናቴ ነች "አንተ ቀኪያም! ማታ እንደ ዶኪ ስትንፈቀፈቅ ቁጭ

አድርገህ ታሳድረኛለህ! አሁን ግን ባንተ ቤት መርከበኛ ሆነሃል:: ድንቄም መርከበኛ! በል ግባ!" አለችና ጆሮዬን ለቃ በኩርኩም ጭንቅላቴን ቆጋችኝ::

"ወይኔ ቁስሌን! ወይኔ ቁስሌን!" እያልኩ እናቴን እየዳበ ስኩኝ ሮጬ ቤት ገባሁ::

"ዝም በል! ጋሼ! ኮንጎ ወይስ ኮርያ ዘምተህ ነው የቆሰልከው?!" አለና አባቴ ተቆጣኝ:: ትንፋሼን ዋጥ አደረኩኝ::

ጓደኞቼም በፍጥነት ተበታትነዋል:: ግድቡም ፈረሰ:: ጎርፉም ፏ! ብሎ አካባቢውን አጥለቀለቀው:: ይህም አዋቂዎቹ ከሚጋርዱብን ከዓይነ ጥላዎቻችን አንዱ ገጽታ ነበር:: ማን ያውቃል? በጥበብ ፈጣን ጀልባ ቀዝፈን ከኖህ መርከብ ምስጢር ሕይወት ሹክ ብላንስ እንደሆን? ወይም ከካሌብ፣ ከቫስኮ ደጋማ፣ ከማርኮ ፖሎ... እኩል ለመቅዘፍ የሚያበቃንን እውቀት በጨቅላው ሕይወታችን ጀምረን እንደነበር?

በዚያ ትናንት እንደተከወነ ሁሉ ዛሬ ቁልጭ ብሎ በሚታየኝ የሕይወቴ ምዕራፍ እንዲህ አይነት ጥፋት አጥፍቼ ስያዝ የምመከረው ምክር "ለምን አርፈህ አትቀመጥም? አታየውም የመምሬ በቀለን ልጅ አርፎ ቁጭ ብሎ ደብተሩን ነው የሚያጠናው! ለምን አንተም ደብተርህን አታጠናም! "እባላለሁ::

ዝም ብዬ ለመቀመጥ ስሞክር ደግሞ "ምን የሚያስተክዝ ነገር ተፈጠረ? ጋሼ አይዞህ ልጆችህ እንደሆን በዕድላቸው ያድጋሉ" ብሎ አባቴ ቁዘማዬን ያግዳል::

በኋለኛው ሕይወቴ እንደተገነዘብኩት በማኅበረሰባችን ውስጥ ተክዝ ብሎ ማውጠንጠንና ማብሰልሰልም የተከለከለ ነው:: ጎጂ ሐሳብን ከማውጠንጠን አኳያ ስለሚገነዘቡት ነው:: በዚህ ስልት ውጫዊው ገዠር ውስጣዊ ዓይናችን ታውሮ እናድጋለን:: ይሁን እንጂ ጥቂት፣ በጣም ጥቂት ዕድለኞች ይህንን አይነጥላ ገፍፈን በመውጣት ዝንባሌያችንን እንከተላለን:: በዚህ ወቅት ያ በልማዳዊው እምነት ተተብትቦ ድሮው ላይ የቆመ የማኅበረሰብ ክፍል በመደነቅ "ከየት አመጣችው? ከወዴት ተማረው..." በማለት ሲያወጋ አጀብ ሲል ይደመጣል:: እኛ ሕፃናት እያንዳንዱ ልጅ እንደ ተሰጥኦው ቢለያይም የራሱ ፀጋ እንዳለው ማሳየት የጀመርነው ገና ከማለዳው ነበር:: ነገር ግን ጠልቆ የሚያስተውለን ዓይንና ልብ ማኅበረሰቡ ውስጥ አልነበረም::

በልጅነቴ ደጋግሞ ሲወራ ሰምቼ ውስጤ ታትሞ የቀረ የኅብረተሰብ እምነት አለ:: ወላጆች ስለልጆቻቸው በኩራት ሲናገሩ ሴቷን "ምንም አታውቅም! ጨዋ አንገተ ሰባራ ልጅ ነች፣ በአፍዋም ጨው አይሟሟ!" ወንዱን "ማንንም ቀና ብሎ የማያይ ትሁት ሽቁጥቁጥ ልጅ ነው:: አሁንማ አደገ::"

ክረምቱ አልተገባደደም:: ፀሐይ አልፎ አልፎ ብቅ ብትልም ቆይታ በደመና ትረታለች:: እንቅስቃሴውም ግርዶሹም

እንደቀጠለ ነው:: ነፋሱ ዝግ ብሎ ይነፍሳል፣ ደመናው መበተን ጀመረ:: አንጋጦ ሲያይ የነበረው ኃይሉ ዶሮ "ልጆች እዩ!" አለና ደመናው ልዩ ልዩ ቅርፃ ቅርፅ እየሠራ ነበር:: ተፈጥሮ የምትጠበበውን እያየን እንጠቋቆማለን::

"ዘንዶውን እያችሁት ልጆች!" አለ ሲሳይ ኀቢጥ፣ ቅርፁን በእጁ እያመለከተን::

ዘንዶው እየተሳበ ሲሄድ ይታየናል:: የጉሙ ባዘቶ ተገምሶ ሲታይ "ወይኔ አፉን ከፈተ!" ብሎ ውሮ ጮኸ:: "ተመልከቱ እንጂ፣ ምላሱን አወጣ!"

በቆይታ አናቷን የተከናነበች የሴት መልክ ተከሰተ፣ ልብ ብለን ስንመለከተው የእምዬ ማርያምን ምስል መሰለ:: ልጇን ታቅፋዋለች:: በአናታቸው ላይ ቀስተ ደመና ከአፅናፍ አፅናፍ ተሰመረ:: በመደነቅ ጩኸታችን በኃይል ጨመረ::

ተፈጥሮ ስትሥል እኛ እያስተዋልን ስንተነትን ጥቂት ቆየን:: "አትሄዱም ከዚህ?! የምን መአት ነው የምትጠሩት!" አሉ የተረፈ ገልጆ አባት ልጃቸውን በጥፊ ጭው አድርገውበት:: "ሂዱ ከዚህ! ምን ያሟርታሉ?" ብለው ገሰጡን፣ ጠጅ ጠጥተው ሞቅ ብሏቸዋል::

ተበታተንን::

በኋላ እንደተገነዘብኩት አዋቂዎች ዓይነጥላዎቻችን መሆናቸውን እነሱም የሚያውቁት አይመስለኝም:: በእነሱ ቤት የተቀጣ፣ ሥርዓትን አሳምሮ የሚያውቅ ትውልድ እያሳደጉ ነው:: ይህን ምንም ሳያዘጋጁለት በዕድሉ የሚያድግ ትውልድ፣ በበኋለኛው ዘመኔ ከልባቸው "ተተኪውና አገር ተረካቢው ትውልድ!" ሲሉትም ብዙ ጊዜ ሰምቻለሁ::

በደመናው የሥዕል ጥበብ ተገርመን ሳናበቃ "አንበጣ ና ቡና ጠጣ!" የሚል ጩኸት ሰማን:: ቂም በማይዘው ልባችን ቁጣውን ሁሉ ረስተን ወደ አንበጣው አደን ሄድን:: አደኑ የልጅን አካል የሚፈትን እንቅስቃሴ አለበት:: መዝለል፣ መሮጥ መያዝ፣ ማስተዋል... ኮትን እንደመረብ ተጠቅሞ ማፈን::

አንበጣዋ ሜዳ ለሜዳ የምታሯሩጠንን ያህል፣ መንደሩ ውስጥ ትገባለች:: ኀቢጥ አንዷን አንበጣ ሲያሳድድ ከእማማ አለሚቱ በር ጋር ተጋጨ:: እማማ አለሚቱ ትልልቅ ሰዎች እንኳ ነው የሚሏቸው:: ሰላም ናቸው ሲሏቸው ያኮርፋሉ፣ አኩርፈዋል ሲሏቸው ይስቃሉ:: በዚህ ነው ቅፅል ስም የወጣላቸው::

ኀቢጥ በርግጎ የእማማ አለሚቱን በር እያየ «እንዴ ሞቱ እንዴ ለምንድነው ከቤት ወጥተው ያልረገሙን?» ሲል ጠየቀ::

«ሞተች!» ሳሁሉ መቃ ደንግጦ የክርስትና እናቱን ደህንነት ጠየቀን:: እርግጠኛ ለመሆን በበሩ ቀዳዳ ለማየት ሞከረ:: ምንም

አይታይም:: በመስኮት ሲያጮልቅ በነጭ ልብስ የተጠቀለለ የእማማ አለሚቱ አካል አልጋ ላይ ተዘርሯል:: የጓዳው መብራት በርቷል::

«እዎ ሞታለች እናቴ:: በሯን ሳትከፍተው ሦስት ቀን እንደሆነ እነማዬ ሲያወሩ ሰምቻለሁ:: ወይኔ እናቴ!!» አለና መቃ ጩኸቱን አቀለጠው::

የሞት ወሬ ክንፍ አለው:: በአጭር ጊዜ ውስጥ ወሬው መንደሩን አዳረሰው:: ጆሮዋን የሚያምነት አለምነሽ ጆሮም ደርሶ «ወይኔ እናቴ ደጓ እጉራሼ!» እያለች ጩኸትዋን አስነካችው:: መንደሩ በለቅሶ ተደበላለቀ::

ሽማግሌዎች የሚያለቅሱትን ዝም ለማስኘት እየሞከሩ፣ በሩን ለመክፈት ተጣጣሩ:: በሩ ጥርቅም ተደርጐ ተዘግቷል:: የመስኮቱን መቀርቀሪያ ሲሞካክሩ በቀላሉ ተከፈተ:: የእማማ አለሚቱ ሬሳ አልጋቸው ላይ ተዘርሮ ታየን:: ጩኸቱ እንደገና ተባባሰ:: እዚያም እዚህም ዋይታ ሆነ::

መቃ በመስኮት ዘሎ ገብቶ በሩን ከፈተው:: ሰው ግር ብሎ ሲገባ ሲል እማማ አመለወርቅ «ጎበዝ "ግርግር ለሌባ ያመቻል' የሴትየዋ ንብረት እንዳይባክን ሁላችንም ወደ ቤት ውስጥ አንግባም:: አንድ ሰው ገብቶ መሞታቸውን ያረጋግጣል:: ከዚያ ተዘጋጅተን ማልቀስ እንጀምራለን::»

እማማ አመለወርቅ ወደ ውስጥ ገብተው ጓዳ አልጋ ላይ የተዘረረውን የእማማ አለሚቱን አስከሬን ዳሰሱት:: ከው ብለው ሲደነግጡ ይታዩናል:: «ኧረ ዝም በሉ አላረፉም እካላቸው ሙቅ ነው::» ብለው አብስረውን «እትዬ! አንቱ እትዬ አለሚቱ!» እያሉ ተጣሩ::

ይህን ጊዜ የዕድራችን ዳኛ አባባ አርአያ፣ እባ ዘለቀ፣ ደርሰዋል:: እባባ ገብሬ ጡሩምባውን ለመንፋት አቆብቁበዋል:: አባባ እርአያ «እንዳትነፋ!» አሏቸው የአባባ ገብሬን ሁኔታ አይተው::

«ኧረ እሉ!» አሉ እማማ እመለወርቅ በጣም ደንግጠው::

ተዘርግቶ የሚታየው የእማማ አለሚቱ አስከሬን ተንቀሳቀሰ:: ሁላችንም ተደናገጥን:: እንደተጠቀለሉ ቀና አሉ:: የተጠቀለሉብትን ነጭ ጨርቅ ፈቱት:: በመስኮትም በበርም ተጨናንቀን እፍጥጠን እናያቸዋለን::

«ለምን እንዲህ አደረጉ እትዬ?» ጠየቁ እማማ አመለወርቅ::

«ብሞት ማን እንደሚያለቅስልኝና እንደማያለቅስልኝ ለማወቅ ነው::»

«ድንቅ ምርምር ነው:: አበሻ ከሳቁ ይልቅ ለቅሶውን ነው የሚወድ፣ ታዲያ እንደጀመሩት ለቅሶውን ባይነፍጉት ጥሩ ነበር» አለ ግርማ ቢጨ ተንጠራርቶ እያያቸው::

«ምን ማለትህ ነው ግርማ?» እባባ አርእያ ኮስተር ብለው ጠየቁት::

«እዚህ የመጣሁት ለራሴ ለቅሶቅ ብዬ ለማልቀስ ነው:: ከምስቅበት ይልቅ የማለቅስበት ዕልፍ ነው:: ለቅሶዬን ግን እማማ አለሚቱ ነጠቁኝ:: ልብ እላላችሁም ይሆናል እንጂ አለምነሽ

የምታለቅስው ለራሷ ነበር:: አጉራሼ አይደለም ስትል የነበረው?» አለ ግርማ::

«በስመአብ በል ልጄ» አሉ አባ ዘለቀ በጣም ተክዘው::

«በስመአብ አልልም አባቴ! እመት አለሚቱ ከሕይወታቸው ይልቅ ሞታቸው ነው ዕርባና ያለው:: ሩቅ ሳይሔዱ ከነዚህ ልጆች ነጥቀው ጠረጴዛቸው ስር የሰበሰቡት የጨርቅ ኳስ መዓት እዩት:: ይህን እንደ ጥዋ ጠረጴዛቸው ላይ ያስቀመጡትን የላስቲክ ኳስ ለልጆቹ የወረወረላቸው አንድ ፈረንጅ ነው:: ፈረንጁንም ይዤው እዚህ ሰፈር የመጣሁት እኔ ነኝ:: ይሔ ቱሪስት ይሔን 'ጌቶ' ሰፈራችንን ሲጐበኝ ሲመጣ ሕፃናቱ መጫወቻ እንደሌላቸው አይቶ ኳስ ይዞ ስለነበር እንዲጫወቱባት ቢወረውርላቸው እላቸው እጅ ገብታ እንደ ቅርስ ተሞሽራ ጠረጴዛ ላይ ተቀምጣለች» አለ ግርማ በኃይለ ቃል::

«ኡ..ሁ..ሁ.. አመድ በዱቄት ይስቃል?» አሉ እማማ ዓለሚቱ እንደ እስክስታ ወራጅ አንገታቸውን እየሰበቁ::

«ማነው አመድ እኔ የፈታውራሪ በላቸው ልጅ?» ሲል ግርማ አቅራራ::

«ማነው አባትህትን ፊትአውራሪ ያደረጋቸው? ስማቸውስ በላቸው ነው?» መለሱ እማማ ዓለሚቱ::

ነገሩ በጣም ተባባሰ:: ሽማግሌዎች ነገር ለማብረድ ሃይ ሃይ ማለት ጀመሩ:: ግርማ የመኳንንት ስሜቱን ሳያበርድ ወደ እኛ ዞር አለና «ፋሽት ያራዳ ልጅ በዚህ ጊዜ ነው ኳሷን የሚበከመው» ብሎ አባንኖን ወደ እማማ እለሚቱ እፍጦ «እስቲ አባቶቻችንን እንቆጣጠር? አያቴ ደጃዝማች ድንበሩ ዘለቀ የእጤ ምኒልክ የወርቅ ልምጭ አቅራቢ ነበሩ::»

ሰዉ ሳቅ በሳቅ ሆነ:: ግርማ አብሮ እየሳቀ «አባቴም በቤተ መንግሥት ቧለሟልነቱ ለጃንሆይ ለሚኒስትሩና ለመኳንንቱ መቅጫ የወርቅ ልምጭ አቅራቢ ነበር:: የእርሶስ ባለቤት አሥር አለቃ ናቸው ሃምሳ አለቃ?!...» ብሎ ግርማ ቀልዱን ወደ ዘለፋ ስለቀየረው እማማ አለሚቱ ተቆጥተው «አንተ በሙት ባለቤት ታላግጣለህ?!» ብለው እግራቸው ስር ያለውን ዘነዘና አፈፍ አድርገው ወደ በሩ ተንደረደሩ:: ግርማም እንደምርጥ ሥልጡን በክለኛ መከቶ የኋላ አፈገፈገ:: ሽማግሌዎቹ እማማ እለሚቱን ያዟቸው:: በዚህ ጊዜ መኩዬ ቀጫጫው ቀልጥፋ ቤቱ ውስጥ ገብታ ውብዋን ኳስ መንትፋ ተሰወረች:: ግርማ ኳሷን መበከማችንን ካየ በኋላ ነገር እንዲበርድ በተረጋጋ ስሜት መናገር ጀመረ:: እማማ አለሚቱም ይቅርታ እንዲያደርጉለት እግራቸው ላይ ወደቀ:: ግርማ እንዲህ ባለውለታችንም ቢሆን ጠጁን ጥግብ ብሎ እያቅራራ ሲመጣ ካገኘነው እንስክፈዋለን::

እማማ እለሚቱ ከሞት ተነሱ ተብሎ ወሬው መንደሩን አዳረሰው:: ቤተኛው ወደ ውስጥ ገብቶ ያፅናናቸው ጀመር:: ጨዋታው ተጀመረ ቡናውም ተፈላ:: እማማ እለሚቱ ግን ያስቀሰላቸውን እያመሰገኑ ያላስቀሰላቸውን እየወቀሱ ነበር::

ሌላ ጊዜ አላንዶ ለመጫወት ሰፋ ያለ ባለአራት ማዕዘን ወረቀት በረጃጅም የሣር አውታር እንሠራለን:: ከበስተኋላው ላይ እንደ ጭራ የተቀጣጠለ ወረቀት እንቀጥልበታለን:: አውታሩ መሃል ላይ ረጅም ክር ይታሰርና በነፋሻማ ወቅት በአየር ላይ ቀስ በቀስ ሲለቁት ወደ ሰማይ ሲውለበለብ ስናየው በጣም ማራኪ ነበር:: አላንዶው አልፎ አልፎ ዝቅ ብለው ከሚበሩ አሞራዎች ጋር የሚጋጭ ይመስላል:: አንዳንድ ጊዜ ግን የንፋስ ግፊት በማጣት ወደ ምድር ይወርድና በኤሌክትሪክ ገመድ ላይ ይጠመጠማል:: በዚህ ወቅት የሚደርስብን ስድብና እርግማን አይነሳ!!

"ምናምንቴዎች ኮረንቲው ኮንታክት አድርጎ ጋንጬር ደማችሁን ምጥጥ ቢያደርገው ጉዳችሁ በፈላ ነበር!! ምን አለ እነ ዚህን ልጆች እርፈው እንዲቀመጡ አንድ የሚላቸው ቢኖር?"

ወላጆቻችን ይህንን ጨዋታ የጃፓን ሕፃናት ከሁለት ሺ ዓመታት በፊት ይጫወቱት እንደነበር አውቀው ቢሆን ኖሮ እንኳ ግድ አይኖራቸውም ነበር:: በአንደኛው ጆሮአቸው ሰም ተው በሌላኛው አፍሰውት እርፈን ተቀምጠን አለማሰብን እንድን ማር ሁልጊዜም በትጋት ያስገድዱናል::

በዚያን ወቅት በሰፈራችንም ሆነ በትምህርት ቤታችን ውስጥ የስልክ አገልግሎት አልጀመረም:: እኛ ግን ሁለት የክብሪት ፓኮዎችን የሚያገናኝ ረጅም ክር አስረን ስልክ ሠርተን ማዶ ለማዶ ሆነን እናወራለን::

"ሃሎ! በዱምቡሎሀ ፓስቲ ገዝተን ብንበላበት ምን አለበት?" አለችኝ መኩዬ ቀጫጫ ከማዶ ቆማ ፋኖስ ድዷን እያሳየችኝ::

"እረ? እኝ በይ!"

"ዶሮ ብታልም ጥሬዋን:: እናንት ምናምንቴዎች! ምን ድነው የምትባባሉት?"ጠየቁ እማማ ሸጊቱ እማድቤት ሥራ እየሠሩ::

"ምን መሰለሽ እማዬ?" አለ ኃይሉ ዶሮ::

"ሂድ! ፈሳም"! ስምጁችኋለሁ:: ደህና ነገር አታወሩም? ድጋሚ ይህንን የዱርዬ ሥራችሁን ካንሾካሾካችሁ ክራችሁን ብጥስጥሱን አውጥቼ ነው የማባርራችሁ"

ምን እናውራ? ተፋጠጥን:: አንድ ሃሳብ መጣልኝ "ሃሎ! ኳስ ጨዋታ እንሂድ?"

"እናንተ ልጆች፣ ዙረት ልትሄዱ? ዛሬ ብታርፉ ይሻላችኋል!"

"እናጥና?" አለችኝ መኩዬ::

"እሄሄ!! ይሄማ ቢሆንላችሁ ወግ ነበር:: ማን ያውደልድል? ማን ያንፏቅቅ? ፎቃቃ ሁሉ!" አልለቀቁንም እማማ

ሸጊቱ:: ትንሽዬዋን ሣይንሣዊ ምርምራችንን በሳንሱር መቀሳቸው እየቆራረጡ እዚያ ላይ አመከኑብን::

የልጅ አእምሮ ንፁህ ነው:: ይሁን እንጂ ቤተሰቦቻችንና ማኅበረሰባችን በየበኩላቸው በባሕርያችን ላይ የራሳቸውን ክንቱነት እያነፁብን ሰብዕናችን መጉደፍ የጀመረው በዚያው በጨቅላነታ ችን ጊዜ ነበር::

የአንዳችን እናት የወሬ ሱሰኛ ይሆናሉ:: ጎረቤትም አላፊ አግዳሚም በክፉ ያነሳኛል ብለው ሁሌም እንደ ጠረጠሩ ነው:: ስለዚህ ልጃቸውን ይጠሩትና "በል ና ቀስ ብለህ የምትጫወት መስለህ እነ እገሊት ምን እንደሚሉ ስማና ና!" ብለው ይልኩታል:: ሰብቀኝነት ገና ከማለዳው በእንዲህ መልኩ በሰብዕ ናው ላይ ተዘርቶ ያድጋል::

"አፈር ያስበላችሁ! የእናንተ እጅ በሶ ጨብጧል? ሳትፈ ነክተው የመጣህ እንደሆነ እዚህች ቤት እንጀራ አትቀምሳትም:: ሞቼ ነው ቆሜ እንዳንተ አይነቱን አጋሰስ የምቀልበው" የተባሉ በዚያው በጨቅላነት ዕድሜ የሂትለር መንፈስ ይጠናወታቸውና እንደ ነብር ደም የጠማቸው ሆነው ወደ ገሃዱ ዓለም ይቀላ ቀላሉ::

የአንዳንድ ወላጆቻችንን ቅድስና ሳስብ ግን የኅብረተሰባች ንንም አስተዋይነት እዚህ'ጋ ማንሳቱ ግድ ነው:: አንድ ያልተለ መደ ወሬ ሳንጠየቅ መተርተር ስንጀምር አፋችን በጥፊ ይጮ ላል:: "ሁለተኛ እንዲህ አይነት ወሬ ታመጡና ወየውላችሁ ዕባኑ ቂርቆስ አይለመነኝ በርበሬ አጥኜ ነው ፊሳችሁን የማስጨር ሳችሁ:: ገና ብቅ ከማለት የምን ወሬ ነው?!" ሲሉን፤ በዕለቱ ያስ ደንግጠን እንጂ ከዓመታት በኋላ ስናስተውለው ታላቅ ፍስሐ የሆነ፤ ዓይነጥላችንን የገፈፈ ፀጋ ኖሯል::

አስተዋይነት ብቻ ሳይሆን ፍቅርም የሚዘራብን ጊዜ ነበር:: "ና የኔ ቶንጋ አደተ አይደል እንዴ? ይሄ ደግሞ ማነው? አቤት ጊዜ እንዴት ይሮጣል!? ይሄ እውነት ውሮ ነው? አሁን ስሙን ማን አላችሁት? አዎን ገነነ ሸጋ ስም ነው:: ና ሳመኛ" ይባልና በፍቅር የምንዋኝበት፣ አብረን የምናወጋበት ሁኔታ ይፈጠራል::

"እስኪ ሬዲዮኑን ክፈቱት:: ቶንጋይ፣ ና ደንስልኝ" እባላ ለሁ:: "ተስፋዬ ነው ስሙ? እውነትም ተስፋዬ::"

መደነስ እጀምራለሁ::

እንዳለመታደል ሆኖ ሬዲዮኑ ዜና ማውራት ይጀምራል:: *"እንደምን ዋላችሁ? ዜናውን የማሰማችሁ ታደሰ ሙሉነህ ነኝ"*

"ቆይ ጥላሁን ገሠሠ መዝፈን ሲጀምር ነው የምትደንስ ልኝ:: ቁም አሁን ወሬውን ይጨርሳል:: አይ ባሎቴ፣ ይሄ ቂልሽ ወሬና ዘፈንም አይለይ?"

ሬዲዮኑ ርዕሰ ዜናዎችን ማተት ጀመረ:: ግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በሜክሲኮ የሚያደርጉትን ይፋ ጉብኝት መጀመራቸ ውን ሮይተርስ የዜና ወኪል ገለጸ::"

ትልልቆቹ ሰዎች እስከ መፈጠራችን ረሱን:: ወሬያቸው ሁሉ ስለ አባባ ጃንሆይ ሆነ:: ሬዲዮኑ ዜናዎችን እንደጨረሰ፣ ሞቅ ያለ ሙዚቃ ጀመረ:: በቆምኩበት መውረግረግ ጀመርኩ:: ውሮ አብሮኝ ይደንስ ጀመረ:: የአዋቂዎቹ ትኩረት ወደ እኛ ዞረ::

የእኔና ውሮ አካል ገና መጋጋል ሲጀምር መኩዬ ቀጫ ጫው ልቀላቀል ልተው በምትልበት የማመንታት ስሜት ውስጥ እንዳለች ከሙዚቃው በላይ እንድ ድምፅ ጎላና "የጥሩ ዕቃ ሥም ፊሊፕስ!" ብሎ ደመደመ::

"ይሄ ዘፈን እኮ አይደለም:: ቆዩ..." አሉ በፍቅር የቀረቡ ባልቴት:: አቆምን::

ነሸጥ ያደረጋት መኩዬ ቀጫጫው ገፋችኝ:: ቀብ አድርጌ እነኳት:: ይሄኔ ባልቴቷ ገላጋይነት ገቡ:: "ኧረ አትጣሉ:: ምን የሚያጣላ ነገር አለ? ጨዋታው እንደሁ ለሁሉም ይበቃል:: መጣ ላት ክልክል ነው:: መምታትም መመታትም አይቻልም:: በሉ ተስማምታችሁ ተጫወቱ?" ብለው በማለዳ መስማማትን የዘሩብን ነበሩ:: ይህ አይነቱ ደግና የማስተዋል መንፈስ ለኋለኛው ሕይወ ታችን ታላቅ ስንቅ ሆነን::

"እንት አቦሬ አፍ ምናምንቴ! ያንተም ሆነ የእሷ አፍ አር! አር! ይላል:: ሁለተኛ አንድ ነገር ትንፍሽ እንዳትሉ!" የተባሉት አብሮ አደጎቻችን በዚያው የጨቅላነት ዕድሜ ቅስመ ሰባራ፣ በራሳቸው የማይተማመኑ፣ ፈሪዎችና ድንጉጦች ሆነው ማደጋቸው ግን ሳይዘነጋ::

'በሠርቶ አፍራሹ' ፈቃድ አንድ ጥበብ ተከስተልን:: በዚ ያም ፈጠራ የማሰብ መብታችንን የከለከለንን ኅብረተሰብ መቅ ጣትና ማሸበር ጀመርን:: በጥበበኛው ሲሳይ ዝቢጥ መሪነት በጥይት ቀለህ ውስጥ እርሳስ እናቀልጣለን:: እርሳሱን ከቀልሃው ጋር አዋህደን በሚስማር እናጎደጉደዋለን:: በውጪ በኩል በቀልሃው ቂጥ ስር በክርክሩ ላይ ክር እናሥራለን:: በሌላኛው ጫፍ ላይ ሚስማር ይታሠራል:: ፍራንክ ካለን በዱምቡሎ አንድ ፓኬት ክብሪት እንገዛለን:: ካለበለዚያም ከየቤተሰቦቻችን ክብሪት እንመ ነትፋለን:: የተወሰነ የክብሪት ሰልፈር በቀልሃው ውስጥ እንፈረ ፍራለን:: በጥንቃቄ ሚስማሩ ከቀልሃው ጋር ተዋህዶ ከድንጋይ ወይም ከግንብ ጋር ሲላተም አሸባሪ የፈንጂ ድምፅ ያወጣል:: መንደርተኛው ኡኡታውን ያቀልጠዋል:: ሕፃናቱ በአመፁ ልባችን ረክቶ በርካታ ክብሪቶች እንደገና ቀልሃው ውስጥ ጨምረን እንዲ ያንባርቅ እናደርጋለን:: የሲኦል ድምፅ መንደሩን ያናውጠዋል::

የአካባቢው ነዋሪ ኅብረተሰብ አቤቱታውን ለየቤተሰቦቻችን ያሰማል::

አንድ ዕለት አንድ ባላገር አህያውን እየነዳ ከዝበያ ይመለሳል:: እማማ ውድነሽ ከቦኖ ውሃ በእንሥራ ውሃ ሞልተው ወደ ቤታቸው ይመጣሉ:: አንደኛው ማንነቱን የማንናገረው ጓደኛችን ትልቅ ቃሪያ ለሁለት ሰበረና ጉማጁን አህያው ቂጥ ውስጥ ወተፈበት:: አህያው በረገገ:: እያናፋ እመር ብሎ ሲዘል የእማማ ውድነሽን እንሥራ ጀርባቸው ላይ ለጋው:: እንሥራው እንደ መድፍ ፈነዳና ውሃው ምድሩን አራሰው:: በዚህና መሰል ተግባራችንም የሰፈራችን ማኅበረሰብና የታዳጊ ወጣቶች ቅራኔ በጣም እየሠፋ መጣ:: ልባችን ለማንም ለምንም የማይመለስ እየሆነ ሔደ::

"ለመኪና ይዳርጋችሁ" አሉ እማማ ውድነሽ አንጀታቸው አሮ::

"ዳር ዳሩን እንሄዳለን" እንዳያውቁን በቀጭን ድምፅ::

"በአጭሩ ያስቀራችሁ!"

"ጠረጴዛ ላይ እንቆማለን"

እርስ በራስ ምስጢራችንን እንጠባበቃለን:: ከእኛ መሐል ያጋፈጠ ልጅ ከመካከላችን ይገለላል:: ይህ ቂም እስከሚረሳ አብሮን እንዳይጫወት ይታገዳል:: የሆያሆዬ ሰሞንም ከሆነ አብሮን አይጨፍርም:: ይህን ያልተጻፈ ሕጋችንን ሁላችንም እሳምረን ስለምናውቅ ምስጢር እንጠብቃለን::

"እናንት ፈሳሞች! አትጠፉም ከዚህ?! ነብር እየኝ በሉ! አንተ ዶጅ ዝም ብለህ ታየኛለህ? ቀኝ እጄን ሰጥቼሃለሁ አንድ አንዴ በጥፊ በልና ከዚህ አጥፋልኝ" ብለው እማማ በለጡ ገጠገሰጡን:: ብትን አልን:: ዶጅ ትእዛዛቸውን መፈጸሙን ሳያዩ ተመልሰው ወደቤት ገቡ::

ጨዋታችን እያመረረ፣ በሌሎች ሰዎች ውስጣዊና ውጫዊ ስቃይ የመሳቅ ጠባያችን ሳናውቀው ውስጣችን እያደገ መጣ:: እሁንም ጨዋታችንን ቀይረን መፈንጠዙን እንደቀጠልን ነው::

አንዲት ቀይ ሻሽ ያሠረች፣ የሻማ ቀሚስ የለበሰች፣ ያደፈ ነጠላ የተከናነበችና ኮንጎ ጫማ ያደረገች ሴት መጣች:: መሬት የወደቀችውን መሐረብ ድንገት አየቻትና ቀና ብላ ግራ ቀኙን ተገላመጠች:: ጎንበስ ብላ መሐረቧን ልታነሳ ጥቂት ሲቀራት ከሯን ሳብ አደረግናት:: ትዕይንቱ እኛን በጣም ሲያስቀን፣ ድርጊቱ የተፈጸመባት ምስኪን ግን ደንግጣና አፍራ የእርግማኑን መዓት እያወረደችብን ወደ ጉዳይዋ ሄደች::

ቁራጭ ብር ስናገኝ ያደፈች መሐረብ ፈልገን ውስጧ ሶልዲ ጨምረን እንቋጥራታለን:: የብሯ ቁራጭ ብቅ ብላ ትታያለች:: መሐረቧን በክር አስረን፣ መንገድ ዳር እናስቀምጣታለን::

ክሯ እንዳትታይ ጭቃ እንቀባታለን:: ከዚያ ከሯን ተርትረን፣ እኛም ተደብቀን አላፊ አግዳሚውን በጉጉቱ እናስተውላለን::

ሌላ ጊዜ ደሞ ኳሳችንን መንገድ ላይ ጥለናታል:: እኛ ፈንጠር ብለን እንጫወታለን:: አንድ ሲቆፍር ወይም ሲገነባ የዋለ ሠራተኛ እገልግሉን አንግቦ ከማዶ ሲመጣ አየነው:: በረባሶ ጫማ አድርጓል::

"ምታልን ጋሼ! ምታልን!"

የበላ የጠጣውን ያህል ኳሳችንን ለጋት:: "ወይኔ እግሬን!" ብሎ ቅንጥስ ሲል በሳቅ እውካካን:: በፈነዳ ኳስ ውስጥ እንዳች የሚያክል ድንጋይ ከተንበት ነበር::

አንድ ቅዳሜ ቀን ጎደቴ ጠጅ ቤት በራፍ አጠገብ የሰፈር ልጆች ተሰብስበን እንጫወታለን:: ሽምብራ እሸት ስንጠረጥር ቆይተን ባሪቾ ወደ አባባ ዘውዴ ግቢ አቅጣጫ ሄደና "ኩሊ! ኩሊ!" ብሎ ተጣራ::

የሚያሸክማቸውን ይጠብቁ የነበሩ ሠራተኞች በሶምሶማ ሩጫ ባሪቾ'ጋ ደረሱ::

"የጉልበት ሥራ ነው! ጌሾ መውቀጥ ትችላላችሁ?"

"በደንብ! ስንት ሰው ነው የምትፈልገው?"

"ለእምስታችሁም ይበቃል::"

"እሺ እንችላለን::"

"በሉ ተከተሉኝ" ብሎ በሶምሶማ ሩጫ እያንጋጋቸው ሲመጡ አይተን በሳቅ እውካካን:: ባሪቾም በኑኃይሉ ዶሮ ሰፈር አድርጎ በጨነቀው ሱቅ ዞሮ በጀማል ሱቅ በኩል አድርጎ መልሶ ሰፈር ይዞአቸው መጣ:: ሁሉም እኩል መሮጥ ስላልቻሉ ወደኋላ የቀሩም ነበሩ:: ባሪቾም ልክ እኛ አካባቢ ሲደርስ ፍጥነቱን ጨመረና በሃምሳ አለቃ ታደሰ ቤት በጓሮ በር ገብቶ ተሰወረ::

ኩሊዎቹ እንዳላገጠባቸው አውቀው በቁጣ ሰፈሩን ቀውጢ አደረጉት:: እኛ ግን ትንንሽ ብንሆንም እንደ አዳኝ ውሻ በእድማ ስለምናጠቃ ሊደፍሩን አልቻሉም:: እየሳቅንባቸው፣ ኩሊዎቹ እየተራገሙ ወደ መጡበት ሄዱ::

ይህንን ልብ ብለው ያስተዋሉት እማማ በለጡ ብልጧ ክትክት ብለው ስቀው "ተመስገን በሉ ሰዎች! ልጆቻችን እዚህ ደረሱልን:: የዘራነውንም ማጨድ ጀመርን!" አሉ ሶኪ ብለው::

በልጅነታችን ሳንከለከል የምንጫወተው በቡድን ተከፋፍለን ወታደር ሆነን በምንዋጋበት ወቅት ነበር:: የኢትዮጵያና የጣሊያን ወታደሮች ሆነን እንገጥማለን::

የከሰል ማንደጃ ቅዳጅ ወይም የተሸነቆረ ታኒካ ታንቡር አድርገን የበረኪና ላስቲክ በሲጋራ ወረቀት ጠቅልለን በማጋጌጥ ጥሩንባ እንሠራለን:: በረጃጅም ካኪ ወረቀት የወታደር መለዮ ሠርተን እናደርጋለን::

ከዚያም ወታደራዊ ሙዚቃ እያሰማን የሠልፍ ትዕይንት ለመንደርተኛው እናሳያለን:: ሰፈርተኛው ያደንቅልናል:: በዚህ ወቅት የፊት መሪ ለመሆን ፉክክር ይጀመራል:: ሲሳይ ኀቢጥ ያባቱን የክብር ዘበኛ መለዮ ያደርግና ቀጠን ያለች ዘንግ ይዞ ፊት መሪ ልሁን ይላል:: እኛ ደግሞ "ኅባጣ ስለሆንክ ሰልፋችንን ታበላሻለህ!"

"ቀጥ እላለሁ!" ይልና ኀቢጥ ደረቱን ነፍቶ ቀጥ ለማለት ይለጠጣል:: ትንሽ ቆይቶ ይዘነጋውና ይኀብጣል::

አብነት ባሪያው የፊት መሪያችን ይሆናል:: ሲሳይ ኀቢጥ መለዮውን ሲከለክለው፤ አብነት ብትሯን ተረክቦ ፊት መሪያችን ይሆናል:: እየተሽከረመመ ብትሯን ማሽከርከር ይጀምራል:: የሠፈራችን ጡረተኞች ወታደራዊ ትዝታቸው እየተቀለቀሰ ፈገግ ብለው "ረጋ በል!" ሲሉት አብነት ባሪያው የኋላ እርምጃ ተራምዶ ፍጥነቱን ከእኛ ጋር ያስተካክላል...

ሰልፉ ወደ ጦርነት ጨዋታ ይቀየራል:: የኢትዮጵያና የጣሊያን ወታደር ሆነን እንከፋፈላለን:: ብዙ ጊዜ የጣሊያን ወታደር መሆን የሚፈልግ ልጅ የለም:: ይሁንና ጨዋታው መካ ሄድ ስላለበት "ከዘውድ ከኀፈር" ተብሎ በፍራንክ ዕጣ ይወጣል:: የቡድን አባቶች የኢትዮጵያና የጣሊያን ወታደር መሪ ሆነው ይመደባሉ:: የተቀረነው ጭፍሮች ተቧድነን ዕድል በመራችን ቡድን ውስጥ እንመደባለን::

የመገዳደል ጨዋታው ይጀመራል:: የበዓል ሰሞን ከሆነ ጠመንጃችን ከኮባ የተሠራ ይሆናል:: የጥይት ድምፅ እንዲኖረው ኮባውን አልፎን አልፎን እንቀርፈውና የጠላት ወታደር ስናይ እንተኩስና እንዘርረዋለን:: ከበዓል ውጪ ከሆነ ማንኛውም ቆመጥ እንደ ጠብመንጃ ያገለግላል:: ከአካባቢው ጋር ለመመሳሰል ጭንቅላታችን ላይ የዛፍ ዝንጣፊ እናሥራለን::

ከዚህ በኋላ በተመደብንበት አገር ምሽግ ይዞን መታኮስ ነው:: በተደበቀበት ሆኖ ቀድሞ ያየ ልጅ ጠላቱን ሕፃን "እገኘ ሁህ! አንት ፉሺስት!" ይልና ይተኩሳል:: የተመታውም ልክ በጥይት እንደተገደለ ሁሉ ይዘረራል:: በዚህ ጨዋታ አንዳንድ አዋቂዎችም ይሳተፋሉ::

ትዝ ይለኛል፣ ባሻ ሐረሩ ከዘራቸውን ደገፍ ብለው "በለው! ይሄ ሰላቶ እንዳያመልጥህ!" እያሉ ለኢትዮጵያ ወታደር ድጋፋቸውን ይገልጻሉ::

የሃምሳ አለቃ ታደሰ ፍንድቅ ብለው እየተንከተከቱ አሳዳጁን "ወንዱ! ደረሰበት!" ሲሉ ያደንቃሉ:: (በዚህ አጋጣሚ አዋቂዎቹ እውነተኛውን ትዝታቸውን ይጫወታሉ)

የጦርነት ጨዋታው አድካሚ ነበር:: ቁጭ ብድግ ማለቱ፣ መሸሹ፣ ማሳደዱ፣ አልሞ መምታትና መንከባለሉ ታክሎበት ሙሉ ወታደራዊ ጥንካሬው እንዲኖረን ስለምንጥር ፈታኝ ነበር:: ይህን

ጨዋታ በደንብ እንድንጫወት አይነጥላዎቻችን ፈቀዱልን:: ከልብ ተጫወትነው፤ እስከ እውነቱ!!

መጣና ጌታችን ላመት ግብራችን

ሆያ ሆዬ!
ሆ!
የኔ ጌታ!
ሆ!
ጌታ ነው ጌታ!
ሆ!
ጌታ ጠንበለል!
ሆ!
ዝናቡ መጣ!
ሆ!
ወዴት ልጠለል! ...

ሰኔ ሠላሳ ካለፈ በኋላ የፈተና ውጤታችንን እንዳወቅን ትምህርት ቤታችን ይዘጋል:: ሐምሌ ተጠናቆ ታላቅ ፍስሐ ይዞልን የሚመጣው ወር ነሐሴ ነበር:: ነሐሴ 13 ቀን ቡሄ ነው:: ቀደም ብለን እንዘጋጃለን:: ጅራፍ በሰፈራችን እዚህም እዚያም ይጮሃል:: ትልልቅ ሰዎች የትም ሆነው "ኡ! ይጨህባችሁ!..." እያሉ ሲያማርሩ ይሰማሉ:: እኛ ግን ትንሽ ራቅ ብለን አካባቢውን በጅራፍ ጩኸት እናደበላልቀዋለን::

ቡድናችን ከዓመት ወደ ዓመት ይለዋወጣል:: ቁጥራችን አንዳንዴ ይበዛል፣ አልያም ያንሳል:: ዘንድሮ እኔ፣ ኀቢጥ፣ መኩዬ ቀጫጫው፣ ሴምላል፣ ቀጢሳው፣ ሻቃ፣ ይጥና፣ ጥሉቶ፣ ዶሮ፣ ውሮና ጎይቶም አሻሮ የአንድ ቡድን አባል ለመሆን ወሰንን:: ዓለምነህንና ወንድሙን ደምስን አናስገባም አልናቸው:: ሁለቱ በጉልበት ከእኛ ስለሚበልጡ ዓይን በዓይን ያጭበረብሩናል:: ስለምንፈራቸው በዓይናችን ያየነውን ስሙኒ ዲናሬ ነው ሲሉን ማመኑ ለደህንነታችን ይበጃል:: እምና የእማማ አመለወርቅ ትልቅ ሙል ሙል የት እንዳገቡት ሳይታወቅ ጠፋ:: በዚህ ምክንያት ዘንድሮ ከእነርሱ ጋር ላለመጨፈር ወሰንን::

ዓለምነህና ደምስ በአስተዳደጋቸው እንደ እኛ በጥብቅ ቁጥጥር ታፍነው ሳይሆን ያደጉት ልቅ ሆነው ነበር:: እኛ አጥፍታችኋል ተብለን የምንገረፍበትን ጉዳይ እነሱ አባታቸው ተከራክረውላቸው ነፃ ያደርጓቸዋል::

አንዴ ደምስ እኔን "ገብር!" አለኝ:: በጉልበት የሚበልጠውን ልጅ የሚያሸንፈውን ልጅ ማስገበር እንደ ደንብ ነበር

የምንቆጥረው:: ስለዚህ ደምስ ስለሚያሸንፈኝ ቆሎም፣ ቂጣም እማዬ ስትሰጠኝ እያመጣሁ እንድገብር አዘዘኝ:: ሆያ ሆዬ ሲመጣ ፍራንክ የምገብርበት ጊዜ ደረሰ:: እኔ ግን እምቢ አልኩት:: በዚህ አመፀኝነቴ መግቢያ መውጫ አሳጣኝ:: ሰፈር ውስጥ መጫወትም ሆነ ካምቦሎጆ አካባቢ ዙረት እንዳልሄድ አገደኝ:: እኔ ግን እየተደበቅሁ ሰፈር ውስጥም እጫወታለሁ ዙረትም እሄዳለሁ:: ድንገት ካየሁት እንደ ወፍ ቱር ብዬ እሰወራለሁ:: ፀያፍ ስድብ እየሰደበኝ፤ ሲያገኘኝ ደሜን እንደሚጠጣ ይዝትብኛል::

መሸሸጉ ሁሌም አይሞላምና አንዴ ከካምቦሎጆ ስመለስ መንገድ ላይ ተፋጠጥን:: ከአራተኛ ክፍለጦር ፊት ለፊት ነው የተገናኘነው:: ወደኋላ ብመለስ ሮጠ ይደርስብኛል:: አስጥሉኝ ብዬ የሙጥኝ የምለው ትልቅ ሰው በአካባቢው አጣሁ:: ፊትለክ አልኩኝና ባቡር መንገዱን አቋረጥኩኝ:: ደምስ ያገኘውን ድንጋይ አንስቶ ወረወረ:: እኔን ስቶ የመኪና መስታወት መታ:: ባለመኪናው ደምስን አሳድደው ያዙትና ፖሊስ ጣቢያ ወሰዱት:: በልጅነት ዘመኔ ደምስ የመጀመሪያው እስረኛ ሲሆን እየሁ::

አባቱ ግን "እንዴት እኔ እያለሁ ልጄን?" ብለው ፎከሩ:: ከላሹንም አሳሪውንም በጆሮ ገብ ድምፃቸው እያቀራሩ አስፈራሩአቸው:: ሰዎቹ ይቅርታ ጠይቀው ደምስን ለቀቁላቸው:: ይህ ድርጊት ከመሰረቱ ሲጠና ጉዳዩ እኔ ላይ አነጣጠረ:: ቤተሰቦቻችንም በጉዳዩ መክረው ሁለተኛ እንዳይደርስብኝ ታገደ:: እኔም ሸክም የወረደልኝን ያህል እፎይ አልኩኝ:: ይህ ቂም ሰላለብኝ የእኛ የሆያሆዬ ቡድን አባል እንዳይሆን የመጨረሻውን ጥረት አደረኩ:: የቡድናችን አባሎችም ድጋፋቸውን ሰጡኝ::

ወንድማማቾቹ የቡድናችንን አባሎች በተናጠል እየጠሩ ያታልሉን ጀመር:: እኔ በእንቢታዬ ፀናሁ:: ውሮ ግን ለሆያሆዬ እከፍላለሁ ብሉ ከዓለምነህ ስሙኒ ተበድሮ ብይ ተጫውቶ ተበልቷል:: ስለዚህ ስሙኒውን እንደሚምረው ሲነግረው ደስ ብሎት እንድናስገባቸው ይለማመጠን ጀመር:: በዚህ ተናደን ውሮንም ከቡድናችን አስወጣነው:: በጣም አዝኖ እያለቀሰ ለእናቱ ለእማማ ወርቅውሃ ሄዶ ነገራቸው::

ከእነ ኃይሉ ዶሮ ጋር ጓሮ ጥላው ስር ቁጭ ብለን ስንመካከር እማማ ወርቅውሃ ድንገት ከተፍ አሉ:: "እናንተ! እንዴት ብትጠግቡ ነው ልጄን ሆያሆዬ ከእኛ ጋር አትጨፍርም ያላችሁት?!" አሉና አፈጠጡብን:: 'ከልጅ ልጅ ቢለዩ ዓመትም አይቆዩ!' ፈላም ሁሉ! በሉ አስገቡት!" ብለው ውሳኔያቸውን አሳወቁን::

"እኛ ውሮን እምቢ አላልነውም:: እሱ ግን እነ ዓለምነህን አስገቢቸው እያለ ያስቸግረናል:: እንቢ ያልነው ለዚያ ነው" አለ ቀጢሳው::

"ውሮ እንደዛ ብለሃል?" ጠየቁ እናቱ::

"አዎን!"

"አንተው ነሃ ጥፋተኛው! እነሱ እኮ ትላልቅ ልጆች ናቸው ያጭበረብሯችኋል:: አንተ ከእኩዮችህ ጋር አርፈህ ተጫወት" መግባባታችንን ሲያዩ ጥቂት ምክር ቢጤ ለግሰውን ጥለውን ሄዱ::

እነዓለምነህ በተናጠል በመደራደር አልሆን ሲላቸው ወደ ማስፈራራቱ ሄዱ:: በዚህ ጥቂት ተሸበርን:: ኀቢጥ አንድ ሃሳብ ትውስ አለችውና እንደመፍትሔ ለቡድናችን አቀረበ:: "ለቦቸራና ለዶጆ ገማጣው ለየአንዳንዳቸው ዲናሬ ዲናሬ ብንሰጣቸው ያስፈራሩልናል:: እንንገራቸው!"

ማለፊያ መፍትሔ ሆነ:: ሁለቱም የመንደራችን ጉልበተኞች "ባትከፍሉንም እንዳይመቷችሁ እናስጠነቅቃቸዋለን" አሉን:: ፍራንኩን ግን አይምሩንም::

ከባድ ሸክም የወረደልን ያህል እፎይ አልን:: አንደኛው ገንዘብ ያዥ፣ ሌላኛው ዳቦ ተሸካሚ በመሆን ያጭበረብሩን የነበሩትን ወንድማማቾች በኃያላኑ ኃይል ገታናቸው:: ሆኖም ግን ሆያሆዬ ተጀምሮ እስከሚጠናቀቅ ራሳችንን እንድንጠብቅ መከርን:: ለደህንነታችን ሲባል ከመንደራችን አለመራቁ እንደሚበጀን ተመካከርን::

ለችቦ መሥሪያ የሚሆነንን ከሴ መቁረጡን ተውነው:: ለምን? ከሴ ቆረጣ ስንሔድ ሁላችንንም ጫካ ሙስጥ ይዘው በሳማ ሊገርፉን ወንድማማቾቹ መወሰናቸውን ደረስንበት:: ችቦ በዱምቡሎ ገዝተን ለማብራት ተመካከርንና ከውጥመዳቸው አመለጥን::

በእቅዳችን መሠረት ጭፈራውን ከእያንዳንዳችን ቤተሰብ እንጀምራለን:: እነሱም በደስታ ተቀበለውን ርቀን እንዳንሄድ መክረውን የቻሉትን ይሸልሙናል:: ፍራንክም ዳቦም አንድ ላይ የሚሰጡ ቤቶችም ነበሩ::

ወደ ጎረቤቶቻችንና ወደ መንደራችን ሰዎች ቤት ስንዘልቅ ማጣትና ማግኘትን እናስተውል ነበር:: አንዳንዶቹ ውስጣቸው በማጣት ጠቁሮ፣ እኛ እየጨፈርን ስንመጣ ፈገግ ብለው ይቀበሉናል:: ሌሎቹ ደግሞ መጪውን ጊዜ በደስታና በተስፋ ለመቀበል ወስነው ፈካ ብለው ያስተናግዱናል:: እጃቸው ቢያጥር እንኳ ለቡና ብለው ያስቀመጧትን እርጋፊ ሣንቲም ይሰጡናል::

የታመሙ ወይም ሥራ ፈት የሆኑ ትልልቅ ሰዎች ቤት ጎራ ብለን ጨፍረን በደስታ እድምቀን እንወጣለን:: ከልጆቻቸው መረጃ ቀድሞ ስለሚደርሰን ዳቦም ሆነ ፍራንክ ከዚያ ቤተሰብ አንጠብቅም:: የእነዚህ ችግረኛ ቤተሰብ ምርቃት አሁንም ትውስ ይለኛል:: "እግዜር ያሳድጋችሁ! እሱ ወሮታውን ይክፈላችሁ! ከዓመት ወደ ዓመት አብረን እንድንሸጋገር፣ የደስታችሁ ተካፋይ ልታደርጉኝ መጣችሁ? እኔን ለወግ ለማዕረግ እንዳበቃችሁኝ እሱ አይመረመሬው እናንተን አግኝቶ ከማጣት ያድናችሁ!"

ከእነዚህ ሰዎች አንዳንዶቹ ክፉ ቀን የሚሉትን አሳልፈው፣ የተሻለ ሕይወት በበኋለኛው ጊዜ ይኖራሉ:: በዚህ ወቅት እኔም ሆንኩኝ አብሮ አደጎቼ ጎርምሰናል:: ያኔ ቤታቸው ሄደን ሆያሆዬ የጨፈርንላቸውን ከውለታ ቆጥረው ለወላጆቻችን ማጫወታቸውን አስታውሳለሁ::

ስንጨፍር በደንብ ግጥም ማውረድ በማይችል ልጅ ስህተት ቅር የተሰኘ ቤተሰብ ከእኛ ውትወታ የሚገላገልበት ወቅትም ነበር::

"ሆያ ሆዬ ጉዴ ብሯን ብሯን ይላል ሆዴ!" ሲልና እኛ ስንቀበል፤

"ኧረ! ብሯን ብሯን አለ ሆድህ!?" ይላሉ::

"ሆያሆዬ ና! ና! ልምጣ ወይ ወደ ማታ!"

"አሁን ገና አወቃችሁልኝ! አዎን፣ ወደ ማታ ኑ!" ይሉናል::

ባላገር ያደጉ ያህል የግጥም አወራረዱን አሳምረው የሚያውቁበት ጓደኞችም ነበሩኝ::

"ሆያ ሆዬ!
"ሆ!"
"ሆይ የኔ እመቤት!"
"ሆ!"
"የፈተለችው!"
"ሆ!"
"የሸረሪት ድር!"
"ሆ"
"አስመሰለችው!"
"ሆ!"
"ሸማኔ ጠፍቶ!"
"ሆ!"
'ማርያም ሠራችው!"
"ሆ!"
"ለዚያች ለማርያም!"
"ሆ!"
"እዘኑላት!"
"ሆ!"
"ዓመት ከመንፈቅ"
"ሆ"
"አለቀላት!"
"ሆ!"
"ሆያሆዬ ናና! በሰፊው ጎዳና!"

እንዲህ አይነቱ መወድስ እስከ አንድ ብር ያሸልመን ነበር::

ውሻ ካለበት ግቢ ገብቶ መጨፈር ራሱን የቻለ አሣር ነበር:: አንዳንዶቹ ቤተሰቦች ድምፃችንን ከውጪ ሲሰሙ ውሻቸውን ፈትተው ይለቁታል:: እኛ ግን ቀድመን መረጃ ስለሚኖረን ብንደነግጥም ራሳችንን መከላከል እንችላለን::

እንዲህ እንዲህ እያለ አስደሳቹ ቀን እንደማንኛውም ዕለት ጊዜን ቆጥሮ ያልፋል:: ገንዘባችንን እንከፋፈላለን:: ለእያንዳንዳችን ለሽልንግ ዱምቡሎ የጐደለው ይደርሰናል:: የተሰጠንን ዛሁ ለለማኞች ስንሸጠው ለሲኒማ መግቢያችን በደንብ ሸቅለን ትርፍ ገንዘብ የምናገኝበት ሁኔታ ይፈጠራል:: ቡድናችንን በጥንካሬው እንዲቀ ጥል ሳገዙን ልጆችም የውላችንን እናደርሳለን::

ሁላችንም ሽልንግ ሽልንግ ኖረን:: ነገ ሲኒማ የምንገባበት ቀን ይሆናል:: የዚያን ዕለት ሌሊቱ ረጅም ነው፤ ቶሎ አይነጋም::

በዚያ የለጋነት ዕድሜ ገንዘብ ይሆ መገኘት በወላጆቻችን ስለሚያስቀጣ የደረሰን ዲናሬ ዲናሬ እንደሆነ አስረድተን ለቡና ማፍያ እንዲሆናቸው ለእናቶቻችን እንሰጣቸዋለን:: የአንዳንዶቻችን ወላጆች ከፈቀዱልን ፓስቴ እንገምጥበታለን:: ሽልንጋችንን ግን ዘተለየዩ ቦታዎች እንደብቃለን:: እኔ በቁምጣ ስሪዬ ወገብ ላይ ያለውን ድርብ ጨርቅ ቀድጄ ምስጢር ኪስ ስለሠራሁ እዚያ ውስጥ ደበቅኩት:: መሰለ ዲዲ አባባ ዘውዴ ግቢ ሠንሠሉ ውስጥ ጉድ ጓድ ቆፍሮ ፍራንኩን ቀብሮ ለምልክት እላዩ ላይ አሩን አራበት:: ሲምላል ሽንቱን በጊዜ ሸንቶ ወሽላው ሽለፈት ውስጥ ከትቶ በክር ሸብ አድርጎት አደረ:: ቀጢሳው ፍራንኩን የት እንደሚደብቅ እስካሁን አላወቅኩም:: መኩዬ ቀጫጫዋ ግን ወንድምዋ ኪሷን ፈትሾ እንዳይሰርቃት በመስጋት ለሚፈራት ልጅ ደብቅልኝ ብላ አደራ ትሰጠዋለች::... የዚያን ዕለት ለደንቡ ያህል ሁላችንም ቤታችን ገብተን እንጋደማለን እንጂ እንቅልፍ በዓይናችን ሳይዞር ይነጋልናል::